

AS TALLINNA SADAM

**Konsolideeritud majandusaasta aruanne
31. detsembril 2008 lõppenud majandusaasta kohta**

AS TALLINNA SADAM**KONSOLIDEERITUD MAJANDUSAASTA ARUANNE 2008**

Äriregistri kood	10137319
Käibemaksukohuslase registreerimisnumber	EE100068489
Postiaadress	Sadama 25 15051 Tallinn
Asukohamaa	Eesti Vabariik
Telefon	+372 631 8555
Faks	+372 631 8166
E-post	portoftallinn@portoftallinn.com
Internetilehekülg	www.portoftallinn.com
Majandusaasta algus	01.jaanuar
Majandusaasta lõpp	31.detsember
Juriidiline vorm	aktsiaselts
Audiitor	AS PricewaterhouseCoopers

SISUKORD

JUHATUSE KINNITUS TEGEVUSARUANDELE.....	4
TEGEVUSARUANNE.....	5
KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE	21
JUHATUSE KINNITUS KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE	
AASTAARUANDELE	21
KONSOLIDEERITUD BILANSS	22
KONSOLIDEERITUD KASUMIARUANNE	23
KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE	24
KONSOLIDEERITUD OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE.....	25
KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD	27
1. ÜLDINE INFORMATSIOON	27
2. ARVESTUSPÕHIMÕTTED	27
3. FINANTSRISKIDE JUHTIMINE.....	38
4. OLULISED RAAMATUPIDAMISLIKUD HINNANGUD JA OTSUSED.....	42
5. FINANTSINSTRUMENDID	43
6. RAHA JA RAHA EKVIVALENDID	46
7. ÜLE 3-KUULISE TÄHTAJAGA DEPOSIIDID PANKADES	46
8. MÜÜGIOOTEL FINANTSVARA.....	46
9. TULETISINSTRUMENDID.....	46
10. NÕUDED OSTJATE VASTU JA MUUD NÕUDED	47
11. INVESTEERINGUD ÜHISETTEVÕTJASSE.....	49
12. MATERIAALNE JA IMMATERIAALNE PÕHIVARA.....	50
13. KASUTUSRENDI TINGIMUSTEL RENDILE ANTUD VARAD	52
14. LÜHIAJALISED ERAALISED.....	53
15. VÕLAD TARNIJATELE JA MUUD VÕLAD	54
16. MAKSUVÕLAD	54
17. LAENUD JA VÕLAKIRJAD	55
18. SIHTFINANTSEERIMINE.....	57
19. OMAKAPITAL.....	58
20. RISKIMAANDAMISE RESERV	59
21. MÜÜGITULU	59
22. TEGEVUSKULUD	60
23. MUUD ÄRITULUD JA -KULUD	60
24. FINANTSTULUD JA - KULUD	61
25. TEHINGUD SEOTUD OSAPOOLTEGA.....	62
26. SIDUVAD TULEVIKUKOHUSTUSED	62
27. SELGITUSED RAHAVOOGUDE ARUANDE JUURDE	63
28. TINGIMUSLIKUD KOHUSTUSED	63
29. BILANSIPÄEVAJÄRGSED SÜNDMUSED	63
30. TEGEVUSE JÄTKUVUS	64
31. LISAINFORMATSIOON EMAETTEVÕTJA KOHTA	65
SÕLTUMATU AUDIITORI ARUANNE	69
KASUMI JAOTAMISE ETTEPANEK	71
NÕUKOGU KINNITUS	72
LISAINFORMATSIOON MÜÜGITULU KOHTA.....	73

JUHATUSE KINNITUS TEGEVUSARUANDELE

Juhatus kinnitab, et lehekülgedel 5 kuni 20 toodud ASi Tallinna Sadam tegevusaruanne annab õige ja õiglase ülevaate emaettevõtja ja konsolideerimisse kaasatud ettevõtjate kui terviku äritegevuse arengust ja tulemustest ning finantsseisundist ning sisaldab peamiste riskide ja kahtluste kirjeldust.

Ain Kaljurand
Juhatuse esimees

Allan Kiil
Juhatuse liige

26 veebruar 2009

TEGEVUSARUANNE

ASi Tallinna Sadam tegevusaruanne on koostatud konsolideeritud näitajate põhjal.

1. ETTEVÕTJA ÜLDTUTVUSTUS

Eesti on läbi aegade olnud tihedalt seotud meresõidu ja –kaubandusega, ka Tallinna linna areng on otseselt sõltunud sadamate arengust ja vastupidi. Vaatamata sellele, et Tallinna linna sadamate ajalugu ulatub aastatuhandete taha on AS Tallinna Sadam äriühinguna noor ettevõte. Riigiettevõtte Tallinna Sadam moodustati 1992. aasta aprillis, 1996. aastal muudeti riigiettevõtte aktsiaseltsiks.

AS Tallinna Sadam kujutab endast Eesti suurimat kauba- ja reisisadamate kompleksi. Tegu on aastaringsest laevatatavate, kergesti ligipääsetavate ning piisavalt sügavate sadamatega, kus võetakse vastu kõiki Taani väinasid läbivaid laevu. Tänu Eesti geograafilisele asukohale, mis loob head eeldused Ida ja Lääne vaheliste kaubavoogude teenindamiseks, moodustab suure osa ASi Tallinna Sadam läbivatest kaupadest Eestit läbiv Venemaa ning teiste SRÜ riikide ja Lääne-Euroopa vahel kulgev transiitkaupade voog. AS Tallinna Sadam konkureerib seetõttu eelkõige teiste Ida-Lääne suunalist transiitkaupade voogu teenindavate Läänemeremaade sadamatega. Lisaks konkurentsile sadamate vahel, konkureerivad omavahel ka erinevad transiidikoridorid (nt Läänemere värv konkureerib Kaspia-Musta mere värvaga jne). Edukam on see koridor, kus kogu logistikaahel toimib kiiremini, efektiivsemalt ja kliendisõbralikumalt. Eesti oma impordi ja ekspordi teenindamisel jääb AS Tallinna Sadam aga nii mõneski kaubagrupis teistele Eesti sadamatele alla.

Tallinn-Helsingi laevaliin on üks tihedaima liiklusega reisilaevaliine maailmas. Lisaks Soome suunalisele reisilaevaliiklusele teenindab AS Tallinna Sadam regulaarset reisilaevaliiklust ka Rootsi suunal. Aasta-aastalt kasvab ASi Tallinna Sadam külastavate kruisilaevade arv. Enam kui 300 külastust hooaja jooksul on märkimisväärne saavutus kogu Euroopa kruisisadamate arvestuses.

ASi Tallinna Sadam, kui kontserni emaettevõtja, põhitegevusalaks on sadamateenuse pakkumine *landlord*-tüüpi sadamana, kelle ülesandeks on infrastruktuuri haldamine ja arendamine ning laevaliikluse korraldamine sadamaalal. Emaettevõtjale kuulub viis sadamat: Tallinna kesklinnas asuv reisisadama tuntud Vanasadam, kaubasadam Paljassaares, Eesti suurim kaubasadam Muugal, kauba- ja reisisadam Paldiskis (Paldiski lõunasadam) ja kõige uuema sadamana 2006. aastal avatud kruisilaevade vastuvõtmiseks mõeldud sadam Saaremaal. Kauba käitlemisega tegelevad sadamates kaubaoperaatorid, kellele üldjuhul kuuluvad ka kaupade käitlemiseks vajalikud ehitised, rajatised ja seadmed. Reisijate teenindamiseks vajalikud ehitised ja rajatised kuuluvad aga ASile Tallinna Sadam.

ASi Tallinna Sadam ainuaktsionäriks on Eesti Vabariik. AS Tallinna Sadam tegutseb nagu iga teinegi aktsiaselts oma põhikirja, äriseadustiku ja teiste Eesti õigusaktide alusel. Tal on oma tegevusest laekuvate vahenditega kaetav eelarve, vajadusel võetakse investeeringute tegemiseks laenu või emitteeritakse võlakirju. Riigieelarvesse annab AS Tallinna Sadam oma panuse makstavate riiklike maksude ja dividendide kaudu.

2008. majandusaasta lõpu seisuga kuuluvad ASi Tallinna Sadam konsolideerimisgruppi lisaks emaettevõtjale:

Ettevõtte nimetus	Osalus	Põhitegevus
OÜ Tallinna Sadama Elektrivõrk	100%	elektrienergia võrgu- ja jaotusteenuse pakkumine sadamates
OÜ Tallinna Sadama Veevõrk	100%	vee ja soojusenergia võrgu- ja jaotusteenuse pakkumine sadamates (ettevõtja ei olnud 2008. aasta lõpu seisuga aktiivset äritegevust alustanud)

2. MAJANDUSKESKKOND

Viimase kolmekümne aasta võrdluses rekordkõrgustes püsinud maailma majanduskasv alustas 2008. aastal äkilist pidurdumist kiire kasvuga kogunenud riskide vallandumise tagajärjel ning 2009. aastaks prognoositakse kasvuks vaid 0,5%, mis tähendaks langemist teise äärmusesse, ehk nõrgimat tulemust viimase kuuekümne aasta jooksul II Maailmasõja järgselt. Majanduskasvu väljavaadete taastumist ei oodata enne majanduskasvu mootoriks olnud finantssektori töövõime ja finantsturgude toimivuse taastumist rahvusvahelist koostööd nõudvate rahaliste ja korralduslike meetmete eduka rakendamise järel. Aasta varasem ootus 2008. aasta maailma majanduskasvu pidurdumisest 4,1%ni on vähenenud 3,4%ni. Novembris avaldatud 2009. aasta maailma majanduskasvu prognoosi 2,2% on jaanuari seisuga vähendatud 0,5%ni, eelkõige Jaapani, Kesk- ja Ida-Euroopa ning Venemaa prognooside

korrigeerimise mõjul. Maailma 2009. aasta majanduskasv püsib nõrgalt positiivne valdavalt Aasia ja Kesk-Ida riikide kasvu arvel, ületades majanduslanguse mõju Euroopas, USAs, Jaapanis ja Venemaal. Likviidsuskriisi püsimine ja finantsturgude madalseis pidurdavad rahvusvahelist tootmist ja kaubandust nõudluse vähenemise tõttu.¹

2009. aasta maailma nafta nõudluse muutuseks prognoositakse vähenemist 0,6% võrra, mis on samas suurusjärgus 2008. aasta prognoositava näitajaga -0,3%, kuid mis majanduskriisi arengus langenud nõudluse tõttu on oluline korrigeerimine võrreldes aasta varem prognoositud kasvutempoga (2,3%).² Koos nõudluse vähenemisega langes ka nafta hind aasta keskel saavutatud ligi 150 dollari rekordtasemelt aasta lõpuks mitu korda madalamale tasemele. Seega realiseerus oodatud nafta hinna volatiilsus. Nagu varemgi, lähevad nafta hinna edasiste hinnaliikumiste osas nägemused lahku nii hinnataseme kui sinna liikumise kiiruste osas.

2008. aastaks Eestile valdavalt prognoositud 4% lähedane majanduskasv on asendumas prognoosidega majanduslangusest 3% võrra. Tulemuse kujunemisele avaldas mõju rahvusvahelise finantskriisi mõjul vähenenud pangalaenu kasv ning välisnõudluse nõrgenemine. Aastat iseloomustas kõrge inflatsioon, sisenõudluse järsk vähenemine, suurenev tööpuudus ning palgakasvu aeglustumine. Palgakasv ja tööjõul põhinevate teenuste hindade kasv mõjutab ASI Tallinna Sadam kõige suuremate tegevuskulu komponentide kaudu – tööjõukulud ning infrastruktuuri remont ja hooldamine. Ehitushindade tõusu pidurdumine ja langus soodustab investeerimist, mida teisalt aga piirab kapitali saadavuse halvenemine. Aasta kokkuvõttes tööjõul põhinevate teenuste kuludes kontserni jaoks kasvu ei toimunud. Majandustulemust püütakse pidevalt efektiivistada tegevusmahu kasvatamise, ümberstruktureerimise ja kulude kokkuhoiu kaudu.

2.1. Venemaa arengud

Võrreldes aasta varasema Venemaa Rahandusministeeriumi stabiilse majanduskasvu prognoosiga lähiaastateks on 2008. aastal aset leidnud maailmamajandust mõjutanud sündmused sundinud 6-7%lised kasvootused asendama käesoleva aasta jaanuari lõpus juba miinusmärgiliste prognoosidega. Majandusarengu ministeerium prognoosib 2009. aastaks majanduse langemist 0,2% võrra. Lisaks rahvusvahelisele finantskriisile avaldab Venemaa majandusele negatiivset mõju nafta hinna langus. Venemaa 2008. riigieelarve tulude prognoosis arvestati 43% nafta- ja gaasisektori tulude osakaaluga.

Majanduse langust täheldatakse 2008. aasta keskpaigast, peamiselt tööstustoodangu, ehituse ja transpordi sektorites. Tarbimisnõudluse kasv on aeglustunud, kuid püsib siiski endiselt märkimisväärsel tasemel, väljendatuna novembri lõpu seisuga impordi kasvus 35% võrreldes eelneva aastaga. Välismaiste autode müük kasvas 2008. aastal 26%, kuid 2009. aastaks oodatakse müügi langust 30% võrra, tingituna ostuvõime langusest, finantseerimise raskenemisest ja ka tollimaksu tõusuga autode impordile. Importkaupade nõudlust vähendab rubla odavnemine dollari suhtes ligikaudu 40% võrra viimase poole aasta jooksul, seda vaatamata kolmandiku Venemaa keskpanka ligi 600 miljardi dollarilise valuutareservide kulutamisele rubla toetamisele. Nimetatud asjaolud vähendavad Venemaale suunduva importkauba kasvust tulenevaid teenindamise võimalusi sadamates, eelkõige konteinerkaupade ja uute sõiduautode osas. Impordinõudlust turgutaks nii eksporditavate toormete hinnatõus maailmaturul, mille osas leidub taas vastakaid prognoose, kui rubla odavnemisest tingitud ettevõtjate konkurentsivõime kasvu realiseerimine.

2008. aastal aset leidnud naftahinna langus ning alanud majanduskriis on Venemaa kaubaomanikud pannud otsima taas ökonoomsemaid ekspordikanaleid, mille osakaalu kõrgkonjunktuuri ajal majanduspoliitilistel kaalutlustel püüti vähendada. Detsembri kaubaveo statistika näitab Balti sadamate kaubakäibe kasvu 4% võrra ning langust Venemaa sadamates. Arvestades tekkinud hinnasurvega ekspordikulu osas ning vajadusega võimalusel ekspordikoguseid suurendada, võib täheldada toodud asjaolude soodsat mõju Balti sadamate kaubakäibe väljavaatele Venemaalt pärineva transiitkauba osas.

Venemaa sadamate kaubamaht kasvas 2008. aastal vaid 1,1% ja ulatus 455 milj tonnini. AS Tallinna Sadam konkureerib Läänemere piirkonnas Venemaa sadamatest eelkõige Peterburi, Ust-Luga, Vössotski ja Primorski sadamatega. Venemaa keskvalitsus on rakendanud riikliku kapitali investeringuid kiirendatult eelkõige Ust-Luga ja Primorski sadamates. Suurimad riskid ASile Tallinna Sadam lähtuvad Ust-Luga konteinerterminali (National Container Company) ning nafta ja naftatoodete terminali (Zarubezneft) valmimisest.

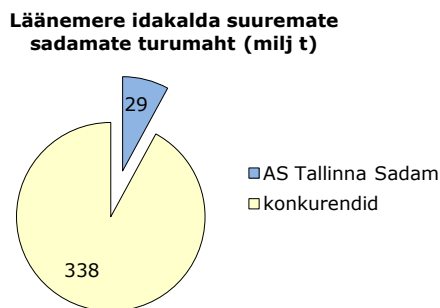
2.2. Konkurentsiasend

Konkurentsiasendi hindamisel liigitame konkurentsadamateks Läänemere idakaldal asuvad suuremad sadamad ning Soome sadamad, kellest valdav enamus konkureerivad otseselt ASiga Tallinna Sadam peamiselt Venemaalt pärineva või sinna suunduva transiitkauba käitlemisel. 2008. aastal moodustas Läänemere idakalda suuremate sadamate

¹ IMF "World Economic Outlook Update", jaanuar 2009

² IEA "Oil Market Report", 16 jaanuar 2009

summaarne kaubakäive 367 milj tonni, mis tähendas senise kasvu asendumist väikese langusega - 0,7% (2007. aasta turumaht oli 369 milj tonni ja kasv 6,8%).

Lisades teiste Eesti sadamate kaubakäibe (7,2 milj tonni) oli ASi Tallinna Sadam ja tema konkurentide kaubaveo turumaht 2008. aastal 374 milj tonni, vähenedes 2007. aastaga võrreldes 4 milj tonni ehk 1,1% võrra.

Turumahu suhtelise stabiilsuse taustal oli suurimaks sündmuseks turuosade muutus sadamate vahel, kus suurimaks muutuseks oli ASi Tallinna Sadam kaubamahu vähenemine, mille arvel kasvas maht mitmes Läti ja Leedu sadamas ning vähesel määral ka Venemaa sadamates. Muutuste tulemusel jätkus ka sarnaselt varasematele aastatele Venemaa sadamate turuosa mõnetine suurenemine Balti riikide sadamate suhtes 56%ni, seda peamiselt Eesti sadamate turuosa arvelt. Sadamatest kasvas kaubamaht enim Leedus Butinge terminalis (kasv 4,5 milj tonni, ehk 98%), kellele järgnesid Riia (kasv 3,6 milj tonni, ehk 14%) ja Klaipeda (kasv 2,5 milj tonni, ehk 9%) sadamad. Piirkonna suurimate sadamate, Primorski ja St.Peterburi kaubamaht kasvas vähemal määral.

Läänemere idakalda suurima sadama koha säilitas Primorski sadam St.Peterburi ees. Primorski sadama kaubamahu alustalaks on ligi 75 milj tonnise aastavõimsusega toruühendus Transnefti torujuhtmesüsteemiga toornafta jaoks ja 2008. aastal valminud 8,4 milj tonnise võimsusega naftaproduktide terminal, mistõttu suur osa Venemaa 2008. aasta toornafta toodangust suundus ekspordiks läbi Primorski sadama. Teistest Leningradi oblasti sadamatest vähenes veidi Ust-Luga ja Võssotski sadamate kaubamaht, peamiselt kivisöe mahu languse tõttu. Leedu Butinge ja Klaipeda kaubamahud kasvasid peamiselt vedellasti ja ka puistlasti kasvu toel ning siseturule suunatud konteinerkaupade mahu kasvust.

Kaubamaht vähenes kõige rohkem ASis Tallinna Sadam (-7 milj tonni, ehk -19%), Ventspilsis (-2,5 milj tonni, ehk -8%) ja Gdanski sadamas (-2 milj tonni, ehk -10%).

Lastiliikide lõikes oli turu areng 2008. aastal erinev, kasvas vedellasti (kasv 2,4 milj tonni) ja segalasti koosseisus konteinerkaupade (kasv 1,8 milj tonni) maht. Vähenes puistekaupade (eelkõige väetised ja kivisüsi, -2,9 milj tonni) ja segalasti (-2,7 milj tonni) maht. Vedellasti kasvust enamuse käitles Butinge terminal, konteinerkaupadest Peterburi sadam. Väetiste vähenemine leidis aset peamiselt Poola sadamates ja ASis Tallinna Sadam, kivisöe maht langes enim ASis Tallinna Sadam ja Võssotski sadamas.

Koos kaubamahu vähenemisega teist aastat järjest, langes AS Tallinna Sadam Läänemere idaosa sadamate seas kaubamahult kolmandalt kohalt viiendale, jäädes vaid napilt alla Klaipeda ja Riia sadamatele. ASi Tallinna Sadam turuosa vähenes kaubamahu languse tõttu Läänemere idakalda suuremate sadamate hulgas 9,8%lt 8%ni.

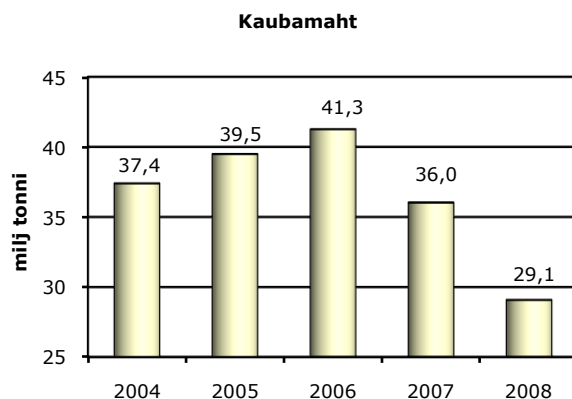
3. TEGEVUSTULEMUSED

2008. aasta majandustegevuse tulemust mõjutas peamiselt 2007. aasta keskel järsult vähenenud Venemaalt pärineva kauba maht, mis püsis küllaltki ühtlasel tasemel terve majandusaasta jooksul, tähendades kokku 19%list kaubamahu vähenemist. Teadaolevalt algas kaubamahu vähenemine 2007. aastal asjaoludel, mis ei olnud ASi Tallinna Sadam mõjusfääris ega seotud ASi Tallinna Sadam konkurentsivõimega. Teisalt saavutas kaubamaht planeeritud taseme, vaatamata aasta lõpupoole maailma majanduskeskkonna jähnenemise mõjude avaldumisega mõnele kaubagrupile.

Sadamat läbinud reisijate arv aga saavutas rekordilise taseme nii liini- kui kruisireisijate osas. Reisijate arvu kasvu toetavatest teguritest olulisimad olid Eesti liitumine Schengeni viisaruumiga detsembris 2007, liinilaevade jätkuv uuendumine koos sooduspakkumistega reisijatele ning kruisivaldkonnas Läänemere piirkonna kujunemine maailma ühe kiireima kasvuga kruisipiirkonnaks.

Kaubamahu vähenemise ja reisijate arvu kasvu koosmõjul püsisid tegevustulud eelmise aasta tasemel, kuid kulude kasv tõi kaasa tegevuse efektiivsuse languse.

3.1. Kaubamaht

2008. aastal vähenes ASi Tallinna Sadam koosseisu kuuluvaid sadamaid läbinud kaubamaht 7 milj tonni (ehk 19%) võrra 29 milj tonnini. Vähenemine toimus järelmõjuna 2007. aasta keskpaigas toimunud hüppelisele vähenemisele, mille järgselt on kaubamaht püsinud suhteliselt stabiilsel tasemel.

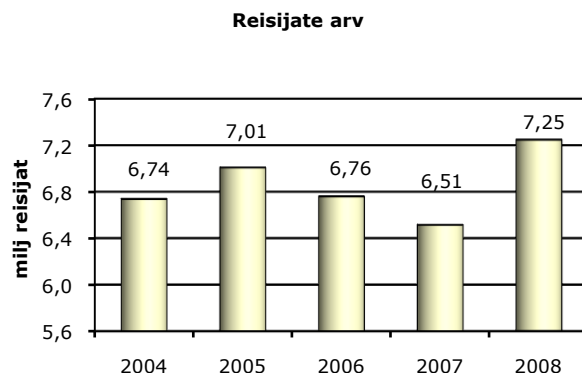
Vähenemine ja ühtlasi suurimad muutused leidsid aset taas puistlasti ja vedellasti mahtudes. Puistlast vähenes peamiselt kivistõe ja väetiste osas. Vedellasti maht vähenes eelneva aastaga võrreldavas suurusjärgus. Puist- ja vedellasti mahu vähenemise põhjustas taas eelkõige Venemaalt lähtuva kaubamahu jätkuv suunamine Venemaa enda sadamatesse nende võimsuste täieliku ära kasutamise eesmärgil.

Peamiselt Läänemere idakalda ja selle taguse piirkonna tarbimise arenguga seotud konteiner- ja veeremkauba maht kokkuvõttes ei muutunud (v.a. uued sõidua autod, mille maht vähenes) ning osatähtsus kaubamahu struktuuris kasvas seoses suuremate kaubagruppide mahtude vähenemisega. Konteinerkaubandust soosib aga kaubanduse kasvav trend kauba saatmiseks konteinerites, mis lihtsustab ja kiirendab kaubakäitlusega seotud toiminguid. Nimetatud kaubagruppide maht ületas 2008. aastal juba puistlasti mahu ASi Tallinna Sadam sadamates. Selle trendi mõjul vähenes Venemaalt pärineva ekspordisuunalise transiidi (peamiselt vedellast ja puistlast) osakaal ASi Tallinna Sadam kaubamahu, asendudes impordisuunalise transiidi liikumisega.

Lastiliikide lõikes moodustasid kaubamahu põhiosa vedellast 71%, puistlast 10%, veerem 12% ja konteinerid 5% (2007. aasta vastavad näitajad olid 62%, 22%, 10% ja 4%). Lähitulevikus sõltub lastiliikide struktuuri kujunemine viimaste aastate hüppeliste muutuste taustal valdavalt puistlasti oodatavast mõningasest taastumisest, mõjutatuna veerem- ja konteinerkaupade arengust, mida aga pidurdab maailma majanduskeskkonna jahtumine. Veosuundade lõikes moodustas kaubamahu 77% transiit, 11% eksport ja 12% import (2007. aasta vastavad näitajad olid 82%, 8% ja 10%).

ASi Tallinna Sadam läbiva kauba vedu ei ole olemuselt hooajaline. Sadamat läbiva kauba mahtu võib mõjutada talvisel perioodil külma ilma pikema püsimise tagajärjel jäätuv laevatee Soome lahel, millel jäälohkumise läbiviimine võib aeglustada laevade ja kauba liikumist (viimati esinesid erakordselt rasked jääolud 2003. aasta alguses). Tavapäraselt on kaubamahu kõikumised seotud turutingimuste muutustega (sh muutustega veetava kauba maailmaturu hindades, Venemaa ekspordi mõjurites nagu ekspordi suunalised tollid ja tariifid ning ekspordivõimsuses).

3.2. Reisijate arv

2008. aastal oli ASi Tallinna Sadam koosseisu kuuluvaid sadamaid läbinud reisijate arv rekordiline 7,25 milj, kasvades ligi 730 tuh reisija ehk 11% võrra (2007. aasta vastavad näitajad olid 6,51 milj reisijat ja vähenemine 3,7%). Reisijate arv ületas 2008. aastal oodatud taseme.

Reisijate arv kasvas nii peamiste liinide kui kruisireisijate osas, viimane tegi ka suhteliselt kiireima kasvu. Arvuliselt kasvas reisijate arv enim suurima osatähtsusega Tallinn-Helsingi liinil, 570 tuh reisija ehk 10% võrra. Suuruselt teisel, Tallinn-Stockholm liinil reisinute arv kasvas 100 tuh reisija ehk 15% võrra. Liinireisijate arvu kasvu soosis lisaks pehmest talvest tingitud pikale kiirlaevade sõidu hooajale Eesti liitumine Schengeni viisaruumiga 2007. aasta lõpus, taaskord mitme uue ja suurema reisilaeva tulemine peamistele liinidele ning laevaoperaatorite poolt reisijatele tehtud mitmete sooduskampaaniate mõju, mis muutsid reisimise lihtsamaks ja mugavamaks.

2008. aastal toimus mitmeid muutusi suuremate liinide reisilaevaoperaatorite tegevuses. Aasta teises pooles lõpetasid tegevuse Tallinn-Helsingi vahel hooajaliste kiirlaevadega opereerinud Nordic Jetline ja Superseacat ning Tallinki Superfast laevad ei sisenenud Soome-Saksa liinil vahepeatuseks enam Tallinna.

Üldise trendina jätkus laevade suuruse kasv vanemate ja väiksemate laevade asendumisega uute ja suurematega. ASi Tallinna Sadam seisukohalt nõuab see aga mahukaid investeeringuid uute laevade teenindusseadmetesse, sadama territooriumi ja selle ümbruse liikluskorralduse rekonstrueerimisse, võimaldamaks laevareisijatega seotud hüppeliselt kasvavate hetkekoormuste teenindamist nii sadama alal, kui ka sellelt väljumiseks. Uute ja suuremate laevade tulekuga kaasnes konkurentsi tihenemine operaatorite vahel, mis tõenäoliselt oli ka teguriks mõnede operaatorite tegevuse lõpetamisel.

Kruisireisijate arv kasvas 83 tuh reisija võrra ehk 28% ja saavutas sellega rekordilise taseme, kokku 378 tuh reisijat. Kruisireisijate arvu kasvu soosis Läänemere piirkonna kui kiiresti areneva ja maailma kruisiturismi kõige kiiremini kasvava piirkonna renomee. 2006. aastal avatud, kruisireisijate vastuvõtmiseks mõeldud Saaremaa sadamas olulist kruisireisijate mahtu lähiaastatel siiski veel oodata ei ole. 2008. aastal läbis sadamat ligi 2 tuh kruisireisijat.

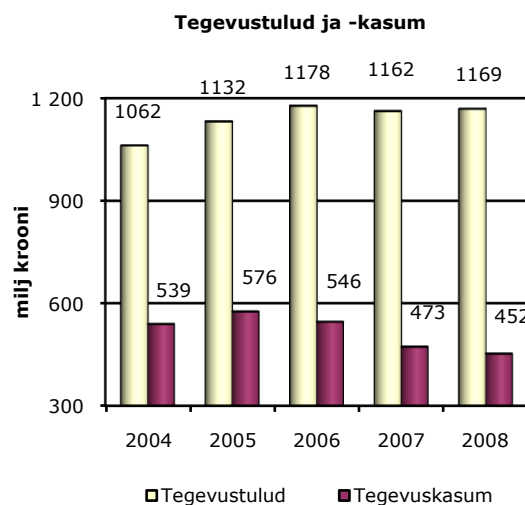
Liinireisijate arvu edasist kasvu võib pidurdada jahenev majanduskeskkond, mis aga teisalt võib reisijate eelistuste muutudes lähireiside kasuks ka kasvu soodustada. Mõningast kasvu toetab laevapargi uuenedamine, eriti aastaringne kiirlaevaliikluse tekkimine, kuid ka Eesti ettevõtjate kasvavad investeeringud turismiteenustesse ja majutusse.

Viimastel aastatel on Tallinn-Helsingi liinil reisijaid vedavate laevade struktuuris toimunud olulised muutused. Reisijate vedamisel kasutasid reisilaevade operaatorid varasematel aastatel kevad-suvi-sügis (ehk soojemal) hooajal Tallinn-Helsingi liinil jääklassita kiirlaevu, mis võimaldas sellel perioodil oluliselt kasvava reisijate arvu kiiremat ja ökonoomsemat teenindamist. Kui 2004. aastal teenindati Tallinn-Helsingi liinil selliste kiirlaevadega 40% liini aastastest mahust, siis 2008. aastal teenindati kokku vaid 0,7 milj reisijat ehk 12% liini aastastest mahust (2007. aasta vastavad näitajad olid 1,1 milj reisijat ehk 20%), mis tähendas taas olulist vähenemist. Samas aga asendati osa jääklassita kiirlaevu uute, suuremate ja aastaringset kasutatavate kiirlaevadega, mis teenindasid kokku 3,6 milj reisijat ehk juba 60% liini reisijatest (2007. aasta vastavad näitajad olid 1,2 milj reisijat ehk 22%). Kuna selliste laevade tulekuga asendati osaliselt ka seniseid suuri, aeglasema käiguga jääklassiga laevu, lühenes liinil keskmine ülesõidu-aeg.

Kruisilaevade külastuste hooaeg jääb põhiosas ajavahemikku mai kuni september.

Nimetatud hooajalisused reisijate veos esinevad regulaarselt ega oma seetõttu erakorralist mõju ASi Tallinna Sadam majandustulemustele.

3.3. Tulud ja kulud

ASi Tallinna Sadam 2008. aasta konsolideeritud müügitulu moodustas 1 169 milj krooni (74,7 milj eurot), kasvades 7 milj krooni (0,4 milj euro) ehk 0,6% võrra (2007. aasta vastavad näitajad olid 1 162 milj krooni (74,3 milj eurot) ja vähenemine 1,3%). AS Tallinna Sadam, kui konsolideerimisgrupi emaettevõtja, teenis 94% grupi tuludest ja Tallinna Sadama Elektrivõrk OÜ ülejäänud 6% tuludest.

Kuigi müügitulu kokku jäi pea muutumatuks, toimus tulude struktuuris mõningaid muutusi seoses kaubamahu ja reisijate arvu muutustega. Kaubamahu vähenemisega kaasnes kaubatasu tulu vähenemine 26 milj krooni (1,7 milj euro) ehk 16% võrra 138 milj kroonini (8,8 milj euron). Reisijate arvu kasv tõi kaasa aga reisijatasu tulu kasvu 20 milj krooni (1,3 milj euro) ehk 16% võrra 148 milj kroonini (9,4 milj euron). Renditulu kasvas 7 milj krooni (0,5 milj euro) ehk 6% võrra 119 milj kroonini (7,6 milj euron). Sadamatasude tulu, mis on otseselt seotud laevaküllastuste arvu ja laevade kogumahutavusega, oluliselt ei muutunud, kasvades 1 milj krooni (0,1 milj euro) ehk 0,2% võrra. Sadamatasude tulu kujunemist mõjutasid aga erisuunalised arengud. Tulu vähendanud teguritest olulisemad olid nii kauba- ja liinireisilaevade küllastuste arvu vähenemine kui kaubalaevade kogumahutavuse vähenemine. Sadamatasude tulu kasvanud teguritest võib märkida kruiisilaevade küllastuste arvu kasvu, liinireisilaevade ja kruiisilaevade kogumahutavuse kasvu ja sadamatasude indekseerimise mõju.

Elektrienergia müük vähenes 1 milj krooni (0,1 milj euro) ehk 2% võrra seoses müügitulu vähenemisega, mis oli peamiselt tingitud kaubaoperaatorite tarbimise vähenemisest. Muude teenuste müük kasvas 5,5 milj krooni (0,4 milj euro) võrra tingituna sadamas tegutsevatele ettevõtjatele vahendatud kommunaalteenuste kallinemisest.

Põhitegevusega seotud kulud (tegevuskulud, tööjõukulud ning põhivara kulum ja väärtuse langus) olid kokku 717 milj krooni (45,8 milj eurot), kasvades aastaga 27 milj krooni (1,7 milj euro) ehk 4% võrra. Kulude kasvu põhjustasid eelkõige põhivara kulum ja väärtuse languse kulu, mis kasvas 28 milj krooni (1,8 milj euro) ehk 14% võrra seoses nii varade mahu kasvust tingitud kulumi kasvuga kui ka realiseerimisele mittekuuluvate arendusprojektide kulude kandmisega. Arvestades aga, et arendusprojektide kulude kandmisega kaasnes saadud sihtfinantseerimise tulu (vt. p. 3.5) tekkimine summas 9 milj krooni (0,6 milj eurot), mis kajastus muude äritulude all, jäi kulu netokasv selle võrra väiksemaks. Tegevuskulud vähenesid 1 milj krooni (0,1 milj euro) ehk 0,4% võrra ja tööjõukulud jäid eelmise aasta tasemele, vaatamata erinevate põhitegevuse toimimiseks vajalike teenuste hindade kasvule ja sadama ala laienemisega kaasnevale põhivarade mahu kasvule. Tegevuskulude hulgas kasvas enim maamaksukulu seoses maamaksu määra tõusuga Tallinnas ja vähenes uuringute- ja arengukulu mitmete uuringute lõpetamisega ning deebitoride kulu seoses varem allahinnatud nõuete laekumisega.

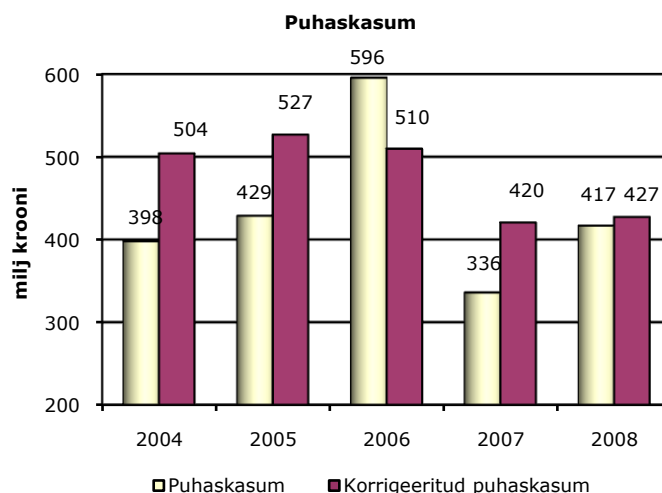
3.4. Tegevuskasum, -marginaal ja EBITDA

2008. aasta tegevuskasumiks (ärikasum enne muud äritulu ja muud ärikulu) kujunes 452 milj krooni (28,9 milj eurot), mis tähendas tegevuskasumi vähenemist 20,5 milj krooni (1,3 milj euro) ehk 4% võrra 2007. aastaga võrreldes. Tegevuskasum vähenes põhivara kulum ja väärtuse languse kulu kasvu mõjul. Arvestades aga nimetatud kulu kasvuga seotud muu äritulu tekkimist (vt. p. 3.5) summas 9 milj krooni (0,6 milj eurot), vähenes tegevuskasum korregeeritult 11,5 milj krooni (0,7 milj euro) võrra. Seetõttu vähenes ka ASi Tallinna Sadam tegevuse efektiivsus, väljendatuna tegevuskasumi marginaalina (tegevuskasum jagatud müügituluga), mis langes

2008. aastal 40,7%lt 38,7%le (korrigeeritult 39,5%). Tegevuse efektiivsuse langust 2008. aastal mõjutas ka kaubamahu vähenemine, mille tõttu vähenes kaubatasu tulu ja sadamat külastanud kaubalaevade väiksem arv vähendas sadamatasu tulusid. Prognoositult on aga efektiivsust vähendava mõjuga ka hiljuti investeerimisjärgust opereerimisjärku jõudnud sadama laiendusprojektid, mille planeeritud tegevusmaht ja tulude tase saavutatakse aga pikema perioodi jooksul. Suuremad sellised projektid on 2005. aastal avatud söeterminal Muugal ja 2006. aastal avatud Saaremaa sadam. Lähiaastail võib oodata tegevuskasumi marginaali mõningast edasist vähenemist seoses läbiviidavate mahukate arendusinvesteeringutega konteiner- ja ro-ro kaupade veomahtude suurendamiseks.

2008. aasta EBITDA (kasum enne intressitulu ja -kulu, tulumaksu ja kulumit ning allahindlust) oli 760 milj krooni (48,6 milj eurot) võrreldes 2007. aasta 689 milj krooniga (44,0 milj euroga), kasvades aastaga 10% võrra. Kasv tulenes muu äritulu koosseisus kajastatud leppetrahvi tulu kasvust ja tegevuskulude mõningasest vähenemisest.

3.5. Puhaskasum

Puhaskasumi kujunemist mõjutasid lisaks nii muu äritulu ja -kulu kui intressitulu ja -kulu. Muu äritulu oli kokku 82,7 milj krooni (5,3 milj eurot), millest suurema osa (57 milj krooni (3,6 milj eurot)) moodustas trahvide ja viiviste tulu, millest enamus oli leppetrahvide tulu mitmelt kaubaoperaatorilt seoses lepinguliste kaubamahtude alatäitmisega. Kasum põhivara müügist oli 16 milj krooni (1 milj eurot), mis oli ühekordse iseloomuga kasum. Tulu sihtfinantseerimisest (9 milj krooni (0,6 milj eurot)) oli Euroopa Liidu fondide kaasfinantseering teatud arendusinvesteeringute ettevalmistamiseks. Muud ärikulud vähenesid peamiselt 2007. aastal esinenud kokkulepete muutmise kulu ühekordse iseloomu tõttu. 2008. aastal kasvas oluliselt intressikulu, taas seoses nii intressimäärade üldise tõusuga kui kaasatud laenuvahendite mahu kasvuga. Intressikulu kasvas kokku 23,3 milj krooni (1,5 milj euro) ehk ligi 31% võrra. Intressimäärade tõus ja käibevahendite kasv tõi kaasa aga ka intressitulu kasvu vabade vahendite lühiajalisest paigutamisest. Intressitulu kasvas 3,8 milj krooni (0,2 milj euro) ehk 32% võrra. Kokkuvõttes kasvas neto finantskulu 21,7 milj krooni (1,4 milj euro) ehk 34% võrra.

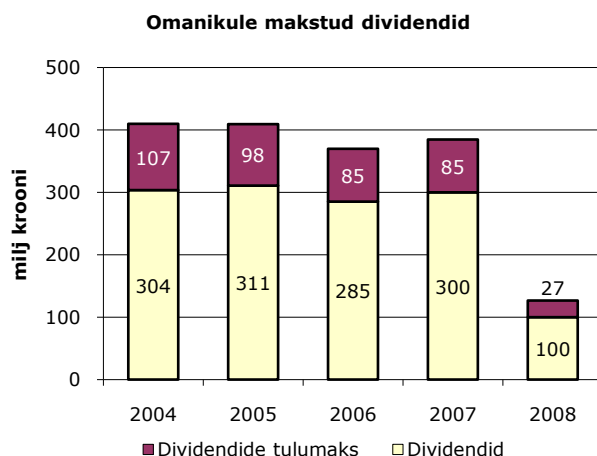
Kontserni 2008. aasta puhaskasumiks kujunes 417 milj krooni (26,6 milj eurot), mis on 2007. aasta puhaskasumist 81 milj krooni (5,2 milj euro) võrra rohkem.

ASi Tallinna Sadam erinevate aastate puhaskasumite võrdlemiseks korrigeeritakse puhaskasumit olulisemate ühekordsete tulude ja kulude ning makstud dividendide tulumaksukulu võrra.

Korrigeerides 2008. aasta puhaskasumit dividendide tulumaksukulu võrra summas 26,6 milj krooni (1,7 milj eurot) ja põhivara müügi kasumi võrra summas 16 milj krooni (1 milj eurot) saame korrigeeritud puhaskasumiks 427 milj krooni (27,3 milj eurot). 2007. aasta puhaskasumi korrigeerimisel dividendide tulumaksukulu võrra summas 84,6 milj krooni (5,4 milj eurot) saame korrigeeritud puhaskasumiks 420 milj krooni (26,9 milj eurot). Korrigeeritud puhaskasumi kasv tulenes nii muu äritulu koosseisus kajastunud leppetrahvide tulu suurenemisest kui teiselt poolt põhivara kulumit ja allahindluse kulu ning finantskulu kasvu koosmõjust.

ASi Tallinna Sadam puudutavaid finantsriske ja nende maandamiseks kasutatavaid meetodeid kirjeldavad raamatupidamise aastaaruande lisad 3, 5, 9 ja 20.

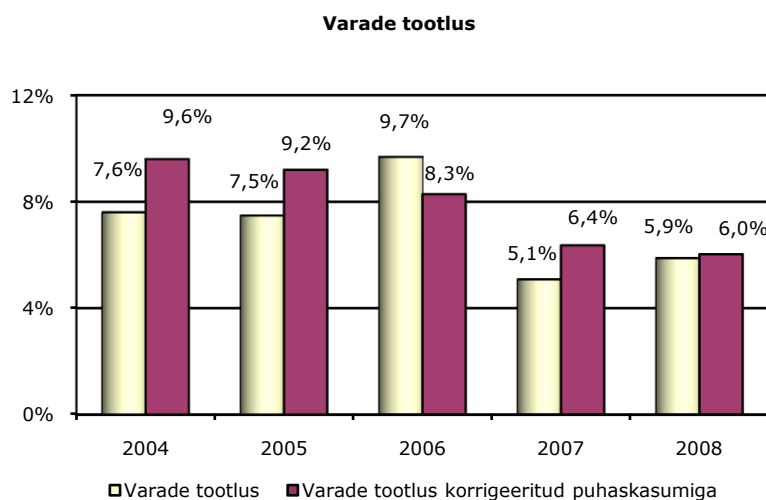
3.6. Dividendid

2008. aastal maksti omanikule dividendidena välja 100 milj krooni (6,4 milj eurot), millele lisandus dividendide tulumaks summas 26,6 milj krooni (1,7 milj eurot), kokku 126,6 milj krooni (8,1 milj eurot), täpsemalt raamatupidamise aastaaruande lisas 19. Dividendimakse vähenemine on seotud ulatuslike investeeringute teostamisega ASi Tallinna Sadam poolt 2008. aasta teisel poolaastal ja 2009. aastal.

2007. aasta vastavad näitajad olid 300 milj krooni (19,2 milj eurot), millele lisandus dividendide tulumaks 84,6 milj krooni (5,4 milj eurot), kokku 385 milj krooni (24,6 milj eurot).

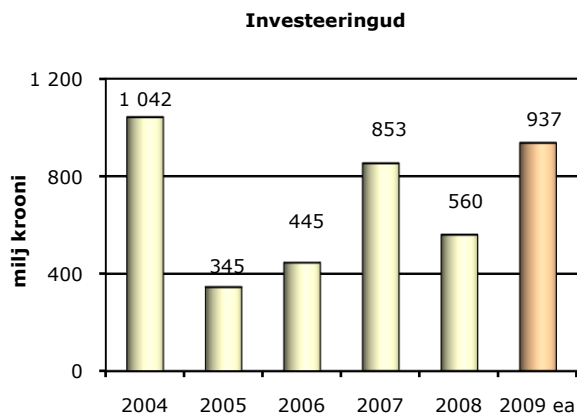
3.7. Varade tootlus

ASi Tallinna Sadam varade tootlus (puhaskasum jagatud aasta keskmise varade mahuga) oli 5,9%, mis oli veidi rohkem 2007. aasta näitajast. Korrigeeritud puhaskasumi põhjal leitud varade tootlus aga vähenes 2008. aastal, langedes 6,0%ni. Tegemist on viimase viie aasta madalaima varade tootlusnäitajaga. Siiski on varade tootluse langustrend osaliselt ootuspärane, tulenedes varade mahu kasvust seoses pikaajaliste ja mahukate investeeringutega, millelt saadavad tulud realiseeruvad tulevastel perioodidel. Tootluse langust mõjutas 2008. aastal aga kaubamahu vähenemine, mis vähendas muude tulude kasvu mõju.

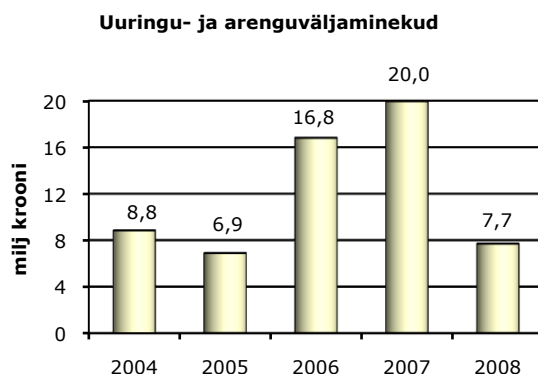
ASi Tallinna Sadam omakapitali tootluseks (korrigeeritud puhaskasum jagatuna aasta keskmise omakapitali mahuga) kujunes 2008. aastal 9,2%. Ka siin toimus tootluse mõningane vähenemine võrreldes eelneva aasta 9,4%se tootlusega (mis põhineb samuti korrigeeritud puhaskasumil). Võrreldes varade tootluse suurema vähenemisega, aitas omakapitali tootlust hoida kapitalistruktuuris toimunud muudatus, kus mõnevõrra suurenes võõrkapitali osakaal. Omakapitali tootluse languse põhjuseks on eelkõige põhitegevuse kasumlikkuse vähenemine. Lähiaastatel on oodata omakapitali tootluse ja varade tootluse vahe edasist suurenemist kuna mahuka investeeringute programmi realiseerimiseks ning praeguse dividendipoliitika jätkudes tuleb ka lähiaastatel kaasata olulises mahus võõrkapitali.

4. INVESTEERINGUD JA ARENGUVÄLJAVAT

2008. aastal investeeris kontsern uutesse infrastruktuuri objektidesse ja olemasolevate infrastruktuuri objektide parendamisesse kokku 560 milj krooni (35,8 milj eurot), mis tähendas eelneva aastaga võrreldes vähenemist 293 milj krooni (18,7 milj euro) võrra kui ka planeeritud mõnevõrra väiksemat mahtu.

Suurem osa investeeringutest tehti uute kaide ja tagala rajamiseks, kokku 360 milj krooni (23,0 milj eurot) ehk pea 2/3 kogu investeeringute mahust. Alustati puistekaupade käitlemiseks mõeldud kaide rajamist Paldiski lõunasadamas ja konteinerkaupade terminali kai ja tagala rajamist Muuga sadamas. Muud veetranspordirajatistega (kaid ja akvatoorium) seotud investeeringud olid kokku 67 milj krooni (4,3 milj eurot) ehk 12% kogu investeeringute mahust. Hoonete, rajatiste ja teenindusseadmete arendamiseks investeeriti 91 milj krooni (5,8 milj eurot), raudteeühendustesse 15 milj krooni (1,0 milj eurot), kommunaalteenuste osutamiseks vajalikesse võrkudesse ja nende teenuste varustuskindluse tõstmiseks 27 milj krooni (1,7 milj eurot).

Lisaks investeeringutele teeb AS Tallinna Sadam igal aastal olulisi uuringu- ja arenguväljaminekuid, mis 2008. aastal olid summas 7,7 milj krooni (0,5 milj eurot) võrreldes 20,0 milj krooniga (1,3 milj euroga) aasta varem. Valdav osa uuringu- ja arenguväljaminekuid on suunatud perspektiivsete kaubavoogude otsimisele ja võimalike arendusprojektide läbitöötamisele nii keskkonna, ehituslike, kui majandusliku tasuvuse aspektidest. 2008. aasta kulud jäid planeeritud väiksemaks nii majanduskeskkonna mõjude tõttu muudetud tegevusplaanide kui leitud kulude vähendamise võimaluste kasutamise tulemusel. Suurem osa uuringutest on suunatud Muuga sadama ja Paldiski lõunasadama laiendusprojektidesse, nende eskiiside ja detailplaneeringute koostamiseks, maavarade kasutusega seotud uuringuteks ning Vanasadama ala ja liiklusskeemi arendusse. Järjest kasvab ka keskkonnauuringute ja sadamategevusega seotud muude mõjude uuringute maht.

Alustati suuremahuliste investeeringutega sadama infrastruktuuri laiendamisse Muuga sadamas ja Paldiski lõunasadamas. Muuga sadamas laiendatakse võimalusi peamiselt konteinerkaupade mahu jaoks. Paldiski lõunasadamas jätkub kaide ja sadamaala laiendamine peamiselt veeremkauba ja uute sõiduautode veo vajaduste rahuldamiseks. Vanasadamas investeeritakse reisijate teenindushoonetesse ning erinevate kommunaalteenuste varustuskindluse ja võimsuse tõstmisse. Arenguplaanide realiseerimiseks on järgmise viie aasta jooksul kavandatud investeerida kuni 3 mlrd krooni (189 milj eurot). Viie aasta perspektiivis kontserni kapitalistruktuuris olulisi muutusi investeeringute elluviimise kaasa ei too. Kuigi investeeringute finantseerimiseks kaasatakse täiendavalt võõrkapitali,

tasakaalustab selle mahu kasvu aga tulude kasv varasemalt tehtud ja ka viie aastasel perioodil tehtavatelt investeeringutelt.

5. KVALITEEDI- JA KESKKONNAJUHTIMINE

5.1. Juhtimissüsteemi arendamine

Parendamaks klientide rahulolu ja keskkonnavalase tegevuse tulemuslikkust on ASis Tallinna Sadam rakendatud alates 2003. aastast kvaliteedi- ja keskkonnanajuhtimissüsteem, mis on sertifitseeritud ISO 9001:2000 ja ISO 14001:2004 rahvusvaheliste standardite alusel sertifitseerimisfirma Lloyd's Register Quality Assurance poolt.

ASis Tallinna Sadam on seatud juhtimissüsteemi arendamise eesmärgid ning neid ajakohastatakse igal aastal. Üheks oluliseks eesmärgiks on ASi Tallinna Sadam strateegiast 2008-2013 tulenevad eesmärgid ning nendest tulenevalt sadamate arenguplaanide väljatöötamine ja tegevuste planeerimine. Sadamateenuse osutamise pikaajaliseks eesmärgiks on üleminek klientide ja partnerite vahelisele elektroonilisele infovahetusele. Samuti on jätkuvalt oluliseks prioriteediks elektroonilise dokumendihaldusesüsteemi juurutamine - selle muutmine süsteemsemaks, keskkonnanähtlikumaks (elektrooniliseks) ning organisatsioonisisese dokumentide menetlemise kvaliteedi tõstmine. Jätkuvalt peame oluliseks sadamasiseste IT süsteemide arendust juhtimissüsteemi toetavate tegevuste efektiivsuse tagamiseks.

Keskkonnanõuete karmistumine ning ühiskonna keskkonnateadlikkuse tõus sunnib ettevõtteid ja organisatsioone lisaks majandustegevuse näitajatele pöörama üha enam tähelepanu oma keskkonnakaitse tegevuse parendamisele. 2008. aastal oli olulisemaks ASi Tallinna Sadam keskkonnakaitse eesmärgiks õhukvaliteedi parandamine vastavalt Muuga sadama lääneosa keskkonnamõju hindamise soovitudele. Koostöös Muuga sadama naftaoperaatorfirmadega töötati välja õhusaaste jälgimise juhtimissüsteem ning tegevused saaste vähendamiseks. 2008. aastal on oluliselt suurenenud organisatsiooni keskkonnalaane teadlikkus ja keskkonnanähtlikkus, mille näiteid võib tuua alates ASi Tallinna Sadam töötajate osalemisest üle-eestilisel prügikoristusel „Teeme ära 2008“ kuni 40 maailma sadama ühise kliimadeklaratsiooni “C40 World Ports Climate Declaration” allkirjastamiseni Rotterdams. Deklaratsiooni põhieesmärk on õhusaaste vähendamine ja kliimasoojenemise mõju minimeerimine läbi sadamategevuse keskkonnanähtlikkuse tagamise.

Üheks oluliseks keskkonnavalaseks saavutuseks 2008. aastal oli ASi Tallinna Sadam liitumine Euroopa prestiižika sadamatevahelise keskkonnakaitseorganisatsiooniga EcoPorts. Kuulumine EcoPorts'i liikmeskonda näitab, et ASi Tallinna Sadam keskkonnavalane tegevus vastab rahvusvahelistele nõuetele, ettevõtte hindab oma tegevusega kaasnevaid keskkonnavalaspekte vähendamaks mõju looduskeskkonnale. Samuti on AS Tallinna Sadam kasutanud koostöös tunnustatud keskkonnaekspertidega merekeskkonnaseire teostamisel uuemaid teaduslikke võimalusi – satelliitseiret - osaledes pilootsadamana EcoPorts'i satelliitandmevahetuse projektis PEARL (Port EnvironmentAI Information colLector). Satelliitseire teostamine on otstarbekas suurte süvendus- ja täitetööde ajal veekvaliteedi operatiivsel jälgimisel oluliste keskkonnamõjude ennetamiseks.

5.2. Juhtimissüsteemi mõõdikud

Võimaldamaks kontserni tulemuste tasakaalustatud analüüsi ja perioodilist jälgimist, on AS Tallinna Sadam töötanud välja finants-, kliendi-, protsessi-, personali- ja arenguaspekti mõõdikud. Jälgitavate mõõdikute põhjal võib 2008. aasta kohta välja tuua järgmised olulisemad tähelepanekud ja trendid:

- finantsnäitajad (EVA³, kasum, rahavoog jms) langesid võrreldes 2007. aastaga. Langesid nii majandusliku lisandväärtuse näitaja, kui ka äritegevuse rahavoo, tegevuskasumi ja tegevuse tulukuse näitajad. Samas on võrreldes 2007. aastaga langustrend vähenenud;
- protsessiaspekti näitajatest langes võrreldes 2007. aastaga kaubamaht, kuid reisijate arv suurenes, samuti langesid tootluse näitajad;
- Kuna klientide rahulolu indeks on püsinud stabiilsena juba mitu aastat ning rahulolu uuringu vastamisaktiivsus viimastel aastatel vähenes, otsustati 2008. aastal küsitlust mitte korraldada ning keskenduda pigem kliendi tagasiside individuaalsele käsitlemisele ja kliendiinfopäeva põhjalikumale läbiviimisele;
- personali- ja arenguaspekti mõõdikutest vähenes 2008. aastal omal soovil lahkunud töötajate arv. Samuti vähenes sarnaselt 2007. aastaga töötajate koolitusele kulutatud aeg, kuid see jäi varasemate aastate tasemele.

³ EVA (ingl. keeles *Economic Value Added*) majanduslik lisandväärtus

5.3. Keskkonnavalasid kulutused

2008. aastal ulatusid ASi Tallinna Sadam keskkonnakaitsealased kulud ligi 30 milj kroonini (1,9 milj euron), millest 11 milj krooni (0,7 milj eurot) oli sadamate reostustõrjelaevade eksploatatsioonikulu. Keskkonnavalasteks uuringu- ja konsultatsioonitegevusteks kulus kokku 3,4 milj krooni (0,2 milj eurot), Muuga sadama biopuhasti eksploatatsioonikulud moodustasid 4,2 milj krooni (0,3 milj eurot), millele lisandus saastetasu kulu ligi 4 milj krooni (0,26 milj eurot). 2008. aasta keskkonnavalaste kulutuste suurenemine võrreldes 2007. aastaga (kasv 3 milj krooni (0,24 milj eurot)) oli peamiselt tingitud loodusvara kasutusõiguse tasu maksimisest ning saastetasu kulude suurenemisest saasteainete heitmise eest merre.

Olulisemad keskkonnavalasid projektid 2008. aastal olid:

Seired:

Muuga sadama merekeskkonna seire;

Muuga sadama õhuseire (naftaterminalide mõju atmosfääriõhu saastatusele);

Saaremaa sadama merekeskkonna seire;

Saaremaa sadama linnustiku seire;

Paldiski lõunasadama kai nr 8/9 ehitusaegne seire;

Naissaare liivamaardla kaevandamise eelne ja -aegne seire.

Keskkonnamõju hindamised:

Muuga sadama lääneosa keskkonnamõju hindamine (heakskiidetud);

Hiiu madala liivamaardla kaevandamise keskkonnamõju hindamine (heakskiidetud);

Paldiski lõunasadama lainemurdja rajamise keskkonnamõju hindamine (heakskiidetud);

Paldiski lõunasadama ro-ro kai nr 6a ning Rae põik 16, Rae põik 18b, Suurekivi, Liitsihi tulepaagi nr 391, Liitsihi tulepaagi nr 392, Rae põik 14a ja Rae põik 14b vahelise territooriumi detailplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine (heakskiidetud);

Paldiski lõunasadama Soomepoiste tee 10, Saare 1 ja Rae põik 19/Kase vahelise territooriumi detailplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine.

Maavara geoloogilised liivauuringud merepõhjas:

Kõpu 1 uuringuruumi detailsed geoloogilised liivauuringud.

5.4. Keskkonnaseired

2008. aastal teostati seireid seoses ehitustegevusega Muuga sadamas ja Paldiski lõunasadamas ning hinnati ehitusjärgset mõju Saaremaa sadamas. Samuti teostati merekeskkonnaseiret Naissaare liivamaardlas seoses liiva kaevandamisega Muuga sadama idaosa laiendamiseks. Seireid teostasid pädevad eksperdid Tallinna Tehnikaülikooli Meresüsteemi Instituudist, Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituudist ja Eesti Ornitholoogiaühingust.

Muuga sadamas jätkati 1995. aastal alguse saanud merekeskkonna seiret. Seire eesmärgiks oli hinnata sadama tegevuse mõju, eelnevatel aastatel ja 2008. aastal teostatud täite- ja süvendustööde mõju põhjaloomastikule, taimestikule, kalastikule ja lähipiirkonna rannaprotsessidele.

Veekvaliteedi näitajate numbrilise modelleerimise tulemused näitasid, et täitetöödest tekitatud heljum ei levi kaugemale kui 600 m täitetööde toimumise kohast. Täitetöödest tuleneva heljumi kontsentratsioonid ei erinenud oluliselt heljumi looduslikust foonist ja heljumi mõju ei ole täheldatav kaugemal kui 600 m kaugusel täitekohast.

Põhjataimestiku seire andmetel avaldab sadama tegevus vaid lokaalset pärssivat mõju ning see väheneb oluliselt sadamast vahemaa suurenedes. Põhjaelustiku liigilise ja kvantitatiivse koosseisu muutustes puuduvad kõrvalekalded, mis on omased inimtegevusest tulenevalt mõjustatud merealadele ning toimunud muutusi ei saa seostada sadama tegevusega. Rannaprotsesside seire andmed tõestavad, et Muuga sadama laiendamise käigus rajatavad muulid ja kogu sadama territooriumi laiendus tõenäoliselt ei põhjusta märkimisväärsed muutusi sadamapiirkonnast nii lääne (Randvere piirkond) kui ka ida poole (Saviranna piirkond) jääva ranniku arengus.

Seoses Muuga sadama idaosa laiendamisega seonduva liiva kaevandamistöödega teostati Naissaare liivamaardlate ehitusaegset seiret. Veekvaliteedi seire tulemused näitasid, et liiva kaevandamise piirkond on hüdrodünaamiliselt väga aktiivne, mistõttu kaevandamise käigus vette sattunud materjal kantakse suhteliselt suurele merealale. Võib järeldada, et madalas mereosas toimub kaevetöödega vette sattunud materjali settimine ja uuesti resuspendeerumine lainetuse mõjul ning see materjal kantakse hoovustega üle suuremale merealale. Lõplikult settib see materjal Tallinna lahe sügavamas piirkonnas ja ka väljaspool Tallinna lahte. Põhjaloostiku kooslused on kohastunud eluks kõrgema loodusliku häirituse tingimustes. Seetõttu võib prognoosida põhjaelustiku kiiret taastumist pärast liiva ammutamistööde lõppu.

Vastavalt vee erikasutusloale jätkus 2008. aastal Saaremaa sadama ehitusjärgne merekeskkonna seire ja linnustiku seire. Seirete peamiseks eesmärgiks oli hinnata sadama tegevusest tulenevat mõju keskkonnale Küdema lahes, mis on rahvusvahelise tähtsusega linnuala ning Natura 2000 Küdema linnu- ja loodusala. 2008. aasta mõõdistamised ja vaatlused näitavad, et ranna ilme sarnaneb 2007. aasta mõõdistamise seisuga. Sadama rajatistel olulist mõju rannaprotsessidele ei täheldatud. Ranna arengut mõjutasid sadama piirkonnas eelkõige aktiivsete hüdrodünaamiliste tingimustega perioodid veebruaris ja märtsis. Linnustiku seire programm hõlmas kolme alaprojekti: veelindude loendust ja rändekogumite kaardistamist, randa uhitud lindude loendust, Küdema lahe ranniku ja Laidu saare haudelinnustiku seiret. Linnuseire tulemused ei näita Saaremaa sadama mõju lindude arvukuse languse põhjustajana.

Paldiski lõunasadama kai nr 8/9 ehitusaegse seire tulemustest nähtub, et looduslikust foonist kõrgem heljumi kontsentratsioon oli süvendusperioodil lühiajaline. Pakri linnuhoiualal viidi läbi linnustiku seiret, mille andmete põhjal võib väita, et pesitusperioodil on Paldiski lõunasadamast põhja poole jääv osa (Lahepere laheni) linnustikuliselt väheoluline, välja arvatud krüüslitele. Uuritava ala põhjataimestik on suhteliselt heas seisundis, millele viitab põhjataimestiku üldkatvus merepõhjal ja liigiline koosseis. Põhjaloostiku seire tulemuste põhjal võib järeldada, et uuritaval alal põhjaelustik praktiliselt puudub kuna piirkond on sadama mõju all.

2008. aastal kiideti heaks Muuga sadama lääneosa keskkonnamõjude hindamise aruanne, mille oluliseks osaks oli Muuga sadamas naftaterminalide tegevusest tuleneva atmosfääriõhu saastatuse vähendamise tegevuskava väljatöötamine. Saastetaseme mõõtmisi teostati kahes seirejaamas, kus mõõdeti aroaatsete süsivesinike, alifaatsete süsivesinike ja vesiniksulfiidi tunni- ning ööpäevakeskmiseid kontsentratsioone välisõhus, samuti meteoparameetreid (temperatuur, tuule kiirus ja suund ning õhuniiskus). Seoses vedellasti kaubamahu olulise vähenemisega oli 2008. aastal võrreldes 2007. ja 2006. aastaga välisõhu kvaliteet oluliselt paranenud just vesiniksulfiidi osas, samuti ei mõõdetud 2008. aastal ühegi saasteaine puhul piirnorme ületavaid sisaldusi.

6. TÜTAR- JA ÜHISETTEVÕTJAD

AS Tallinna Sadam omab 2008. aasta lõpu seisuga kahte tütarettevõtet (OÜ Tallinna Sadama Elektrivõrk ja OÜ Tallinna Sadama Veevõrk) ning ühte ühisettevõtet (AS Green Marine).

6.1. OÜ Tallinna Sadama Elektrivõrk

2004. aasta teisel poolel asutas AS Tallinna Sadam tütarettevõtja OÜ Tallinna Sadama Elektrivõrk. Asutatud osaühingu tegevusaladeks on jaotusvõrgu kaudu võrguteenuse osutamine ja elektrienergia müük, mis eraldiseisva tegevusalana eraldati ASi Tallinna Sadam põhitegevusest. 2008. aastal jätkas ettevõtja investeerimist nii jaotusvõrgu laiendamiseks sadamaalal kui võrgu uuendamisse varustuskindluse tõstmiseks. Jaotusvõrgu klientidele on tagatud varutoide, vastavalt sadamaala kõrgendatud varustuskindluse põhimõttele. 2008. aastal jäi ettevõtja põhitegevuse ehk võrguteenuse ja elektrienergia müügi maht prognoosile alla seoses sadama käitlusmahtude ja sellega seotud energiavajaduse vähenemisega.

Tütarettevõtja juhatusele maksti 2008. aasta eest tasusid kokku 123 tuh krooni (7,8 tuh eurot) ja nõukogu liikmetele 155,4 tuh krooni (9,9 tuh eurot). 2007. aasta eest maksti juhatusele tasu kokku 90 tuh krooni (5,8 tuh eurot) ja nõukogu liikmetele 155,4 tuh krooni (9,9 tuh eurot). 2008. aasta eest juhatusele makstud tasule võib lisanduda preemia 2008. aasta majandustulemuste eest, mis otsustatakse nõukogu poolt peale majandusaasta aruande kinnitamist.

6.2. OÜ Tallinna Sadama Veevõrk

Tütarettevõtja asutati 2005. aasta teisel poolel, eesmärgiga eraldada sadamate territooriumil vee- ja kanalisatsiooni ning soojusenergia võrguteenuse pakkumine sadamateenustest ning tagada nende teenuste võimalikult efektiivne toimimine. 2008. aastal tütarettevõtja reaalselt majandustegevust ei alustanud.

Tütarettevõtja juhatusele ja nõukogu liikmetele 2008. aasta ega võrreldava 2007. aasta eest tasu ei makstud.

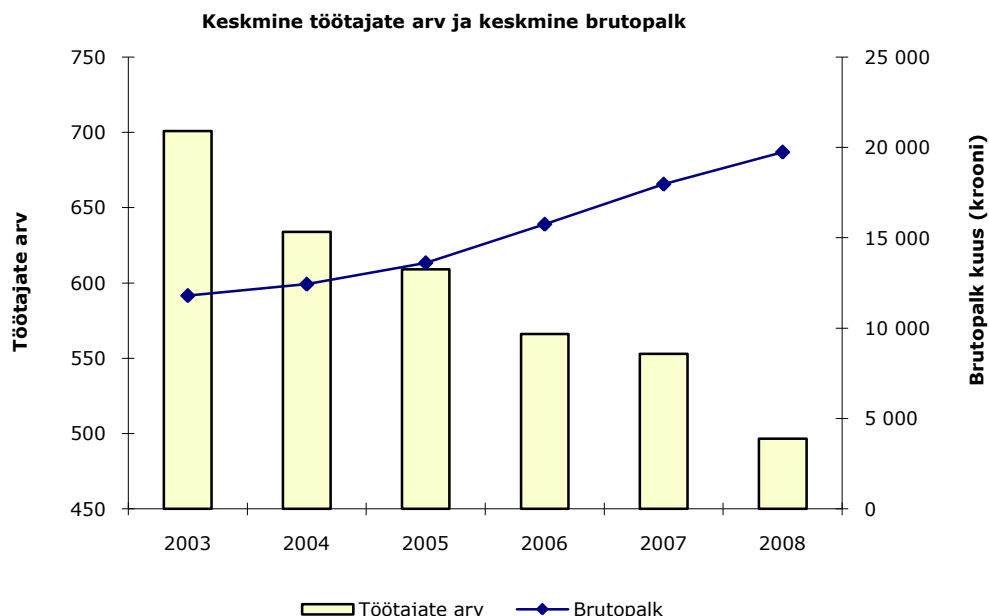
6.3. AS Green Marine

AS Green Marine on ASi Tallinna Sadam ja ASi NT Marine poolt 2003. aasta lõpus loodud ning ühise kontrolli all olev jäätmekäitlusega tegelev ühisettevõtja. AS Green Marine tegevusaladeks on sadamates tekivate jäätmete käitlemine, ohtlike laevajäätmete ja reovete käitlemiskeskuste haldamine, hooldamine, opereerimine ning sadamate akvatooriumi ja territooriumi puhastamine ja korrashoid. 2008. aastal jätkati laevadelt jäätmete vastuvõtmise ja käitluse korraldamisega vastavalt ASiga Tallinna Sadam sõlmitud koostöölepingule. Laiendati tegevust ka

jäätmekonteinerite vedudesse vastavate veokitega. Jätkus ka ettevalmistamine jäätmete käitlustermini rajamiseks.

7. ORGANISATSIOON JA PERSONAL

7.1. Töötajad

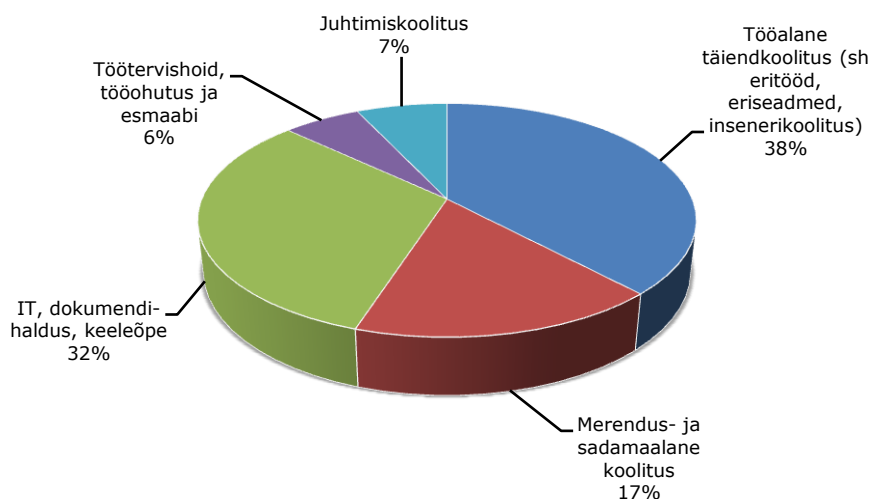

Kontserni keskmine töötajate arv oli 2008. aastal 497 (2007. aastal 553) ja töötajatele makstud töötasu oli kokku 117,6 milj krooni (7,5 milj eurot). 2007. aastal oli töötajatele makstud töötasu kokku 119,2 milj krooni (7,6 milj eurot). Kontserni töötajate keskmine brutopalk oli 2008. aastal 19 741 krooni (1 262 eurot), mis oli 9,9% kõrgem, kui 2007. aastal (17 966 krooni (1 148 eurot)). Keskmist palgatõusu põhjustas nii töötajate palkade tõstmine tööjõuturul toimunud muutustest lähtuvalt kui ka töötajate arvu muutused erinevates palgagruppides. 2008. aasta alguses tõstisime ASis Tallinna Sadam töötajate põhipalkasid keskmiselt 14% võrra. Enim tõusis palk liht- ja abitöölistel, oskustöölistel ning klienditeenindajatel. Palgatõusu aluseks oli töötaja tööülesannete ja vastutuse ulatus ASis Tallinna Sadam ning võrdlus tööjõuturul makstavate palkadega ja elukalliduse tõusuga.

Tööjõu voolavus oli 2008. aastal 3,8%, kusjuures 2007. aastal oli nimetatud näitaja 5,9%. Sadama töötajate keskmine vanus on 48 aastat ja keskmine tööstaaž sadamas 11 aastat.

Keskmine haiguspäevade arv oli 2008. aastal 5,44 kalendripäeva töötaja kohta, mis oli 2007. aasta näitajast (5,98 kalendripäeva) 9% madalam. Üheks haiguspäevade arvu vähenemise põhjuseks on ASi Tallinna Sadam hoolitsemine töökeskkonna eest, töötajatele ohutute töötingimuste loomine ja nende parendamine ning töötajate teadlikkuse tõstmine eelnimetatud valdkondades. Teiseks põhjuseks on töötajate sportlike eluviiside soodustamine igapäevase sporditegemise toetamisel.

Sisekommunikatsiooni arendamise ja info edastamise eesmärgil jätkati 2008. aastal kontsernisiseses infolehe väljaandmist. 2008. aastal vähenes koolitustegevuse maht (koolitustundide arv töötaja kohta) võrreldes 2007. aasta sama näitajaga 26%. Kogu 2008. aasta koolitusmahust 60% moodustas tööalane täiendkoolitus, töötervishoiu ja -ohutuse ning merendus- ja sadamaalane koolitus.

2008. aasta koolitustegevus koolitustundide alusel

Koolituste korraldamisel jätkasime 2005. aastal alanud koostööd Eesti Mereakadeemiaga mittemerendusala haridusega töötajatele merendusala algteadmiste tutvustamiseks. Samuti jätkasime 2006. aastal alanud klienditeenindajate arenguprogrammi, arendades töötajate oskusi konfliktide lahendamisel.

7.2. Juhatus

2008. aastal ASi Tallinna Sadam juhtimisstruktuuris muutusi ei toimunud ja juhatus töötas kaheliikmelisena: juhatuses Ain Kaljurand ja juhatuses liige Allan Kiil. Nõukogu pikendas oma 09. septembri koosoleku otsusega juhatuse liikmete lepinguid järgmiseks kolmeks aastaks.

Juhatuses liikmetele maksti 2008. aasta eest tasu kokku 2 230 tuh krooni (142 tuh eurot). 2007. aasta eest maksti juhatuses liikmetele tasu 2 619 tuh krooni (167 tuh eurot), sh preemia 2007. aasta majandustulemuste eest 370 tuh krooni (24 tuh eurot).

2008. aasta eest juhatuses liikmetele makstud tasule võib lisanduda preemia 2008. aasta majandustulemuste eest, mis otsustatakse nõukogu poolt peale majandusaasta aruande kinnitamist.

7.3. Nõukogu

ASi Tallinna Sadam nõukogu pidas 2008. aastal kokku 8 koosolekut. Nõukogu liikmete koosseisus toimus 2008. aastal üks muudatus. Rahandusministri käskkirjaga kutsuti 01. oktoobril 2008. aastal nõukogu liikme kohalt tagasi Märt Vooglaid ning nimetati uueks nõukogu liikmeks Remo Holsmer.

Nõukogu liikmetele maksti 2008. aasta eest tasusid kokku 555 tuh krooni (35,5 tuh eurot), 2007. aasta eest 551 tuh krooni (35,2 tuh eurot).

8. HEA ÜHINGUJUHTIMISE TAVA ARUANNE

AS Tallinna Sadam käitub kontserni juhtimisega seotud küsimuste lahendamisel enamasti Hea Ühingujuhtimise Tava (edaspidi: HÜT) soovituslikest juhisteist lähtuvalt. Samas lähtutakse kontserni juhtimises lisaks HÜTis toodud soovituslikele juhistele ka riigi eraõiguslikes juriidilistes isikutes osalemise seadusest (edaspidi: REOS), kuna AS Tallinna Sadam kuulub 100% Eesti Vabariigile. Seega, tulenevalt ASi Tallinna Sadam omanike struktuurist ja sellest tingitud spetsiifilistest iseärasustest kontserni juhtimises üldkoosoleku ja nõukogu tasandil, ei järgi AS Tallinna Sadam mõningaid HÜTi soovituslike juhiseid. Alljärgnevalt on esitatud viited nendele HÜTi sätetele (HÜTi punkt ja selle lühikirjeldus), mida ei järgita ja lisatud põhjendused mittejärgimise kohta.

Samas on oluline märkida, et vaatamata mõningate juhiste mittejärgimisele on ASi Tallinna Sadam tegevuse korraldamisel tagatud investorite ja aktsionäride huvide kaitse ning nende võrdne kohtlemine. Mittejärgitavad HÜTi juhised puudutavad peamiselt üldkoosoleku läbiviimist ja nõukogu liikmete määramist, mille eesmärgiks on tagada eelkõige aktsionäride huvide kaitse. Kuna ASi Tallinna Sadam aktsiate ainuomanik on Eesti Vabariik, on aktsionäri

huvid kaitstud vastavalt REOSis sätestatud põhimõtetele. Investorite huvide kaitse ning nende võrdne kohtlemine on ASi Tallinna Sadam poolt tagatud, kuna kontsern järgib oma tegevuses põhimõtteid ja reegleid, mis on sätestatud teabe avaldamist ning finantsaruandlust ja auditeerimist käsitlevates HÜTi peatükkides.

8.1. Üldkoosolek

AS Tallinna Sadam ei järgi alljärgnevat HÜTi punkte:

Punkt 1.2.1 – üldkoosoleku kokkukutsumise teade tehakse samaaegselt selle saatmisega aktsionäridele ja/või avaldamisega üleriigilise levikuga päevalehes kättesaadavaks ka emitendi veebilehel.

Punkt 1.2.3 – samaaegselt seaduses sätestatud üldkoosoleku kokkukutsumise tingimuste täitmisega avalikustab juhatus emitendi veebilehel päevakorraga seotud olulise teabe, mis on talle esitatud või muul viisil kättesaadav.

Punkt 1.2.4 – mõistliku aja jooksul enne üldkoosoleku toimumist avaldab nõukogu emitendi veebilehel enda ettepanekud päevakorras olevate teemade kohta.

Punkt 1.3.1 – üldkoosoleku juhatajaks ei valita nõukogu esimeest ega juhatuse liiget.

Punkt 1.3.2 – üldkoosolekul osalevad juhatuse liikmed, nõukogu esimees ning võimalusel ka nõukogu liikmed ja vähemalt 1 audiitoritest.

Punkt 1.3.3 – emitent teeb vastavate tehniliste vahendite olemasolul ning juhul, kui see ei ole talle liiga kulukas, üldkoosoleku jälgimise ja sellest osavõtu võimalikuks sidevahendite kaudu (nt Internet).

Ülaltoodud HÜTi juhiste mittejärgimine on tingitud asjaolust, et ASi Tallinna Sadam ainuaktsionäriks on Eesti Vabariik ning aktsionäri õiguste teostajaks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, mida esindab aktsionäride üldkoosolekul majandus- ja kommunikatsiooniminister. Aktsionäri õiguste teostamine ja esindaja volitused on sätestatud REOSis ning üldkoosolekute toimumine ja sellel osalejad määratakse vastavalt vajadusele kooskõlastatult ainuaktsionäriaga. Tulenevalt eeltoodust ei pea AS Tallinna Sadam otstarbekaks sõltumatu üldkoosoleku juhataja määramist ega üldkoosoleku jälgimise ja osavõtu võimaldamist tehniliste sidevahendite kaudu. Üldkoosoleku toimumisest ja vastuvõetud otsustest teavitatakse investoreid vastavalt Tallinna Börsi reglemendi nõuetele börsiinfosüsteemi kaudu.

8.2. Juhatus

Vastavalt HÜTi punktile 2.2.7 esitatakse alljärgnevalt andmed 2008. aastal ASi Tallinna Sadam juhatuse liikmetele makstud juhatuse liikme tasude suuruse kohta ning kirjeldatakse lahkumishüvitiste ja täiendavate tasude määramise süsteemi.

ASi Tallinna Sadam juhatuse esimehele Ain Kaljurand'ile 2008. aasta eest makstud tasu oli 1 210 tuh krooni (77 tuh eurot). Juhatusel liikmele Allan Kiil'ile 2008. aasta eest makstud tasu oli 1 020 tuh krooni (65 tuh eurot). 2008. aasta eest juhatusele makstud tasule võib lisanduda preemia 2008. aasta majandustulemuste eest, mis otsustatakse nõukogu poolt peale majandusaasta aruande kinnitamist. Juhatusel liikmele makstava täiendava tasu ning lahkumishüvitise suuruse piirmäärad on sätestatud REOS § 25 lg-tes 2 ja 3, millest tulenevalt ei või ASi Tallinna Sadam juhatuse liikmele makstava täiendava tasu suurus kokku ületada juhatuse liikme nelja kuu tasu. Täiendava tasu määramine peab olema põhjendatud ning arvestama ASi Tallinna Sadam puhul loodud lisandväärtust ja turupositsiooni. Lahkumishüvitist võib maksta üksnes juhatuse liikme tagasikutsumisel nõukogu algatusel enne tema volituste tähtaja möödumist ning selle suurus ei või ületada juhatuse liikme kolme kuu tasu. Konkurentsikeelu kohustuse täitmise eest on ASil Tallinna Sadam kohustus maksta 12 kuu jooksul lepingu lõppemisest juhatuse liikmele igakuiselt hüvitist 25% ulatuses juhatuse liikmetasust.

8.3. Nõukogu

AS Tallinna Sadam ei järgi HÜTi punkti 3.2.2 – vähemalt pooled emitendi nõukogu liikmetest on sõltumatud. Kui nõukogus on paaritu arv liikmeid, siis võib sõltumatuid liikmeid olla üks liige vähem kui sõltuvaid liikmeid.

ASi Tallinna Sadam nõukogu on kaheksaliikmeline. Vastavalt REOSi §-le 20 lg 2 määrab vähemalt pooled liikmed (so vähemalt neli liiget) ainuaktsionäri otsusega majandus- ja kommunikatsiooniminister ning ülejäänud neli liiget rahandusminister oma käskkirjaga. Tulenevalt eeltoodust võib ASi Tallinna Sadam nõukogu liikmeid käsitleda sõltuvatena kontrollivast aktsionärist.

Vastavalt HÜTi punktile 3.2.5 esitatakse alljärgnevalt andmed 2008. aastal makstud ASi Tallinna Sadam nõukogu liikmete tasu suuruse ja tasustamise korra kohta.

Nõukogu liikme määramise ja tasustamise kord on sätestatud REOSi §-des 18 - 24. Vastavalt REOSile kehtestab

tasude piirmäärad ja täpsema tasustamise korra rahandusminister. Nõukogu liikmetele makstavate tasude piirmäärad on määratud rahandusministri 14. juuni 2004. aasta määrusega nr 117 „Riigi osalusega äriühingu ja sihtasutuse nõukogu liikmete tasustamise kord ja tasude piirmäärad”.

Lähtuvalt sätestatud piirmääradest otsustab nõukogu liikme tasu suuruse aktsiaid valitsev minister. Vastavalt majandus- ja kommunikatsiooniministri käskkirjale on ASi Tallinna Sadam nõukogu liikme tasu suuruseks 5 550 krooni (355 eurot) kuus ja nõukogu esimehe tasu suuruseks 7 400 krooni (473 eurot) kuus. Tasu makstakse nõukogu liikmele üks kord kuus. Nõukogu liikmele ei maksta tasu selle koosoleku toimumise kuu eest, kui ta nõukogu otsuste vastuvõtmisel ei osalenud.

Vastavuses üldnimetatud määrusega lisandub nõukogu liikme tasule täiendav tasu nõukogu organi tegevuses osalemise eest. ASi Tallinna Sadam nõukogu organiks on auditi komitee, mis koosneb kolmest liikmest. Nõukogu auditi komitee tegevuses osalemise eest makstakse komitee liikmele tasu 25% nõukogu liikme tasust, komitee esimehe tasu moodustab 50% nõukogu liikme tasust.

Lahkumishüvitist ja teisi täiendavaid tasusid, peale tasu nõukogu organi tegevuses osalemise eest, ASi Tallinna Sadam nõukogu liikmetele ei maksta.

3.2.6 - kui nõukogu liige on majandusaasta jooksul osalenud vähem kui pooltel nõukogu koosolekutel, siis märgitakse see Hea Ühingujuhtimise Tava aruandes eraldi ära.

Kõik AS Tallinna Sadam nõukogu liikmed osalesid 2008. aastal vähemalt pooltel nõukogu koosolekutel.

3.3.2 - Hea Ühingujuhtimise Tava aruandes näidatakse ära majandusaasta jooksul tekkinud huvide konfliktid koos igakordsete lahendustega.

ASi Tallinna Sadam nõukogu liikmed pole emitenti teavitanud kuni 2008. aasta majandusaasta aruande koostamiseni ühestki huvide konfliktist.

8.4. Finantsaruandlus ja auditeerimine

AS Tallinna Sadam ei järgi HÜTi punkti 6.2.2 – juhatus esitab enne audiitoriga audiitorteenuse lepingu sõlmimist lepingu eelnõu nõukogule kinnitamiseks.

ASi Tallinna Sadam juhatus ei pea vajalikuks audiitoriga sõlmitava audiitorteenuse lepingu eelnõu kinnitamist nõukogu poolt, kuna lepingu olulised tingimused (sh tasu suurus, ajakava ja tööülesanded) on kooskõlastatud nõukogu auditi komitees ja informatsioon selle kohta on esitatud kõigile nõukogu liikmetele enne lepingu sõlmimist.

KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

JUHATUSE KINNITUS KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDELE

Juhatus kinnitab lehekülgedel 21 kuni 68 toodud ASi Tallinna Sadam 31.12.2008 lõppenud majandusaasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise õigsust ja täielikkust.

Juhatus kinnitab, et:

1. konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel rakendatud arvestuspõhimõtted on vastavuses Rahvusvaheliste Finantsaruandluse Standarditega nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt;
2. konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kajastab õigesti ja õiglaselt kontserni finantsseisundit, majandustulemust ja rahavoogusid;
3. AS Tallinna Sadam ja tema tütaretevõtjad on jätkuvalt tegutsevad ettevõtjad.

Ain Kaljurand
Juhatuse esimees

Allan Kiil
Juhatuse liige

26. veebruar 2009

KONSOLIDEERITUD BILANSS

tuhandetes seisuga 31. detsember	Lisa	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
VARAD					
Käibevara					
Raha ja raha ekvivalendid	6	217 406	269 641	13 895	17 233
Üle 3-kuulise tähtajaga deposiidid pankades	7	193 000	0	12 335	0
Müügiootel finantsvara	8	2 855	2 855	182	182
Tuletisinstrumentid	9	2 776	11 427	177	730
Nõuded ostjate vastu ja muud nõuded	10	190 113	110 880	12 150	7 087
Kokku käibevara		606 150	394 803	38 739	25 232
Põhivara					
Investeeringud ühissettevõtjasse	11	4 276	2 673	273	171
Muud pikaajalised nõuded	10	4 453	6 959	285	445
Materiaalne põhivara	12	6 777 456	6 385 769	433 158	408 125
Immateriaalne põhivara	12	716	0	46	0
Kokku põhivara		6 786 901	6 395 401	433 762	408 741
Kokku varad		7 393 051	6 790 204	472 501	433 973
KOHUSTUSED					
Lühiajalised kohustused					
Võlakirjade ja pikaajaliste laenude tagasimaksed järgmisel perioodil	17	1 342 261	608 435	85 786	38 886
Tuletisinstrumentid	9	9 242	0	591	0
Lühiajalised eraldised	14	20 511	18 910	1 311	1 208
Võlad tarnijatele ja muud võlad	15,16	230 950	195 190	14 760	12 475
Kokku lühiajalised kohustused		1 602 964	822 535	102 448	52 569
Pikaajalised kohustused					
Pikaajalised võlakohustused	17	981 194	1 453 504	62 710	92 896
Sihtfinantseerimine	18	2 386	11 455	152	732
Muud pikaajalised võlad	15	9 835	9 400	629	601
Kokku pikaajalised kohustused		993 415	1 474 359	63 491	94 229
Kokku kohustused		2 596 379	2 296 894	165 939	146 798
OMAKAPITAL					
Aktiivkapital nimiväärtuses	19	2 786 204	2 786 204	178 071	178 071
Kohustuslik reservkapital		278 620	275 562	17 807	17 612
Riskimaandamise reserv	20	-4 641	8 642	-297	552
Jaotamata kasum		1 319 845	1 087 071	84 353	69 476
Aruandeaasta kasum	19	416 644	335 831	26 628	21 464
Kokku omakapital		4 796 672	4 493 310	306 562	287 175
Kokku kohustused ja omakapital		7 393 051	6 790 204	472 501	433 973

Lisad lehekülgedel 27 kuni 68 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatu osa.

KONSOLIDEERITUD KASUMIARUANNE

tuhandetes	Lisa	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Müügitulu	21	1 168 968	1 162 445	74 711	74 294
Muud äritulud	23	82 726	30 174	5 287	1 929
Tegevuskulud	22	-307 871	-309 252	-19 677	-19 765
Tööjõukulud	22	-176 371	-176 025	-11 272	-11 250
Põhivara kulum ja väärtuse langus	12	-232 363	-204 296	-14 851	-13 057
Muud ärikulud	23	-7 877	-19 652	-503	-1 256
Ärikasum		527 212	483 394	33 695	30 895
Finantstulud ja -kulud					
Finantstulud	24	15 632	12 798	999	818
Finantskulud	24	-101 221	-76 645	-6 469	-4 899
Kokku finantstulud ja -kulud		-85 589	-63 847	-5 470	-4 081
Kasum/kahjum kapitaliosaluse meetodil investeeringutelt ühisettevõtjasse	11	1 603	899	102	58
Kasum enne tulumaksustamist		443 226	420 446	28 327	26 872
Tulumaks	19	-26 582	-84 615	-1 699	-5 408
Aruandeaasta puhaskasum		416 644	335 831	26 628	21 464
Puhaskasum ja lahjendatud puhaskasum aktsia kohta (kroonides, eurodes)	19	1,50	1,21	0,10	0,08

Lisad lehekülgedel 27 kuni 68 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatu osa.

KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE

tuhandetes	Lisa	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Kaupade või teenuste müügist laekunud raha		1 234 601	1 261 917	78 906	80 651
Muude äritulude eest laekunud raha		21 287	13 627	1 360	871
Maksed tarnijatele		-455 771	-479 812	-29 129	-30 665
Maksed töötajatele ja töötajate eest		-120 284	-105 739	-7 687	-6 758
Maksed muude ärikulude eest		-3 875	-24 399	-248	-1 559
Makstud tulumaks dividendidelt	19	-56 410	-17 830	-3 605	-1 140
Äritegevuse rahavoog		619 548	647 764	39 597	41 400
Materiaalse põhivara soetamine	27	-575 620	-781 436	-36 789	-49 943
Materiaalse põhivara müük		20 297	1 706	1 297	109
Immateriaalse põhivara soetamine		-695	0	-44	0
Tütarettevõtja ümberklassifitseerimine		0	-2 799	0	-179
Muude finantsvarade soetus		0	-36 851	0	-2 355
Muude finantsvarade müük		1 440	72 730	92	4 648
Saadud intressid		13 520	12 638	864	808
Üle 3-kuuliste deposiitide netomuutus	7	-193 000	0	-12 335	0
Investeermise rahavoog		-734 058	-734 012	-46 915	-46 912
Võlakirjade emitteerimine	17	469 398	400 553	30 000	25 600
Saadud laenude tagasimaksed		-207 882	-185 282	-13 286	-11 842
Makstud dividendid	19	-100 000	-300 000	-6 391	-19 173
Makstud intressid	17	-98 321	-73 874	-6 284	-4 722
Muud finantseerimistegevusest tulenevad maksed		-920	-201	-59	-13
Finantseerimise rahavoog		62 275	-158 804	3 980	-10 150
RAHAVOOG KOKKU		-52 235	-245 052	-3 338	-15 662
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	6	269 641	514 693	17 233	32 895
Raha ja raha ekvivalentide muutus		-52 235	-245 052	-3 338	-15 662
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	6	217 406	269 641	13 895	17 233

Lisad lehekülgedel 27 kuni 68 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatu osa.

KONSOLIDEERITUD OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE

tuhandetes kroonides	Lisa	Aktsia- kapital nimiväär- tuses	Kohus- tuslik reserv- kapital	Riski- maan- damise reserv	Jaota- mata kasum	Vähe- mus- osalus	Omakapi- tal kokku
Omakapital seisuga 31.12.2006		2 755 619	275 000	8 494	1 387 632	1 704	4 428 449
Riskimaandamisinstrumentide ümberrhindluse reserv	20	0	0	148	0	0	148
<i>Kokku tulud kajastatud otse omakapitalis</i>		0	0	148	0	0	148
Aruandeaasta kasum		0	0	0	335 831	0	335 831
<i>Kokku kajastatud tulud 2007. aastal</i>		0	0	148	335 831	0	335 979
Aktsiakapitali suurendamine		30 585	0	0	0	0	30 585
Reservkapitali suurendamine	19	0	562	0	-562	0	0
Väljakuulutatud dividendid	19	0	0	0	-300 000	0	-300 000
Tütarettevõtjate ümberklassifitseerimine		0	0	0	0	-1 704	-1 704
Korrigeerimine		0	0	0	1	0	1
Omakapital seisuga 31.12.2007		2 786 204	275 562	8 642	1 422 902	0	4 493 310
Riskimaandamisinstrumentide ümberrhindluse reserv		0	0	-13 283	0	0	-13 283
<i>Kokku kulud kajastatud otse omakapitalis</i>		0	0	-13 283	0	0	-13 283
Aruandeaasta kasum		0	0	0	416 644	0	416 644
<i>Kokku kajastatud tulud ja kulud 2008. aastal</i>		0	0	-13 283	416 644	0	403 361
Reservkapitali suurendamine	19	0	3 058		-3 058	0	0
Väljakuulutatud dividendid	19	0	0	0	-100 000	0	-100 000
Korrigeerimine		0	0	0	1	0	1
Omakapital seisuga 31.12.2008		2 786 204	278 620	-4 641	1 736 489	0	4 796 672

Lisad lehekülgedel 27 kuni 68 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatu osa.

Konsolideeritud omakapitali muutuste aruanne järg

tuhandetes eurodes

	Lisa	Aktsia- kapital nimiväär- tuses	Kohus- tuslik reserv- kapital	Riski- maan- damise reserv	Jaota- mata kasum	Vähe- mus- osalus	Omakapi- tal kokku
Omakapital seisuga 31.12.2006		176 116	17 576	543	88 686	109	283 030
Riskimaandamisinstrumentide ümberhindluse reserv	20	0	0	9	0	0	9
<i>Kokku tulud kajastatud otse omakapitalis</i>		0	0	9	0	0	9
Aruandeaasta kasum		0	0	0	21 464	0	21 464
<i>Kokku kajastatud tulud 2007. aastal</i>		0	0	9	21 464	0	21 473
Aktsiakapitali suurendamine		1 955	0	0	0	0	1 955
Reservkapitali suurendamine	19	0	36	0	-36	0	0
Väljakuulutatud dividendid	19	0	0	0	-19 173	0	-19 173
Tütaretevõtjate ümberklassifitseerimine		0	0	0	0	-109	-109
Korrigeerimine		0	0	0	-1	0	-1
Omakapital seisuga 31.12.2007		178 071	17 612	552	90 940	0	287 175
Riskimaandamisinstrumentide ümberhindluse reserv		0	0	-849	0	0	-849
<i>Kokku kulud kajastatud otse omakapitalis</i>		0	0	-849	0	0	-849
Aruandeaasta kasum		0	0	0	26 628	0	26 628
<i>Kokku kajastatud tulud ja kulud 2008. aastal</i>		0	0	-849	26 628	0	25 779
Reservkapitali suurendamine	19	0	195	0	-195	0	0
Väljakuulutatud dividendid	19	0	0	0	-6 391	0	-6 391
Korrigeerimine		0	0	0	-1	0	-1
Omakapital seisuga 31.12.2008		178 071	17 807	-297	110 981	0	306 562

Lisad lehekülgedel 27 kuni 68 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatu osa.

KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD

1. ÜLDINE INFORMATSIOON

AS Tallinna Sadam (edaspidi ka emaettevõtja) on Eesti Vabariigis 05.11.1996 registreeritud äriühing. AS Tallinna Sadam 31.12.2008 lõppenud majandusaasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne hõlmab emaettevõtjat ja tema tütarettevõtjaid (edaspidi kontsern). Emaettevõtja põhitegevusalaks on sadamateenuse pakkumine landlord-tüüpi sadamana, kelle ülesandeks on infrastruktuuri haldamine ja arendamine ning laevaliikluse korraldamine sadamaalal. Emaettevõtjale kuulub viis sadamat: Tallinna kesklinnas asuv reisisadamana tuntud Vanasadam, kaubasadam Paljassaares, Eesti suurim kaubasadam Muugal, kauba- ja reisisadam Paldiskis (Paldiski lõunasadam) ja kõige uuema sadamana 2006. aastal avatud kruisilaevade vastuvõtmiseks mõeldud sadam Saaremaal. Kontserni kuuluvad tütarettevõtjad pakuvad sadamateenust toetavaid teenuseid nimetatud sadamates.

Ettevõtja	Asukoht	Osalus (%)	Põhitegevusala
OÜ Tallinna Sadama Elektrivõrk	Eesti Vabariik	100	Võrguteenuse osutamine ja elektrienergia müük
OÜ Tallinna Sadama Veevõrk	Eesti Vabariik	100	Vee ja soojustega varustamise ning heitvete ärajuhtimise teenuse osutamine

ASi Tallinna Sadam ainuaktsionäriks on Eesti Vabariik.

ASi Tallinna Sadam võlakirjad on noteeritud Tallinna Börsil.

Globaalne likviidsuskriis

Jätkuv globaalne likviidsuskriis, mis algas 2007. aasta keskel, on muuhulgas kaasa toonud kapitaliturgude vähenenud finantseerimisvalmiduse, madalama likviidsustaseme kogu pangandussektoris ning periooditi ka kõrgemad pankadevahelised laenuintressimäärad ja väga suure volatiilsuse aktsiaturgudel. Globaalsetel finantsturgudel valitsev ebakindlus on põhjustanud ka pankade pankrotte ning ülevõtmisi USA-s, Lääne-Euroopas, Venemaal ja mujal. Jätkuva finantskriisi mõju ulatust ei ole võimalik hinnata ega selle vastu ennast täielikult kaitsta. Pankadevahelise finantseerimise maht on hiljuti oluliselt vähenenud. Selline olukord võib mõjutada kontserni võimet saada uusi laene ning refinantseerida olemasolevaid laene tingimustel, mis sarnaneksid varasemalt võetud laenude tingimustega.

Finantsturgude vähenenud likviidsus võib mõjutada kontserni võlgnike maksevõimet. Keerulisemad tingimused võlgnike tegevuskeskkonnas võivad omakorda mõjutada kontserni juhtkonna poolt tehtud rahavoogude plaane ning põhjustada rahaliste ja mitterahaliste varade väärtuse langust. Olemasoleva info valguses on juhtkond varade väärtuse languse hindamiseks koostatud rahavoogude planeerimisel tehtud eeldused üle vaadanud ja esitanud käesoleva aruande lisas 4.

Juhtkonnal ei ole võimalik usaldusväärselt ennustada, milline on finantsturgude likviidsuse edasise vähenemise ning valuuta- ja väärtapaberiturgude suurenenud volatiilsuse mõju kontserni finantspositsioonile. Juhtkond usub, et on võtnud kasutusele kõik vajalikud meetmed, et tagada kontserni jätkusuutlikkus ja kasv praegustes tingimustes.

Raamatupidamise aastaaruanne on juhatuse poolt heaks kiidetud 26. veebruaril 2009. a. Vastavalt Eestis kehtivale Äriseadustikule peab käesolev majandusaasta aruanne olema heaks kiidetud nõukogu ja aktsionäride poolt.

2. ARVESTUSPÕHIMÕTTED

Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel rakendatud olulised arvestuspõhimõtted on toodud allpool. Arvestuspõhimõtteid on rakendatud järjepidevalt kõikide aruandes esitatud perioodide kohta. Kontserni kuuluvad ettevõtjad kasutavad ühtseid arvestuspõhimõtteid.

Arvestuse alused

Kontserni konsolideeritud 2008. aasta raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega (IFRS), nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu (EL) poolt. Kõik Rahvusvahelise

Lisa 2 järg

Raamatupidamise Standardite Komitee (IASB) poolt välja antud rahvusvahelised finantsaruandluse standardid, mis kehtisid käesolevate konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannete koostamise ajal, olid vastu võetud ELi poolt Euroopa Komisjoni kehtestatud kinnitamiskorra kaudu.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsiibist, välja arvatud finantsvarade ja -kohustuste (sh tuletisinstrumendid) puhul, mida kajastatakse õiglase väärtuse muutustega läbi kasumiaruande.

Raamatupidamisaruannete koostamine kooskõlas IFRSidega nõuab teatud oluliste raamatupidamislike hinnangute kasutamist. Samuti peab juhtkond langetama otsuseid kontserni arvestuspõhimõtete rakendamise protsessis. Kontsern annab tulevikku puudutavaid hinnanguid ja teeb oletusi. Raamatupidamislikud hinnangud ei lange sageli nendega seotud hilisemate tegelike sündmustega kokku. Hinnanguid ja otsuseid vaadatakse pidevalt üle ning need põhinevad eelnevatel kogemustel ja muudel teguritel, sealhulgas ootustel tulevikusündmuste kohta, mida peetakse põhjendatuks teadaolevaid asjaolusid arvestades.

Kõrgema hinnangumääraga seotud või keerulisemad valdkonnad või valdkonnad, kus eeldused ja hinnangud on olulised konsolideeritud raamatupidamisaruannete osas, on esitatud käesoleva aruande lisas 4.

a) Standardid, standardite muudatused ja tõlgendused, mis on kohustuslikud kontserni aruandeaastatele, mis algavad 1. jaanuaril 2008 või hiljem.

Tõlgendus IFRIC 11 „IFRS 2 - Tehingud kontserni ja omaaktsiatega” (rakendub 1. märtsil 2007 või hiljem algavatele aruandeperioodidele). Antud tõlgendus sisaldab juhiseid, mis puudutavad järgmisi teemasid: standardi IFRS 2 „Aktsiapõhine makse” rakendamine aktsiate või osadega makstavate tehingute puhul, mille sõlmivad kaks või enam seotud osapoolt ning raamatupidamisarvestus järgmistel juhtudel: ettevõtte annab oma töötajatele õiguse omakapitaliinstrumentide omandamiseks, mida võib või peab tagasi ostma kolmandalt osapoolt, täitmaks oma kohustusi töötajate ees või ettevõtte või selle omanik annab ettevõtte töötajatele õiguse omandada ettevõtte omakapitaliinstrumente, ja nende instrumentide pakkuja on ettevõtte omanik. Kuna kontsernil nimetatud tehingud puuduvad, standardi rakendamisest tulenev mõju puudub.

Finantsvarade ümberklassifitseerimine – muudatused standardites IAS 39 “Finantsinstrumendid: kajastamine ja mõõtmine” ning IFRS 7 “Avalikustatav informatsioon” ja hilisem muudatus: Finantsvarade ümberklassifitseerimine: rakenduskuupäev ja üleminekureeglid. Muudatused lubavad ettevõtetele järgmisi valikuid: (a) klassifitseerida finantsvara välja kauplemiseesmärgil soetatud finantsvarade kategooriast, kui harvadel juhtudel vara ei hoita enam edasimüügi või tagasiostu eesmärgil lähitulevikus; ja (b) klassifitseerida müügiotel või kauplemiseesmärgil soetatud finantsvara ümber laenu- ja nõuete kategooriasse, kui ettevõtte on kavatsus ja suutlikkus finantsvara hoida lunastustähtajani (eeldusel, et vara vastab laenu- ja nõuete definitsioonile). Kuna kontsernil nimetatud finantsvarad puuduvad, standardi rakendamisest tulenev mõju puudub.

b) Uued standardid, muudatused standardites ja tõlgendused, mis jõustuvad 1. jaanuaril 2009 ja hiljem algavatele aruandeperioodidele ja mida kontsern ei ole rakendanud ennetähtaegselt.

IFRS 8 „Tegevussegmentid” (jõustub 1. jaanuaril 2009 või hiljem algavatele aruandeperioodidele). Standard kehtib ettevõtetele, mille võla- või omakapitaliinstrumendid on avalikult kaubeldavad, või mis esitavad oma finantsaruandeid väärtipaberikomisjonile või muule reguleerivale asutusele ükskõik millisesse klassi kuuluvate väärtipaberite emiteerimiseks avalikul turul, või on alustanud nende esitamist. Standard IFRS 8 nõuab ettevõtetelt finants- ja kirjeldava informatsiooni avalikustamist tegevussegmentide kohta, baseerudes ettevõtte-siseses aruandluses kasutatud informatsioonile. Kontsern hindab standardi mõju finantsaruandele.

IAS 32 ja IAS 1 muudatus - Müüdadav finantsinstrumendid ja likvideerimisel tekkivad kohustused (rakendub 1. jaanuaril 2009 või hiljem algavatele aruandeperioodidele). Muudatus nõuab mõningate finantsinstrumentide, mis vastavad finantskohustuste definitsioonile, klassifitseerimist omakapitaliinstrumentina. Kuna kontsernil puuduvad nimetatud instrumendid, standardi rakendamisest tulenev mõju puudub.

Lisa 2 järg

IAS 23 „Laenukasutuse kulutused“ (muudetud märtsis 2007, rakendub 1. jaanuaril 2009 või hiljem algavatele aruandeperioodidele). Peamise muudatusena standardis elimineeriti valikuvõimalus kajastada koheselt kuluna laenukasutuse kulutused, mis on seotud varadega, mille kasutus- või müügivalmidusse viimine vältab pikema perioodi. Ettevõtted peavad seega sellised laenukulutused kapitaliseerima vara soetusmaksumuse osana. Muudetud standard kehtib edasiulatuvalt selliste varadega seotud laenukasutuse kulutustele, mille kapitaliseerimise alguskuupäev on 1. jaanuaril 2009 või hiljem. Kontsern rakendab standardi muudatust alates selle jõustumise kuupäevast, st alates 1. jaanuarist 2009. Standardi muudatus nõuab kontserni arvestuspõhimõtete muutmist, kuid ei oma olulist mõju kontserni finantsaruannetele.

IAS 1 „Finantsaruannete esitamine“ (muudetud septembris 2007, rakendub 1. jaanuaril 2009 või hiljem algavatele aruandeperioodidele). IAS 1 peamiseks muudatuseks on kasumiaruande asendamine koondkasumiaruandega, mis sisaldab ka omanikega mitteseotud, omakapitalis kajastatavaid muudatusi, näiteks müügioteel finantsvarade ümberhindlusreservi muutusi. Alternatiivina on lubatud esitada kaks aruannet: eraldi kasumiaruanne ning koondkasumiaruanne. Muudetud IAS nõuab finantsseisundi aruande (bilansi) avalikustamist ka võrreldava perioodi algsaldode kohta, juhul, kui võrdlusandmeid on korrigeeritud ümberklassifitseerimiste, arvestuspõhimõtete muutuste või vigade korrigeerimiste tõttu. Kontserni hinnangul mõjutab muudetud standard IAS 1 kontserni põhjaruannete esitusviisi, kuid ei mõjuta tehingute ja saldode kajastamist ega arvestuspõhimõtteid.

IAS 27 „Konsolideeritud ja konsolideerimata finantsaruanded“ (muudetud jaanuaris 2008, rakendub 1. juulil 2009 või hiljem algavatele aruandeperioodidele). Muudetud standard nõuab ettevõttelt koondkasumi jagamist emaettevõtte omanike ja vähemusosaluse vahel, isegi kui selle tulemuseks on vähemusosa negatiivne saldo (praegune standard nõuab enamikel juhtudel omakapitali ületava kahjumi allokeerimist emaettevõtte omanikele). Muudetud standard täpsustab, et tehingud, mille tulemusena emaettevõtte osalus tütarettevõttes muutub, kuid kontroll säilib, tuleb kajastada otse omakapitalis. Lisaks täpsustab standard, kuidas mõõta kasumit või kahjumit juhul kui tütarettevõtte üle kontroll lõppeb. Kontrolli lõppemisel tuleb endises tütarettevõttes järelejääv osalus kajastada tema õiglasel väärtuses. Kuna kontsernil nimetatud tehingud puuduvad, standardi rakendamisest tulenev mõju puudub.

Käesoleva konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise kuupäevaks ei olnud Euroopa Liit muudetud standardit IAS 27 veel heaks kiitnud.

Omandi üleandmise tingimused ja tühistamine - IFRS 2 „Aktsiapõhine makse“ muudatus (muudetud jaanuaris 2008, rakendub 1. jaanuaril 2009 või hiljem algavatele aruandeperioodidele). Muudatus selgitab, et omandi üleandmise tingimusteks on ainult teenuste tingimused ja tulemuslikkuse tingimused. Muud aktsiapõhiste maksete tingimused ei ole omandi üleandmise tingimused. Muudatus selgitab, et kõiki tühistamisi, nii kontserni enda kui teiste osapoolte poolt, tuleb kajastada samade arvestuspõhimõtetega. Kuna kontsernil nimetatud tehingud puuduvad, standardi rakendamisest tulenev mõju puudub.

IFRS 3 „Äriühendused“ (muudetud jaanuaris 2008, rakendub äriühendustele omandamiskuupäevaga esimesel aruandeaastal, mis algab 1. juulil 2009 või hiljem). Muudetud IFRS 3 annab ettevõtetele valikuvõimaluse kajastada vähemusosalused kas kasutades praegu kehtiva IFRS 3 põhimõtet (proportsionaalselt nende osalusele omandatud ettevõtte netovaras) või õiglasel väärtuses. Muudetud IFRSis 3 on detailsemad juhised ostumeetodi rakendamiseks äriühendustes. Etappidena toimuvate soetuste puhul on kaotatud nõue mõõta kõikide varade ja kohustuste õiglasi väärtusi, mõõtmaks täiendavat tekkivat firmaväärtust. Selle asemel peab omandaja etappidena toimuva soetuse puhul varasema osaluse investeerimisobjektis hindama ümber õiglasesse väärtusse soetuskuupäeval ning kajastama tekkinud tulu või kulu kasumiaruandes. Soetusega seotud kulud kajastatakse eraldi äriühendusest ning seega kajastatakse kuluna, mitte firmaväärtusena. Omandaja peab ostukuupäeval kajastama kohustuse lisatingimustest sõltuva tasu osas. Muutused selles kohustuses kajastatakse kooskõlas vastavate IFRSidega, mitte firmaväärtuse korrigeerimisena. Muudetud IFRS 3 laieneb ka ühisomanduses majandusüksustele (mutual entities) ja äriühendustele, milles üksused ühendatakse ainult lepinguga. Kuna kontsernil nimetatud tehingud puuduvad, standardi rakendamisest tulenev mõju puudub.

Käesoleva konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise kuupäevaks ei olnud Euroopa Liit muudetud standardit IFRS 3 veel heaks kiitnud.

Lisa 2 järg

Tõlgendus IFRIC 12 „Teenuste kontsessioonikokkulepped“ (rakendus 1. jaanuaril 2008 või hiljem algavatele aruandeperioodidele). Antud tõlgendus sisaldab juhiseid olemasolevate standardite rakendamiseks ettevõtete poolt, kes on avaliku ja erasektori vaheliste teenuste kontsessioonide osapoolteks. Tõlgendus IFRIC 12 puudutab kokkuleppeid, mille puhul tellija kontrollib, milliseid teenuseid, kellele ja mis hinnaga pakub infrastruktuuri kasutav operaator. Kuna kontsernil nimetatud tehingud puuduvad, standardi rakendamisest tulenev mõju puudub.

Käesoleva konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise kuupäevaks ei olnud Euroopa Liit tõlgendust IFRIC 12 veel heaks kiitnud.

Tõlgendus IFRIC 13 „Kliendilojaalsusprogrammid“ (rakendub 1. juulil 2008 või hiljem algavatele aruandeperioodidele; EL poolt vastuvõetuna rakendub IFRIC 13 pärast 31. detsembrit 2008 algavatele aruandeperioodidele, varasem rakendamine lubatud). Tõlgendus IFRIC 13 selgitab, et kui kaupade või teenuste müügiga kaasneb kliendi lojaalsusprogramm (näiteks boonuspunktid või tasuta tooted), on tegemist mitme elemendiga tehinguga ja kliendilt saadav tasu tuleb jagada tehingu komponentide vahel vastavalt nende õiglasele väärtusele. Kontserni hinnangul ei ole IFRIC 13 asjakohane kontserni tegevusele, kuna kontserni ettevõtetel puuduvad kliendilojaalsusprogrammid.

IFRIC 14, IAS 19 „Kindlaksmääratud hüvitistega vara limiit, minimaalse rahastamise nõuded ja nende koostoime“ (rakendus 1. jaanuaril 2008 või hiljem algavatele aruandeperioodidele; EL poolt vastuvõetuna rakendub IFRIC 14 pärast 31. detsembril 2008 algavatele aruandeperioodidele, varasem rakendamine lubatud). Antud tõlgendus sisaldab üldisi juhiseid selle kohta, kuidas vastavuses IASiga 19 määrata ülejäägi limiiti, mida saab varana kajastada kui kindlaksmääratud hüvitiste plaani õiglase väärtus ületab kohustuste nüüdisväärtuse. Lisaks selgitab tõlgendus IFRIC 14, kuidas võivad seaduses ettenähtud või lepingulised minimaalse rahastamise nõuded mõjutada kindlaksmääratud hüvitistega plaani varade ja kohustuste väärtusi. Kuna kontsernil nimetatud tehingud puuduvad, standardi rakendamisest tulenev mõju puudub.

IFRIC 15 „Kinnisvara ehituslepingud“ (rakendub 1. jaanuaril 2009 või hiljem algavatele aruandeperioodidele). Tõlgendus kohaldub müügitulude ja seotud kulude arvestusele ettevõtetes, kes ehitavad kinnisvaraobjekte ise või allhankijate kaudu, ning annab juhiseid, kuidas määrata, kas ehituslepingule rakenduvad IAS 11 või IAS 18 nõuded. Selles on toodud ka kriteeriumid, otsustamaks millal ettevõtted peavad kajastama selliste tehingutega seotud müügitulu. IFRIC 15 ei mõjuta kontserni finantsaruannet, kuna kontsernil ei ole kinnisvara ehituslepinguid.

Käesoleva konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise kuupäevaks ei olnud Euroopa Liit tõlgendust IFRIC 15 veel heaks kiitnud.

IFRIC 16 „Välismaise üksuse netoinvesteeringu riskimaandamine“ (rakendub 1. oktoobril 2008 või hiljem algavatele aruandeperioodidele). Tõlgendus selgitab, millistele valuutariskidele saab rakendada riskimaandamisarvestust ja sätestab, et aruande ümberarvestus arvestusvaluutast esitusvaluutasse ei tekita sellist riski, millele riskimaandamisarvestust võib rakendada. Tõlgenduse järgi võib riskimaandamisinstrument olla ükskõik millises grupi ettevõttes, ja selles välismaises äriüksuses, mille riske maandatakse. Tõlgendus selgitab, kuidas reservina kajastatud valuutakursivahed ümberarvestusest kajastatakse kulu või tuluna kasumiaruandes kui välismaine äriüksus, mille riske maandati, müüakse. Aruandvad ettevõtted peavad rakendama IAS 39 nõudeid riskimaandamisarvestuse lõpetamisel edasiulatuvalt, kui riskimaandamisinstrumendid ei vasta IFRIC 16 toodud riskimaandamisarvestuse põhimõtetele. Tõlgendusel IFRIC 16 puudub mõju finantsaruandele, kuna kontsernil puuduvad nimetatud tehingud.

Käesoleva konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise kuupäevaks ei olnud Euroopa Liit tõlgendust IFRIC 16 veel heaks kiitnud.

Tütar-, ühis- või sidusettevõttesse tehtud investeeringu soetusmaksumus —IFRS 1 ja IAS 27 muudatus (välja antud mais 2008; rakendub 1. jaanuaril 2009 või hiljem algavatele aruandeperioodidele). Muudatus lubab IFRS esmarakendajatel emaettevõtte konsolideerimata aruandes investeeringute tütar-, ühis- ja sidusettevõttesse kajastamisel tuletatud soetusmaksumuseks lugeda kas nende õiglase väärtuse või eelmise raamatupidamistava alusel kajastatud bilansilise maksumuse. Muudatus nõuab ka, et enne omandamist tekkinud netovara jagamine investorile tuleb kajastada kasumiaruandes, mitte investeeringu soetusmaksumuse korrigeerimisena. Muudatused ei mõjuta kontserni finantsaruandeid.

Lisa 2 järg

Riskimaandamisnõuetele vastavad instrumendid – muudatus standardisse IAS 39 „Finantsinstrumendid: Kajastamine ja mõõtmine” (rakendub tagasiulatava jõjuga 1. juulil 2009 või hiljem algavatele aruandeperioodidele). Muudatus selgitab kuidas teatud situatsioonides rakendada reegleid, otsustamaks kas maandatud risk või osa rahavoogudest vastab riskimaandamisnõuetele. Kontsern hindab muudatuse mõju finantsaruandele.

Käesoleva konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise kuupäevaks ei olnud Euroopa Liit standardi IAS 39 muudatust veel heaks kiitnud.

Muudatused IFRSides (välja antud mais 2008). 2007. aastal otsustas IASB algatada igaaastase muudatuste projekti, et teha vajalikke, kuid mittekiireloomulisi muudatusi IFRSidesse. Muudatused sisaldavad nii sisulisi muudatusi, selgitusi kui ka terminoloogiat muudatusi mitmetes standardites. Sisulised muudatused hõlmavad järgmisi valdkondi: müügiotel varaks klassifitseerimine IFRS 5 järgi, kui kontrolli tütarettevõtte üle kaob; kauplemiseesmärgil hoitavate finantsinstrumentide esitamise võimalus pikaajalise varana vastavalt IASile 1; vastavalt IASile 16 kajastatud, varem väljarenditud varade müügi kajastamine ning kaasnevate rahavoogude klassifitseerimine vastavalt IASile 7 rahavoogudena äritegevusest; IASis 19 kärpe definitsiooni täpsustamine; valitsusepoolse sihtfinantseerimisena turutingimustest madalama intressiga saadud laenu kajastamine vastavalt IASile 20; IAS 23 laenukulutuste definitsiooni vastavusse viimine sisemise intressimäära meetodi definitsiooniga; müügiotel tütarettevõtete kajastamise selgitamine IAS 27 ja IFRS 5 järgi; IASis 28 ja IASis 31 sidusettevõtete ja ühisettevõtete kohta avalikustatava informatsiooni nõuete vähendamine; IASis 36 avalikustatava informatsiooni nõuete täiendamine; reklaamkulutuste kajastamise täpsustamine IASis 38; õiglases väärtuses läbi kasumiaruande kategooria definitsiooni muutmine selle vastavusse viimiseks riskimaandamisarvestusega IASis 39; kinnisvarainvesteeringute kajastamine ehitusperioodil vastavalt IASile 40; ning piirangute vähendamine bioloogiliste varade õiglase väärtuse mõõtmisel vastavalt IASile 41. Täiendavad muudatused standardites IAS 8, 10, 18, 20, 29, 34, 40, 41 ja IFRS 7 sisaldavad terminoloogilisi ja redigeerimismuutusi, millel ei ole mõju (või mõju on minimaalne) raamatupidamisarvestusele. Kontserni hinnangul ei mõjuta muudatused oluliselt finantsaruannet.

IFRIC 17 „Mitterahaliste varade üleandmine omanikele” (rakendub 1. juulil 2009 või hiljem algavatele aruandeperioodidele). Tõlgendus selgitab, millal ja kuidas tuleb kajastada omanikele mitterahaliste varade üleandmine dividendidena. Ettevõtte peab mitterahaliste varade dividendidena üleandmise kohustuse kajastama üleantavate varade õiglases väärtuses. Varade üleandmisel tekkinud kasum või kahjum tuleb kajastada kasumiaruandes dividendikohustuse tasaarveldamisel. IFRIC 17 ei mõjuta kontserni finantsaruannet, kuna kontsern ei anna omanikele mitterahalisi varasid.

Käesoleva konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise kuupäevaks ei olnud Euroopa Liit tõlgendust IFRIC 17 veel heaks kiitnud.

IFRS 1 “Rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite esmarakendamine” (vastavalt detsembris 2008 tehtud muudatustele, rakendub standard IFRS aruannetele, mis koostatakse 1. juulil 2009 või hiljem algava perioodi kohta). Muudetud IFRS 1 sisu vastab eelmisele versioonile, kuid selle struktuuri on muudetud eesmärgiga muuta standard arusaadavamaks lugejale ning paremini kohanduvaks tulevikus tehtavatele muudatustele. Standardi muudatuste rakendamisest tulenev mõju puudub.

Käesoleva konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise kuupäevaks ei olnud Euroopa Liit standardi IFRS 1 muudatusi veel heaks kiitnud.

IFRIC 18 „Klientide poolt üleantavad varad” (rakendub 1. juulil 2009 või hiljem algavatele aruandeperioodidele). Tõlgendus selgitab klientide poolt üleantud varade kajastamist: asjaolusid, mille esinemisel on täidetud vastavus vara definitsioonile; vara arvele võtmist ning selle soetusmaksumuse mõõtmist; eraldi identifitseeritavate teenuste tuvastamist (üks või rohkem teenuseid üleantud vara eest); tulu kajastamist ning klientidelt saadud raha kajastamist. IFRIC 18 ei mõjuta kontserni finantsaruandeid.

Käesoleva konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise kuupäevaks ei olnud Euroopa Liit tõlgendust IFRIC 18 veel heaks kiitnud.

Lisa 2 järg**Konsolideeritud aruannete koostamine****a) Tütarettevõtjad**

Tütarettevõtjaks loetakse ettevõtjat, mille üle emaettevõtjal on kontroll. Tütarettevõtjat loetakse emaettevõtja kontrolli all olevaks, kui emaettevõtja omab kas otseselt või kaudselt üle 50% tütarettevõtja hääleõiguslikest aktsiatest või osadest (va juhul, kui on tõendatav, et sellise omandiga ei kaasne kontrolli) või on muul moel võimeline kontrollima tütarettevõtja tegevus- ja finantspoliitikat. Kui emaettevõtja omandas või loovutas perioodi jooksul tütarettevõtja üle kontrolli, on vastav tütarettevõtja konsolideeritud alates selle omandamise kuupäevast kuni müügikuupäevani.

Ema- ja tütarettevõtjate finantsnäitajad on kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes konsolideeritud rida-realt. Ema- ja tütarettevõtjate vaheliste tehingute tulemusena tekkinud nõuded, kohustused, tulud, kulud ning realiseerumata kasumid ja kahjumid on elimineeritud.

b) Ühisettevõtjad

Ühisettevõtjaks loetakse ettevõtjat, mille üle kontsernil on küll oluline mõju, kuid mis on kahe või enama investori ühise kontrolli all. Investeeringuid ühisettevõtjatesse kajastatakse kapitaliosaluse meetodil ja võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses. Kontserni osa ühisettevõtjate omandamisjärgsetes kasumites ja kahjumites kajastatakse kasumiaruandes ja kontserni osa omandamisjärgsetes muutustes ühisettevõtjate omakapitali reservides kajastatakse otse omakapitali kirjetel. Kumulatiivsete omandamisjärgsete muutuste võrra korrigeeritakse investeeringu bilansilist maksumust.

Segmendiaruandlus

Äritegevuse segment on kontserni eristatav majandustegevuse osa, mis hõlmab sarnaseid tooteid/teenuseid või omavahel seotud toodete/teenuste gruppi ning mille riskid ja tootlus erinevad teiste äritegevuse segmentide omast. Kuna kontserni tegevusest moodustab põhilise osa sadamateenuste osutamine, siis vastavalt IASile 14 puuduvad kontsernil eraldi avalikustatavad toodete/teenuste segmendid.

Geograafiline segment on kontserni eristatav majandustegevuse osa, mis tegeleb toodete/teenuste pakumisega teatud majanduskeskkonnas, mille riskid ja tootlus erinevad teistes majanduskeskkondades tegutsevatest kontserni osadest. Kuna kontserni kogu tegevus toimub Eesti Vabariigi piires, siis vastavalt IASile 14 puuduvad kontsernil eraldi avalikustatavad geograafilised segmendid.

Ümberarvutused välisvaluutasse**a) Arvestus- ja esitusvaluuta**

Kontserni kuuluvate ettevõtjate raamatupidamise aruannetes toodud näitajad on kajastatud kasutades ettevõtjate põhilise majanduskeskkonna valuutat - Eesti krooni ("arvestusvaluuta").

Konsolideeritud majandusaasta aruanne on esitatud Eesti kroonides ja lähtudes Tallinna Börsi nõuetest ka eurodes. Kuna Eesti krooni kurss on seotud euroga fikseeritud vahetuskursi alusel (1 euro = 15,6466 Eesti krooni), ei teki aruande konverteerimisel valuutakursi erinevusi. Kõik summad käesolevas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes on esitatud tuhandetes kroonides ja tuhandetes eurodes juhul, kui pole märgitud teisiti.

b) Tehingud välisvaluutas ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustused

Välisvaluutas fikseeritud tehingud konverteeritakse arvestusvaluutasse (Eesti kroon) kasutades tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Eesti Panga valuutakurssi. Välisvaluutas fikseeritud rahalised finantsvarad ja -kohustused ning mitterahalised finantsvarad ja -kohustused, mida kajastatakse õiglase väärtuse meetodil, hinnatakse bilansipäeval ümber Eesti kroonidesse ametlikult kehtivate Eesti Panga valuutakursside alusel. Kasumid ja kahjumid välisvaluutatehingutest ja välisvaluutas fikseeritud varade ja kohustuste ümberhindlusest kajastatakse kasumiaruandes perioodi tulu või kuluna.

Lisa 2 järg**Raha ja raha ekvivalendid**

Raha ja raha ekvivalentidena kajastatakse bilansis ja rahavoogude aruandes kassas olevat sularaha, arvelduskontode jääke ja kuni kolmekuulisi tähtajalisi deposiite.

Finantsvarad

Kontsern liigitab oma finantsvarasid järgmistesse kategooriatesse: õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, lunastustähtajani hoitavad investeeringud, nõuded ja müügioteel finantsvarad. Liigitus sõltub finantsvara omandamise eesmärgist. Juhtkond määrab finantsvara liigituse selle esmasel kajastamisel.

a) Finantsvara õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande

Finantsvarana õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande on näidatud kauplemise eesmärgil hoitav finantsvara. Finantsvara näidatakse selles kategoorias, kui see on omandatud peamiselt edasimüügi eesmärgil lähitulevikus. Tuletisinstrumentid klassifitseeritakse kui finantsvara õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, välja arvatud juhul, kui need on määratletud riskimaandamise instrumentidena. Finantsvara õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kategoorias näidatud varad kajastatakse lühiajalise varana.

b) Lunastustähtajani hoitavad investeeringud

Lunastustähtajani hoitavad investeeringud on fikseeritud või kindlaksmääratavate maksete ja fikseeritud lunastustähtajaga tuletisinstrumentideks mitteolevad finantsvarad mida kontsernil on kindel kavatsus hoida lunastustähtajani. Juhul, kui kontsern müüb ebaolulisest suuremas koguses lunastustähtajani hoitavaid investeeringuid enne lunastustähtaega, klassifitseeritakse kõik sellesse kategooriasse kuuluvad finantsvarad ümber müügioteel finantsvaradeks. Lunastustähtajani hoitavad investeeringud kajastatakse pikaajaliste finantsinvesteeringutena välja arvatud juhul, kui bilansipäeva seisuga on lunastustähtajani jäänud alla 12 kuu.

c) Nõuded

Nõuded on fikseeritud või kindlaksmääratavate maksetega tuletisinstrumentideks mitteolevad finantsvarad, mis ei ole noteeritud aktiivsel turul. Neid kajastatakse lühiajaliste varade koosseisus, välja arvatud neid, mille tähtaeg on pikem kui kaksteist kuud alates bilansikuupäevast, mida kajastatakse põhivaradena. Nõudeid kajastatakse bilansis nõuetena ostjate vastu või muude nõuetena.

d) Müügioteel finantsvarad

Müügioteel finantsvarad on tuletisinstrumentideks mitteolevad finantsvarad, mida liigitatakse antud kategooriasse või mida ei liigitata ühtegi teise finantsvarade kategooriasse. Müügioteel finantsvarasid kajastatakse põhivarade koosseisus, välja arvatud juhul, kui juhtkond kavatseb investeeringu realiseerida 12 kuu jooksul pärast bilansipäeva.

Finantsvarade tavapäraseid oste ja müüke kajastatakse tehingupäeval, st päeval, mil kontsern kohustub vara ostma või müüma. Investeeringud kõikidesse finantsvaradesse, mida ei kajastata õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, kajastatakse esmalt nende õiglases väärtuses, millele on lisatud tehingukulud. Õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavad finantsvarad kajastatakse esmalt nende õiglases väärtuses ja tehinguga seotud kulud näidatakse kuluna kasumiaruandes. Finantsvarad kantakse bilansist välja, kui õigus investeeringutest rahavoogu teenida on lõppenud või edasi kandunud ning kontsern on edasi kandnud kõik olulised omandiga seotud riskid ja hüved. Müügioteel finantsvarasid ja finantsvarasid õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõdetakse edaspidi õiglases väärtuses. Nõudeid kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades sisemise intressimäära meetodit.

Kategoorias finantsvara õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande näidatud varade õiglase väärtuse muutusest tulenevad kasumid ja kahjumid näidatakse nende tekkimise perioodil kasumiaruandes kirjetel "*Finantslulud*" ja "*Finantskulud*".

Müügioteel finantsvarade õiglase väärtuse muutust kajastatakse läbi omakapitali. Kui müügioteel väärtpaberid realiseeritakse või nende väärtus langeb, siis omakapitalis kajastatud akumulatsioonid õiglase väärtuse korrigeerimisi kajastatakse kasumiaruandes kasumite ja kahjumitena investeerimisväärtpaberitest.

Lisa 2 järg

Börsil noteeritud investeeringute õiglaste väärtuse aluseks on pakutav ostuhind. Juhul, kui finantsvara turg ei ole aktiivne (ning börsil noteerimata väärtpaberite puhul) leiab kontsern õiglase väärtuse kasutades hindamistehnikaid. Need hõlmavad hiljutisi võrdsetel alustel toimunud tehinguid, võrdlusi teiste sarnaste instrumentidega, diskonteeritud rahavoo analüüsi ja optsiooni hindamise mudeleid, kasutades sealjuures maksimaalselt turunäitajaid ja võimalikult vähe kontsernisisesid näitajaid.

Kontsern hindab igal bilansipäeval, kas eksisteerib objektiivseid tõendeid selle kohta, et finantsvara või finantsvarade grupi väärtus on langenud. Müügiotol olevate aktsiate või osade puhul on oluline pikaajaline õiglase väärtuse langus soetusmaksumusest madalamale tõendiks väärtpaberite väärtuse languse kohta. Kui müügiotol finantsvarade osas esineb selliseid tõendeid, siis kumulatiivne kahjum – mis saadakse soetusmaksumuse ja hetke õiglase väärtuse vahena, mida on korrigeeritud selle finantsvara varasemate väärtuse languste võrra – eraldatakse omakapitalist ja kajastatakse kasumiaruandes. Läbi kasumiaruande omakapitaliinstrumentidelt kajastatavaid kahjumeid kasumiaruandes ei tühistata. Nõuete osas kajastatud allahindlused on esitatud käesoleva aruande lisas 10.

Tuletisinstrumentid ja riskimaandamistegevus

Tuletisinstrumentid kajastatakse õiglasel väärtusel tuletisinstrumentide lepingu sõlmimise kuupäeval ja ka edaspidi. Sellega kaasneva kasumi või kahjumi kajastamise meetod sõltub sellest, kas tuletisinstrument on määratletud riskimaandamisinstrumentina ja juhul, kui on, siis maandatava objekti olemusest. Kontsern on sõlminud mitu pikaajalist vahetuslepingut – rahavoo riskimaandamisinstrumenti – eesmärgiga fikseerida intressikulud ujuva intressimääraga laenude puhul.

Kontsern fikseerib tehingu sõlmimisel riskimaandamisinstrumentide ja maandatavate objektide vahelise suhte, samuti oma riskijuhtimise eesmärgi ja strateegia mitmesuguste riskimaandamistehingute läbiviimiseks. Kontsern fikseerib ka oma hinnangu nii riskimaandamisinstrumenti sõlmimisel, kui ka jooksvalt, selle kohta, kas riskimaandamistehingutes kasutatavad tuletisinstrumentid on tõhusad maandatavate objektide õiglaste väärtuste või rahavoogude muutuste maandamisel.

Riskimaandamiseks kasutatavate tuletisinstrumentide õiglased väärtused ja riskimaandamisreservi muutused omakapitalis on avaldatud käesoleva aruande lisades 9 ja 20.

Rahavoo riskimaandamine

Omakapitalis kajastatakse rahavoo riskimaandamisinstrumentidena määratletud ja nendena kvalifitseeruvate tuletisinstrumentide õiglase väärtuse muutuse efektiivset osa. Ebaefektiivse osaga seotud kasum või kahjum kajastatakse kohe kasumiaruande kirjel "*Muud äritulud*" või "*Muud ärikulud*". Omakapitalis akumulatsioonid summad jagatakse kasumiaruandes perioodidele, mil maandatav objekt mõjutab kasumit või kahjumit. Kasum või kahjum, mis on seotud muutuva intressimääraga laenu maandava instrumendi efektiivse osaga, kajastatakse kasumiaruandes kirjel "*Intressikulud*". Kui riskimaandamisinstrument aegub või müüakse, või kui riskimaandamisinstrument ei vasta enam riskimaandamisinstrumentide arvestuse kriteeriumitele, siis sel ajal omakapitalis kajastatud kumulatiivne kasum või kahjum jääb omakapitali ja kajastatakse siis, kui tulevikutehing on lõpuks kajastatud kasumiaruandes. Kui tulevikutehingu esinemist enam ei oodata, siis omakapitalis kajastatud kumulatiivne kasum või kahjum kajastatakse kohe kasumiaruandes kirjel "*Muud äritulud*" või "*Muud ärikulud*".

Nõuded ostjate vastu

Nõuded ostjate vastu võetakse esmalt arvele nende õiglasel väärtusel ning kajastatakse edaspidi korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades efektiivse intressimäära meetodit, millest on maha arvatud allahindlused. Vara väärtuse langusest tingitud allahindlus kajastatakse juhul, kui eksisteerib objektiivseid tõendeid selle kohta, et kontsern ei suuda koguda kõiki saadaolevaid summasid vastavalt nõuete tingimustele. Sellisteks olukordadeks võivad olla ostjate olulised finantsraskused, pankrot või finantsiline reorganiseerimine või kohustuste mittetäitmine (enam kui 90 päeva üle tähtaja). Allahindluse summa on erinevus vara bilansilise väärtuse ja kaetava väärtuse vahel, milleks on tulevikus oodatavate rahavoogude summa, diskonteerituna efektiivse intressimääraga. Vara bilansilist väärtust vähendatakse konto "*Ebatõenäoliselt laekuvad ostjate arved*" kaudu ja kahjumi summa kajastatakse kasumiaruandes tegevuskulude või muude ärikulude koosseisus. Kui nõue ostja vastu on tunnistatud

Lisa 2 järg

lootusetuks, kantakse see maha vähendades ühtlasi kontol "*Ebatõenäoliselt laekuvad ostjate arved*" selleks varem moodustatud eraldist. Eelnevalt maha kantud summade laekumisi kajastatakse kasumiaruandes tegevuskulude või muude ärikulude vähenemisena.

Materiaalne põhivara

Materiaalseks põhivaraks loetakse kontserni majandustegevuses kasutatavaid varasid kasuliku elueaga üle ühe aasta. Materiaalset põhivara kajastatakse bilansis tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumuliseeritud kulum ja võimalikud allahindlused.

a) Soetusmaksumus

Materiaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja –asukohta.

Hilisemad parendustega seotud kulutused lisatakse vara soetusmaksumusele juhul, kui need vastavad materiaalse põhivara mõistele ja vara bilansis kajastamise kriteeriumitele. Kui materiaalse põhivara objektile vahetatakse välja mõni komponent, lisatakse uue komponendi soetusmaksumus objekti soetusmaksumusele ja asendatud komponent kantakse bilansist välja. Jooksva hoolduse ja remondiga seotud kulud kajastatakse kasumiaruandes kuluna.

Laenude intressikulud põhivara soetusmaksumuses ei kapitaliseerita.

b) Kulum

Põhivara kulumit arvestatakse soetusmaksumuse ja lõppväärtuse vahelt lineaarsel meetodil vara hinnangulise kasuliku eluea jooksul. Juhul, kui materiaalse põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, on need komponendid võetud raamatupidamises arvele eraldi varadena, määrates neile eraldi kuluminormid vastavalt nende kasulikule elueale. Põhivara eeldatavat kasulikku eluiga inventeeritakse igal bilansipäeval, hilisemate parenduste arvelevõtmisel ja oluliste muutuste korral kontserni arenguplaanides. Kui hinnang vara kasulikule elueale erineb oluliselt eelnevalt kehtestatust, siis muudetakse vara järelejäänud kasulikku eluiga, millest tulenevalt muutub järgmistes perioodides varale arvestatav kulum.

Kontsernis kasutatavad põhivara eeldatavad kasulikud eluead on järgmised:

Kaid	10-50 aastat
Akvatooriumi süvendusalad	20 aastat
Muud hooned ja rajatised	5-50 aastat
Masinad ja seadmed	3,3-10 aastat
Muu materiaalne põhivara	2-10 aastat
Maad ei amortiseerita.	

Kulumi arvestamist alustatakse hetkest, mil vara on kasutatav vastavalt juhtkonna poolt plaanitud eesmärgile ja lõpetatakse, kui lõppväärtus on võrdne bilansilise jääkmaksumusega, vara lõplikul kasutusest eemaldamisel või ümberklassifitseerimisel "*Müügiootel põhivaraks*". Igal bilansipäeval hinnatakse kulumi arvestamise meetodi ja lõppväärtuse põhjendatust.

c) Väärtuse langus

Materiaalse põhivara puhul hinnatakse vara väärtuse võimalikule langusele viitavate asjaolude esinemist. Selliste asjaolude esinemise korral hinnatakse vara kaetavat väärtust ja võrreldakse seda bilansilise maksumusega. Väärtuse langusest tekkinud kahjum kajastatakse summas, mille võrra vara bilansiline maksumus ületab selle kaetavat väärtust. Vara kaetav väärtus on vara õiglane väärtus, millest on maha arvatud müügikulutused või selle kasutusväärtus, vastavalt sellele, kumb on kõrgem. Vara väärtuse languse hindamise eesmärgil hinnatakse kaetavat väärtust kas üksiku varaobjekti või väikseima võimaliku varade grupi kohta, mille osas on võimalik rahavoogusid eristada. Varade väärtuse langus kajastatakse aruandeperioodi kuluna.

Varasemalt kaetavale väärtusele hinnatud varade puhul hinnatakse igal järgmisel bilansipäeval, kas võib olla tõenäoline, et vara kaetav väärtus on vahepeal tõusnud. Kaetavale väärtusele allahindamise tühistamist kajastatakse aruandeaasta kasumiaruandes põhivara väärtuse languse kulu vähendamisena.

Lisa 2 järg**Immateriaalne põhivara**

Arenguväljaminekud (uute või täiustatud toodete kavandamise ja testimisega seotud väljaminekud) kajastatakse immateriaalse põhivarana, kui on täidetud järgmised tingimused:

- juhatus soovib immateriaalse vara valmis saada ja seda kasutama hakata või müüa;
- immateriaalset vara on võimalik kasutama hakata või müüa;
- on võimalik näidata, millisel viisil immateriaalne vara genereerib võimalikku tuleviku kasu;
- on olemas piisavad tehnilised, rahalised ja muud vajalikud ressursid, et arendus lõpule viia ja vara kasutusele võtta või müüa;
- arendusfaasis tehtud kulutusi on võimalik usaldusväärselt mõõta.

Immateriaalne põhivara amortiseeritakse kuludesse lineaarsel meetodil hinnangulise kasuliku eluea jooksul, mille pikkus ei ületa 20 aastat.

Immateriaalse põhivarana kajastatakse ka väljaminekud arvutitarkvara soetamiseks. Arvutitarkvara arenduskulud kajastatakse immateriaalse varana, kui need on otseselt seotud selliste tarkvaraobjektide arendamisega mis on eristatavad, kontserni poolt kontrollitavad ning mille kasutamisest kontsern saab tulevast majanduslikku kasu pikema aja kui ühe aasta jooksul. Kapitaliseeritavad arvutitarkvara arenduskulud hõlmavad tööjõukulusid ning muid arendamisega otseselt seotud kulutusi. Arvutitarkvara kulud amortiseeritakse hinnangulise kasuliku eluea jooksul mille pikkus on kuni 5 aastat. Arvutitarkvara jooksva hooldusega seotud kulud kajastatakse kasumiaruandes kuludena.

Finantskohustused

Finantskohustuse (võlad tarnijatele, võetud laenud, viitvõlad, emiteeritud võlakirjad ning muud lühi- ja pikaajalised võlakohustused) esmasel kajastamisel mõõdab kontsern seda õiglasest väärtusest, millele liidetakse - kui ei ole tegemist õiglasest väärtusest muutustega läbi kasumiaruande kajastatava finantskohustusega - ka tehingukulud, mis on otseselt seotud finantskohustuse omandamise või emiteerimisega. Pärast esmast arvelevõtmist mõõdab kontsern kõiki finantskohustusi korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades sisemise intressimäära meetodit. Lühiajaliste finantskohustuste korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nende nominaalväärtusega, mistõttu lühiajalisi finantskohustusi kajastatakse bilansis maksmisele kuuluvas summas. Finantskohustus liigitatakse lühiajaliseks, kui selle tasumise tähtaeg on kaheteistkümne kuu jooksul alates bilansikuupäevast. Pikaajaliste finantskohustuste korrigeeritud soetusmaksumuse arvestamisel kasutatakse sisemise intressimäära meetodit.

Dividendide väljamaksmine ja ettevõtte tulumaks

Vastavalt Eesti Vabariigis kehtivale Tulumaksuseadusele ettevõtjate kasumit ei maksustata, mistõttu ei eksisteeri ka edasilükkunud tulumaksu nõudeid ega kohustusi. Kasumi asemel maksustatakse jaotamata kasumist väljamakstavaid dividende maksumääraga 21/79 (kuni 31.12.2008 kehtis samuti maksumäär 21/79) netodividendina väljamakstud summalt. Dividendi väljamaksmist aktsionäridele kajastatakse kohustusena kontserni raamatupidamise aruandes perioodil, mil dividendid kuulutatakse välja aktsionäri poolt. Dividendide väljamaksmisega kaasnevat tulumaksu kajastatakse kasumiaruandes tulumaksukuluna samal perioodil, kui dividendid välja kuulutatakse, sõltumata sellest, millise perioodi eest need on välja kuulutatud või millal need tegelikult välja makstakse.

Hüvitised töövõtjatele**a) Töövõtja lühiajalised hüvitised**

Töövõtja lühiajalised hüvitised on töövõtja hüvitised (välja arvatud töösuhte lõpetamise hüvitised), mis tuleb välja maksta 12 kuu jooksul pärast selle perioodi lõppu, mil töövõtja osutas vastavaid teenuseid. Töövõtja lühiajalised hüvitised on näiteks palgad ja sotsiaalkindlustusmaksed, tasuline lühiajaline puhkus (näit. korraline puhkus), mille puhul töölt puudumine leiab tõenäoliselt aset 12 kuu jooksul peale töötaja poolt puhkusega seotud teenuste osutamist ja lisatasud, mis makstakse 12 kuu jooksul pärast selle perioodi lõppu, mil töövõtja osutas vastavaid teenuseid.

Kui aruandlusperioodi jooksul on töötaja osutanud teenuseid, mille vastutasuks on põhjust eeldada hüvitise maksmist, moodustab kontsern prognoositava hüvitise summa ulatuses diskonteerimata kohustuse (viitvõlana), millest arvatakse maha kõik juba tasutud summad.

Lisa 2 järg**b) Töösuhte lõpetamise hüvitised**

Töösuhte lõpetamise hüvitised on töövõtja hüvitised, mida makstakse, kui kontsern otsustab lõpetada töösuhte töövõtjaga enne tavapärast pensionilejäämise kuupäeva või kui töövõtja otsustab töölt lahkuda vabatahtlikult, saades vastutasuks nimetatud hüvitised. Kontsern kajastab töösuhte lõpetamise hüvitisi kohustusena ja kuluna siis ja ainult siis, kui kontsern on selgelt kohustunud lõpetama töösuhte töövõtja või töövõtjate rühmaga enne tavapärast pensionilejäämise kuupäeva või pakkuma töösuhte lõpetamise hüvitisi, et soodustada vabatahtlikku töölt lahkumist.

Eraldised ja tingimuslikud kohustused

Eraldisi moodustatakse ainult juhul, kui kontsernil on minevikusündmusest tulenev eksisteeriv kohustus (juriidiline või faktiline) ja on tõenäoline, et selle kohustuse täitmine tekitab majanduslikku kasu sisaldavate ressursside vähenemist ja kohustuse summa on usaldusväärselt hinnatav. Tuleviku tegevuskahjumite katteks eraldisi ei moodustata. Eraldiste kajastamisel bilansis on lähtutud juhtkonna hinnangust eraldise täitmiseks tõenäoliselt vajamineva summa ja eraldise realiseerumise aja kohta. Eraldis kajastatakse bilansis summas, mis on juhtkonna hinnangu kohaselt bilansipäeva seisuga vajalik eraldisega seotud kohustuse rahuldamiseks või üleandmiseks kolmandale osapoolale. Kui eraldis realiseerub hiljem, kui aasta jooksul pärast bilansipäeva, kajastatakse seda tulevaste rahavoogude nüüdisväärtuses.

Eraldisi kasutatakse ainult nende kulutuste katmiseks, mille jaoks need olid moodustatud.

Muud võimalikud või eksisteerivad kohustused, mille realiseerumine on vähem tõenäoline kui mitterealiseerumine, või millega kaasnevate kulutuste suurust ei ole võimalik piisava usaldusväärsusega hinnata, avalikustatakse raamatupidamise aastaaruande lisades tingimuslike kohustustena.

Aktsiakapital

Lihtaktsiaid kajastatakse omakapitali koosseisus.

Kohustuslik reservkapital

Kohustuslik reservkapital moodustatakse Äriseadustiku nõuete täitmiseks. Igal majandusaastal kantakse kohustuslikku reservkapitali 1/20 puhaskasumist, kuni reservkapital moodustab 1/10 aktsiakapitalist. Reservkapitali võib kasutada eelmiste perioodide kahjumi katmiseks või aktsiakapitali suurendamiseks. Reservkapitalist ei või teha väljamakseid.

Puhaskasum aktsia kohta

Tava puhaskasum aktsia kohta leitakse jagades emaettevõtja omanikele kuuluv aruandeaasta puhaskasum perioodi keskmise emiteeritud lihtaktsiate arvuga. Lahjendatud tulu aktsia kohta arvutamiseks korrigeeritakse lihtaktsionäridele omistatavat puhaskasumit ja kaalutud keskmist olemasolevate aktsiate arvu kõikide lahustatud potentsiaalsete lihtaktsiatega, millel on lahjendav mõju puhaskasumile aktsia kohta.

Tulude arvestus

Tulud kajastatakse saadud või saadaoleva tasu õiglasel väärtuses võttes arvesse kõiki tehtud allahindlusi ja soodustusi. Tuluna ei näidata käibemaksu, tagastusi, allahindlusi ega kontsernisisesid müügitehinguid.

Tulu kaupade müügist kajastatakse siis, kui kõik olulised omandiga seotud riskid on läinud üle müüjalt ostjale, müügitulu ja tehinguga seotud kulu on usaldusväärselt määratav ning tehingust saadava tasu laekumine on tõenäoline. Tulu teenuse müügist kajastatakse teenuse osutamise järel. Tulu ei ole enne usaldusväärselt määratav, kuni kõik müügiga seotud tingimused on lahendatud. Kontsern toetub oma hinnangutes ajaloolisele kogemusele, võttes arvesse kliendi ja tehingu tüüpi ning iga kokkulepe erisusi.

Intressitulu ja dividenditulu kajastatakse siis, kui tulu laekumine on tõenäoline ja tulu suurust on võimalik usaldusväärselt hinnata. Intressitulu kajastatakse kasutades vara sisemisest intressimäära, välja arvatud juhtudel, kui intressi laekumine on ebakindel. Sellistel juhtudel arvestatakse intressitulu kassapõhiselt. Dividenditulu kajastatakse siis, kui omanikul on tekkinud seaduslik õigus selle saamiseks.

Lisa 2 järg**Rendiarvestus**

Kapitalirendina käsitletakse materiaalse põhivara rendilepinguid, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Muud rendilepinguid kajastatakse kasutusrendina.

a) Kontsern kui rentnik

Kasutusrendi maksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kasumiaruandes kuluna.

b) Kontsern kui rendileandja

Kasutusrendi tingimustel väljarenditud vara kajastatakse kontserni bilansis põhivarana. Väljarenditavale varale arvestatakse kulumit lähtudes kontsernis sama tüüpi varade osas rakendatavatest kulumi arvestamise põhimõtetest. Kasutusrendimaksud kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt tuluna.

Uuringu- ja arenguväljaminekud

Uuringu- ja arenguväljaminekud kajastatakse kuluna nende läbiviimisel.

Arenguväljaminekud kapitaliseeritakse juhul kui eksisteerib kava projekti elluviimiseks ning on võimalik hinnata immateriaalsest varast tulevikus tekkivat tulu.

Sihtfinantseerimine

Sihtfinantseerimist kajastatakse brutomeetodil tuluna nendes perioodides, mil leiavad aset kulud, mille kompenseerimiseks sihtfinantseerimine on mõeldud. Sihtfinantseerimine, mida saadakse eelmistel perioodidel tekkinud kulude eest või millega ei kaasne täiendavaid tulevikku suunatud tingimusi, kajastatakse tuluna perioodis, millal sihtfinantseerimine aset leidis. Sihtfinantseerimist ei kajastata õiglasel väärtuses tuluna enne, kui eksisteerib piisav kindlus, et kontsern vastab sihtfinantseerimisega seotud tingimustele ja sihtfinantseerimine laekub. Sihtfinantseerimisega kaasnevaid võimalikke kohustusi kajastatakse aruandes eraldiste või tingimuslike kohustustena.

Varade sihtfinantseerimise korral võetakse sihtfinantseerimise abil soetatud vara bilansis arvele tema soetusmaksumuses, varade soetamise toetuseks saadud sihtfinantseerimise summa kajastatakse bilansis kohustusena kui tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest. Soetatud varale arvestatakse kulumit ja sihtfinantseerimise kohustus kantakse tulusse soetatud vara kasuliku eluea jooksul.

Tegevuskulude sihtfinantseerimisel kajastatakse tulu sihtfinantseerimisest proportsionaalselt sellega seonduvate kuludega. Kasumiaruandes kajastatakse kompenseeritavat kulu ja sihtfinantseerimisest saadud tulu eraldi.

Rahavoogude aruanne

Rahavoogude aruande koostamisel on kasutatud otsest meetodit.

Tehingud seotud osapooltega

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks kontserni kuuluvate ettevõtjate nõukogu ja juhatuse liikmeid ning nende lähedasi pereliikmeid ja nende poolt kontrollitavaid või nende olulise mõju all olevaid ettevõtjaid, ühisettevõtjat, riigiettevõtjaid ning riigi osalusega äriühinguid.

3. FINANTSRISKIDE JUHTIMINE

Kontserni tegevusega kaasnevad mitmed finantsriskid: tururisk (sh rahavoogude intressirisk), krediidirisk ja likviidsusrisk. Kontserni üldine riskijuhtimise programm keskendub finantsturu prognoosimatusele ja üritab vähendada võimalikke ebasoodsaid mõjusid kontserni finantstegevusele. Kontsern kasutab teatud riskipositsioonide maandamiseks tuletisinstrumente.

Riskijuhtimist teostavad kontserni vastavad spetsialistid juhatuse poolt heaks kiidetud põhimõtete alusel. Juhatus sätestab kirjalikult üldised riskijuhtimise põhimõtted ning samuti spetsiifilisi valdkondi puudutavad korrad.

Lisa 3 järg**Tururisk***a) Valuutarisk*

Kontserni valuutariski vältimise põhiinstrumendiks on valdava enamiku lepingute Eesti krooni või euro-põhisus (Eesti krooni ja euro vaheline vahetuskurss on fikseeritud). Kontsernil puuduvad olulised kohustused välisvaluutades, mis ei ole seotud euroga. Kõik olemasolevad pikaajalised võlakohustused on noteeritud eurodes, mistõttu käsitletakse neid valuutariskivabade kohustustena. Laekumistest moodustab ca 93% Eesti kroon (2007. aastal 89%) ning 7% euro (2007. aastal 11%). Laekumised USA dollarites jäävad alla 1% taseme. Täpsema ülevaate laekumistest valuutade lõikes annab käesoleva aruande lisa 10. Väljaminekutest (tegevuskulud, investeringud jne) moodustas Eesti kroon 2008. aastal ca 81% (2007. aastal 86%) ja euro 19% (2007. aastal 14%). Tulenevalt eeltoodust ei ole kontsern olulises osas valuutariskidele avatud. Täpsema ülevaate raha ja raha ekvivalentide jaotusest valuutade lõikes annab käesoleva aruande lisa 6.

b) Hinnarisk

Kuna kontsern ei oma investeringuid omakapitali instrumentidesse, siis ei ole kontsern avatud finantsinstrumentidest tulenevale hinnariskile.

c) Rahavoogude intressimäära risk

Kontserni intressimäära risk tuleneb peamiselt pikaajalistest laenukohustustest. Ujuva intressimääraga laenukohustused muudavad kontserni avatuks intressimäära riskile. Kontserni eesmärk on hoida umbes 50% laenuportfelli fikseeritud kohustusena kasutades selleks vajadusel intressimäära vahetustehinguid.

Alljärgnev tundlikkusanalüüs kirjeldab intressimäära riski mõju kontserni puhaskasumile intressimäära riskile avatud bilansikirjete kaudu eeldusel, et intressimäär tõuseb või langeb vastavalt antud hinnangule. 2008. aasta intressimäära kõikumise hinnanguks on arvestatud 100 baaspunkti ehk 1,0% ja 2007. aasta hinnanguks oli 60 baaspunkti ehk 0,6%. Hinnangu muutmise põhjuseks on suurenenud volatiilsus rahvusvahelisel rahaturul. Laenulepingud ja võlakirjade emissioonide lepingud on sõlmitud ujuva intressimäära baasil (baasintressiks on 6 kuu Euribor või 1 kuu Euribor).

Intressimäära riskile avatud varade ja kohustuste tundlikkusanalüüs

tuhandetes	muutus intressimääras		EEK	EEK	EUR	EUR
seisuga 31.detsember	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Üle 3-kuulise tähtajaga deposiidid	- 100 bps	- 60 bps	-192	0	-12	0
pankades	+100 bps	+60 bps	192	0	12	0
Võlakohustused	- 100 bps	- 60 bps	11 353	7 541	726	482
	+100 bps	+60 bps	-11 353	-7 541	-726	-482
Kokku mõju puhaskasumile	- 100 bps	- 60 bps	11 161	7 541	714	482
	+100 bps	+60 bps	-11 161	-7 541	-714	-482

Kontsern kasutab rahavoogude intressimäära riski juhtimiseks *ujuvast-fikseerituks* vahetuslepinguid. Intressimäära vahetuslepingu majanduslik mõju on selline, et ujuva intressimääraga kohustused muudetakse fikseerituks. Üldjuhul võtab kontsern pikaajalisi laene ujuva intressimääraga ja vahetab need fikseeritud määradeks, mis on madalamad, kui kontsern oleks koheselt laenanud fikseeritud määraga. Intressimäära vahetuslepingute puhul kohustub kontsern kokkuleppel teiste osapooltega eelnevalt kindlaksmääratud intervallidel (üldjuhul kaks korda aastas) tasuma kokkulepitud fikseeritud püsिमäära ja ujuva intressimäära erinevuse, arvestades kokkulepitud alussummasid.

Lisa 3 järg**Krediidirisk**

Krediidirisk tuleneb peamiselt nõuetest ostjate vastu, raha ja raha ekvivalentidest ning tuletistehingutest. Klientidega seotud krediidiriski vähendamiseks on kasutatud avansiliste ettemaksete nõuet klientidele, kelle maksevõimes on põhjust kahelda. Krediidiriski maandamiseks viiakse enne suuremahuliste lepingute sõlmimist läbi kliendi taustauuring. Ülejäänud meetodid klientidega seotud krediidiriski juhtimiseks seisnevad igapäevases klientide maksekäitumise jälgimises ja vajalike meetmete operatiivses rakendamises. Aastalõpu seisuga on kõik ebatõenäoliselt laekuvad summad maha kantud või alla hinnatud. Finantsvarade krediitkvaliteedist annab täpsema ülevaate käesoleva aruande lisa 5.2.

Finantstehingutega seotud krediidiriskid maandatakse kasutades finantsinvesteeringute ja tuletistehingute tegemisel kõrge krediidiireitinguga finantsasutusi. ASi Tallinna Sadam finantstehingute tegemise korras on kehtestatud vastaspoole riskipiirangud kaubeldavate väärtpaperite emitentidele ja mahulised piirangud investeerimisportfelli koosseisu osas.

Ostjatelt laekumata arvetest moodustavad 87,3% (2007. aastal 89,8%) arved, mille maksetähtaeg pole bilansipäeva seisuga veel saabunud. Allahinnatud nõudeid ostjate vastu on 1,9% (2007. aastal 3,9%) ostjatelt laekumata arvete mahust. Täpsema ülevaate ostjatelt laekumata arvete ja nende jaotuse kohta annab käesoleva aruande lisa 10.

Likviidsusrisk

Kontserni likviidsuse juhtimiseks kasutatakse kahetasandilist likviidsuse jälgimist. Esimese astme likviidsusvaru on mõeldud kontserni igapäevategevuses tekkivate kiireloomuliste nõuete tagamiseks, mis koosneb üleöödeposiididelt tulenevatest nõuetest pankadele ning osakutelt tulenevatest nõuetest rahaturu- ja intressifondidele. Vastavalt finantstehingute tegemise korrale on esimese astme likviidsus minimaalselt 15 000 tuh krooni (959 tuh eurot).

Teise astme likviidsusvaru võimaldab efektiivselt tagada nõudeid, mis tulenevad kontserni äritegevusest, kuid ei ole oma olemuselt kiireloomulised ega kuupäevaliselt koheselt planeeritavad. Teise astme likviidsusvaru moodustavad Baa1 (Moody's) ja BBB+ (S&P's) ning sellest kõrgema krediidiireitinguga emitentide kommertsipaberitelt ja võlakirjadelt tulenevad nõuded ning tähtajalistelt deposiitidelt tulenevad nõuded pankadele. Teise astme likviidsusvaru on minimaalselt 5 000 tuh krooni (320 tuh eurot).

Vajadusel kasutatakse lühiajalist võõrfinantseerimist erinevate võlainstrumentide kujul.

Juhtkond jälgib jooksvalt rahavoo prognooside põhjal kontserni likviidsusreservi (mis koosneb rahast ja raha ekvivalentidest, üle 3-kuulise tähtajaga deposiitidest pankades ning olemasolevatest krediidiilimiitidest) muutumist. Seisuga 31.12.2008 moodustas kontserni likviidsusreserv 410,4 milj krooni (26,2 milj eurot). Seisuga 31.12.2007 moodustas kontserni likviidsusreserv 319,6 milj krooni (20,4 milj eurot).

2009. aastaks prognoositavad liikumised likviidsusreservis on järgmised:

tuhandetes	EEK	EUR
Perioodi algsaldo	410 406	26 230
Rahavoog äritegevusest	687 761	43 956
Rahavoog investeeringuteks	-961 812	-61 471
Intressimaksud	-133 518	-8 534
Laenu- ja dividendimaksud	-307 882	-19 677
Uute laenude kaasamine	1 251 728	80 000
Võlakirjade lunastamine	-770 595	-49 250
Perioodi lõppsald	176 088	11 254

Alljärgnev likviidsusanalüüs jaotab kontserni finantskohustused lepinguliste tagasimaksetähtaegade alusel gruppidesse. Tabelis toodud saldod on lepingulised diskonteerimata rahavood, mis sisaldavad intressi kandvate võlakohustuste puhul põhiosa ja arvestuslikku intressi. 12 kuu jooksvat tasutavat võlad vastavad nende bilansilisele maksumusele kuna diskonteerimise mõju on ebaoluline. Intressi kandvate võlakohustuste (pangalaenu ja emiteeritud võlakirjad) intresside arvestamisel on Euribori prognoosina aluseks võetud Nordea Bank Finland Plc intressimäära vahetustehingute kõverad, 2007. aasta lõpu likviidsusriski hinnangu puhul seisuga 17.01.2008 ja 2008. aasta lõpu likviidsusriski hinnangu puhul seisuga 28.01.2009.

Lisa 3 järg**Likviidsusanalüüs**

tuhandetes kroonides	Pangalaenu	Emiteeritud võlakirjad	Võlad tarnijatele ja muud võlad	Tuletis- instru- mendid	Kokku
<i>Seisuga 31.12.2008</i>					
< 6 kuud	92 491	1 145 611	197 362	3 721	1 439 185
6 - 12 kuud	143 056	0	0	3 108	146 164
1 - 5 aastat	912 590	0	0	0	912 590
> 5 aastat	157 688	0	0	0	157 688
<i>Seisuga 31.12.2007</i>					
< 6 kuud	88 320	11 522	160 844	0	260 686
6 - 12 kuud	163 006	414 149	0	0	577 155
1 - 5 aastat	987 098	270 339	0	0	1 257 437
> 5 aastat	383 778	0	0	0	383 778
tuhandetes eurodes	Pangalaenu	Emiteeritud võlakirjad	Võlad tarnijatele ja muud võlad	Tuletis- instru- mendid	Kokku
<i>Seisuga 31.12.2008</i>					
< 6 kuud	5 911	73 218	12 614	238	91 981
6 - 12 kuud	9 143	0	0	199	9 342
1 - 5 aastat	58 325	0	0	0	58 325
> 5 aastat	10 078	0	0	0	10 078
<i>Seisuga 31.12.2007</i>					
< 6 kuud	5 645	736	10 280	0	16 661
6 - 12 kuud	10 418	26 469	0	0	36 887
1 - 5 aastat	63 087	17 278	0	0	80 365
> 5 aastat	24 528	0	0	0	24 528

Likviidsusriski lühiajaliseks maandamiseks 2007. aastal ASiga Hansapank sõlmitud üheaastane arvelduskrediidi leping limiidiga 50 milj krooni (3,2 milj eurot) lõppes 27.11.2008. Lepingut ei peetud vajalikuks pikendada, kuna lepingu kehtivuse ajal AS Tallinna Sadam arvelduskrediiti ei kasutanud.

Lisaks viidi 20.10.2008 läbi lühiajaline võlakirjaemissioon mahus 30 milj eurot (469,4 milj krooni) ning pikendati olemasoleva lühiajalise võlakirjaemissiooni mahus 25,6 milj eurot (400,6 milj krooni) lunastamistähtaega 6 kuu võrra. Võlakirjaemissioonide kohta annab täpsema ülevaate käesoleva aruande lisa 17.

Omakapitaliriski juhtimine

AS Tallinna Sadam on äriühing, mille kõik aktsiad kuuluvad riigile. Otsused dividendide jaotamise, aktsiakapitali suurendamise või vähendamise osas teeb Eesti Vabariik (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kaudu). Igal majandusaastal määratakse Eesti Vabariigi Valitsuse korraldusega ASi Tallinna Sadam poolt riigieelarvesse makstav dividendisumma.

Lisa 3 järg**Finantsvõimendi**

tuhandetes seisuga 31. detsember	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Võlakohustused (lisa 17)	2 323 455	2 061 939	148 496	131 782
Raha ja raha ekvivalendid (lisa 6)	217 406	269 641	13 895	17 233
Üle 3-kuulise tähtajaga deposiidid pankades (lisa 7)	193 000	0	12 335	0
Netovõlg	1 913 049	1 792 298	122 266	114 549
Kogu omakapital	4 796 672	4 493 310	306 562	287 175
Kogu kapital	6 709 721	6 285 608	428 828	401 724
Finantsvõimendi	29%	29%	29%	29%

ASi Tallinna Sadam finantsvõimendi ehk võörkapitali suhe kogukapitali oli seisuga 31.12.2008 29%. Võrreldes 2007. aastaga on finantsvõimendi jäänud samale tasemele, kuid nii netovõlg kui omakapital on suurenenud 6,7% võrra.

Õiglane väärtus

Kontserni hinnangul ei erine bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatavate varade ja kohustuste õiglased väärtused oluliselt seisuga 31.12.2008 ja 31.12.2007 kontserni konsolideeritud bilansis kajastatavatest bilansilistest maksumustest va. võlakohustuste osas. Avalikustamise eesmärgil on leitud võlakohustuste õiglane väärtus tulevaste lepinguliste rahavoogude diskonteerimisel käesoleva hetke turu intressimääradega, mis oleks kontsernile kättesaadavad sarnaste finantsinstrumentide puhul. Võlakohustuste bilansilise maksumuse ja õiglase väärtuse võrdlusest annab täpsema ülevaate käesoleva aruande lisa 17. Ostjate vastu suunatud nõuete ja tarnijatele tasumata võlgade bilansiline maksumus, millest on maha arvatud allahindlused, võrdub hinnanguliselt nende õiglase väärtusega.

4. OLULISED RAAMATUPIDAMISLIKUD HINNANGUD JA OTSUSED

Kõrgema hinnangumääraga seotud või keerulisemad valdkonnad või valdkonnad, kus eeldused ja hinnangud on olulised konsolideeritud raamatupidamisaruannete osas, on hinnangud materiaalse põhivara kasuliku eluea kohta ning materiaalse põhivara väärtuse testide läbiviimine.

Materiaalse põhivara kasulik eluiga

Materiaalse põhivara kasulik eluiga määratakse lähtudes juhtkonna hinnangust vara tegeliku kasutamisperioodi kohta. Seisuga 31.12.2008 oli kontserni materiaalse põhivara bilansiline netoväärtus 6 777 456 tuh krooni (433 158 tuh eurot), aruandlusperioodi amortisatsioon oli 207 280 tuh krooni (13 248 tuh eurot), seisuga 31.12.2007 olid vastavad näitajad 6 385 769 tuh krooni (408 125 tuh eurot) ja 193 753 tuh krooni (12 384 tuh eurot). Kui amortisatsioonimäärasid vähendataks 10% võrra, siis aasta amortisatsioonikulu väheneks ja puhaskasum suureneks 20 728 tuh krooni (1 325 tuh euro) võrra, võrreldaval 2007. aastal 19 375 tuh krooni (1 238 tuh euro) võrra.

Materiaalse põhivara väärtuse testid

Materiaalse põhivara puhul hinnatakse vara väärtuse võimalikule langusele viitavate asjaolude esinemist. Selliste asjaolude esinemise korral hinnatakse vara kaetavat väärtust ja võrreldakse seda bilansilise maksumusega. Vara kaetav väärtus on kas selle õiglane väärtus, millest on maha arvatud müügikulud, või selle kasutusväärtus, olenevalt kumb on kõrgem. Kui põhivara õiglast väärtust ei saa usaldusväärselt kindlaks määrata, siis koostatakse tulevaste rahavoogude mudel leidmaks vara kasutusväärtust. Need kalkulatsioonid eeldavad hinnangute kasutamist, mis põhinevad üldise majanduskeskkonna prognoosidel, konkreetsetel turusuundadel, projektipõhistel kauba- ja/või reisijate voogudel ning müüdavate teenuste hinnatasemel. Kui olukord tulevikus muutub, siis kajastatakse täiendav väärtuse langus või tühistatakse eelnevalt kajastatud väärtuse langus kas osaliselt või täielikult.

Lisa 4 järg

Kontserni bilansis on materiaalse põhivarana kajastatud kaubavedudega seotud kaisid ja territooriume jääkväärtuses 756 330 tuh krooni (48 338 tuh eurot) ja reisijate veoga seotud kaisid ja territooriume jääkväärtuses 127 873 tuh krooni (8 173 tuh eurot), mille kaetav väärtus on iseäranis sensitiivne tulevikuprognoside täitumise suhtes. Kuna kaide eluiga on kuni 50 aastat ja territooriumitel lõputu, siis on nende varade väärtuse hindamiseks koostatud väga pikaajalised (kuni 50 aastat) rahavoogude prognoosid. Samuti suurendab prognooside ebakindlust asjaolu, et nendes eeldatakse lähiaastatel või aastakümnel toimuvat mitmekordset tulude kasvu võrreldes lõppenud majandusaastaga. Juhul, kui rahavoo prognoosides kasutatud tulubaas realiseeruks 80% ulatuses prognoositust, oleks kontsern kajastanud eelnevalt nimetatud põhivarade väärtuse langust kaubavedudega seotud varade puhul summas 35 979 tuh krooni (2 300 tuh eurot) ja reisijate veoga seotud varade puhul summas 25 688 tuh krooni (1 642 tuh eurot). Väärtuse testide rahavoogude diskonteerimisel kasutab kontsern pikaajalist keskmist diskontomäära 8,1%. Arvestades 2007. aasta keskel alanud globaalset likviidsuskriisi, mis on tänaseks viinud ka majanduskriisini, on investorite lühiajalised tootluse ootused oluliselt kasvanud. Sellest tulenevalt võivad lähiaastatel hakata suurenema ka investorite pikaajalised tootluste ootused, kuigi varasemad majanduskriisid ja „mullid“ ei ole investorite pikaajalisi tootluse ootusi suurendanud. Juhul, kui väärtuse testides rakendatud diskontomäär oleks olnud 1 protsendipunkti võrra kõrgem, ei oleks kontsern kajastanud kaubavedudega seotud põhivarade väärtuse langust, kuid oleks kajastanud reisijate veoga seotud põhivarade väärtuse langust summas 14 035 tuh krooni (897 tuh eurot).

Kontserni hinnangul püsib ebakindlus rahavoogude prognoosis kasutatud tulude taseme saavutamise osas ka järgmistel majandusaastatel ning selle ebakindluse oluline vähenemine võiks toimuda hetkel, kui nimetatud varad on reaalselt saavutanud rahavoo prognoosides kasutatud kõrgema tulude taseme. Kontsern hindab, et lähiaastatel püsib jätkuvalt ka ebakindlus kasutatava pikaajalise diskontomäära muutuse osas, mille puhul võiks suurem kindlus saabuda peale majandus- ja likviidsuskriisi lõppu või nende ulatuse ja kestuse selgumist.

5. FINANTSINSTRUMENDID**5.1. FINANTSINSTRUMENTIDE JAOTUS KATEGOORIADE LÕIKES****Finantsvarad**

tuhandetes kroonides	Nõuded	Riski- maandamis- instrumendid läbi omakapitali	Müügi- ootel varad	Kokku
<i>Seisuga 31.12.2008</i>				
Raha ja raha ekvivalendid (lisa 6)*	217 403	0	0	217 403
Üle 3-kuulise tähtajaga deposiidid pankades (lisa 7)	193 000	0	0	193 000
Müügiootel finantsvara (lisa 8)	0	0	2 855	2 855
Tuletisinstrumendid (lisa 9)	0	2 776	0	2 776
Nõuded ostjate vastu ja muud nõuded (lisa 10)**	188 474	0	0	188 474
Kokku finantsvarad	598 877	2 776	2 855	604 508

Lisa 5 järg*Seisuga 31.12.2007*

Raha ja raha ekvivalendid (lisa 6)*	269 638	0	0	269 638
Müügiootel finantsvara (lisa 8)	0	0	2 855	2 855
Tuletisinstrumendid (lisa 9)	0	11 427	0	11 427
Nõuded ostjate vastu ja muud nõuded (lisa 10)**	111 325	0	0	111 325
Kokku finantsvarad	380 963	11 427	2 855	395 245

* Kokku raha ja raha ekvivalendid miinus sularaha kassas

** Kokku nõuded ostjate vastu ja muud nõuded miinus muud ettemaksed ja muud varad

tuhandetes eurodes	Nõuded	Riski- maandamis- instrumendid läbi omakapitali	Müügi- ootel varad	Kokku
--------------------	---------------	--	-----------------------------------	--------------

Seisuga 31.12.2008

Raha ja raha ekvivalendid (lisa 6)*	13 895	0	0	13 895
Üle 3-kuulise tähtajaga deposiidid pankades (lisa 7)	12 335	0	0	12 335
Müügiootel finantsvara (lisa 8)	0	0	182	182
Tuletisinstrumendid (lisa 9)	0	177	0	177
Nõuded ostjate vastu ja muud nõuded (lisa 10)**	12 046	0	0	12 046
Kokku finantsvarad	38 276	177	182	38 635

Seisuga 31.12.2007

Raha ja raha ekvivalendid (lisa 6)*	17 233	0	0	17 233
Müügiootel finantsvara (lisa 8)	0	0	182	182
Tuletisinstrumendid (lisa 9)	0	730	0	730
Nõuded ostjate vastu ja muud nõuded (lisa 10)**	7 115	0	0	7 115
Kokku finantsvarad	24 348	730	182	25 260

* Kokku raha ja raha ekvivalendid miinus sularaha kassas

** Kokku nõuded ostjate vastu ja muud nõuded miinus muud ettemaksed ja muud varad

Finantskohustused

tuhandetes kroonides	Riski- maandamis- instrumendid läbi omakapitali	Muud finants- kohustused	Kokku
----------------------	--	---	--------------

Seisuga 31.12.2008

Võlad tarnijatele ja muud võlad (lisa 15)*	0	222 855	222 855
Laenukohustused (lisa 17)	0	2 323 455	2 323 455
Tuletisinstrumendid (lisa 9)	9 242	0	9 242
Kokku finantskohustused	9 242	2 546 310	2 555 552

Seisuga 31.12.2007

Võlad tarnijatele ja muud võlad (lisa 15)*	0	190 231	190 231
Laenukohustused (lisa 17)	0	2 061 939	2 061 939
Tuletisinstrumendid (lisa 9)	0	0	0
Kokku finantskohustused	0	2 252 170	2 252 170

* Kokku võlad tarnijatele ja muud võlad miinus ettemaksed (sh pikaajalised) kaupade ja teenuste eest

Lisa 5 järg

tuhandetes eurodes	Riski- maandamis- instrumendid läbi omakapitali	Muud finants- kohustused	Kokku
<i>Seisuga 31.12.2008</i>			
Võlad tarnijatele ja muud võlad (lisa 15)*	0	14 243	14 243
Laenukohustused (lisa 17)	0	148 496	148 496
Tuletisinstrumendid (lisa 9)	591	0	591
Kokku finantskohustused	591	162 739	163 330
<i>Seisuga 31.12.2007</i>			
Võlad tarnijatele ja muud võlad (lisa 15)*	0	12 158	12 158
Laenukohustused (lisa 17)	0	131 782	131 782
Tuletisinstrumendid (lisa 9)	0	0	0
Kokku finantskohustused	0	143 940	143 940

* Kokku võlad tarnijatele ja muud võlad miinus ettemaksed (sh pikaajalised) kaupade ja teenuste eest

5. 2. FINANTSVARADE KREDIIDIKVALITEET

Finantsvarade, mis ei ole ületähtaegsed ega allahinnatud, krediitikvaliteeti saab hinnata kasutades näiteks sõltumatute reitinguagentuuride krediidi hinnangut (kui tehingupartneril on olemas) või tehingupartneri kohta kontsernil olemasolevat ajaloolist informatsiooni lepingukohustuste täitmise kohta.

Raha arvelduskontodel ja deposiitides reitingute lõikes *

tuhandetes seisuga 31. detsember	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Aa1	151 522	414	9 684	26
Aa2	126 437	109 224	8 082	6 981
Aa3	30 000	0	1 917	0
A1	102 444	160 000	6 547	10 226
Kokku arvelduskontodel ja deposiitides	410 403	269 638	26 230	17 233

* Ülejäänud saldo bilansikirjel „Raha ja raha ekvivalendid“ koosneb kassas hoitavast sularahast

Tuletisinstrumendid reitingute lõikes

tuhandetes seisuga 31. detsember	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Aa1	2 776	4 505	177	288
Aa2	0	6 922	0	442
Kokku tuletisinstrumendid	2 776	11 427	177	730

Nõuded ostjate vastu kliendigruppide lõikes*

tuhandetes seisuga 31. detsember	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Uued kliendid (kuni 6 kuud)	17 063	310	1 090	20
Olemasolevad kliendid (üle 6 kuu) ilma või üksikute lepingurikkumistega	113 972	76 965	7 284	4 919
Olemasolevad kliendid (üle 6 kuu) sagedaste lepingurikkumistega	6 520	7 823	417	500
Kokku nõuded ostjate vastu	137 555	85 098	8 791	5 439

* sisaldab ainult nõuded, mille tähtaeg ei ole bilansipäeva seisuga saabunud ja mille väärtus ei ole langenud.

6. RAHA JA RAHA EKVIVALENDID

tuhandetes seisuga 31. detsember	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Arveldusarved pangas ja sularaha kassas	38 411	9 440	2 455	603
Lühiajalised deposiidid	178 995	260 201	11 440	16 630
Kokku raha ja raha ekvivalendid	217 406	269 641	13 895	17 233

Raha ja raha ekvivalentide jaotus valuutade järgi

tuhandetes seisuga 31. detsember	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Eesti kroon	215 432	259 757	13 769	16 601
Euro	1 974	9 572	126	612
USA dollar	0	312	0	20
Kokku raha ja raha ekvivalendid (lisa 3)	217 406	269 641	13 895	17 233

Raha ja raha ekvivalentide kaalutud keskmine tootlus oli 2008. aastal 5,52%, võrreldaval 2007. aastal 3,97%. Bilansipäevaks kogunenud intressinõuet kajastatakse bilansikirjel "Nõuded ostjate vastu ja muud nõuded".

7. ÜLE 3-KUULISE TÄHTAJAGA DEPOSIIDID PANKADES

Seisuga 31.12.2008 oli ASil Tallinna Sadam sõlmitud kaks üle 3-kuulise tähtajaga deposiiditehingut: 95 000 tuh krooni (6 072 tuh eurot) intressimääraga 6,8% lõpptähtajaga 20.01.2009 ning 98 000 tuh krooni (6 263 tuh eurot) intressimääraga 6,8% lõpptähtajaga 20.02.2009. Seisuga 31.12.2007 ei olnud ASil Tallinna Sadam sõlmitud ühtegi üle 3-kuulise tähtajaga deposiiditehingut.

8. MÜÜGIOOTEL FINANTSVARA

Müügioteel finantsvarana on esitatud müügioteel aktsiad summas 2 855 tuh krooni (182 tuh eurot). Võrreldes 2007. aastaga ei ole saldos muutusi toimunud.

9. TULETISINSTRUMENDID

Seisuga 31.12.2008 oli ASil Tallinna Sadam kehtivaid intressimäära vahetustehinguid pikaajaliste laenude intressimäära fikseerimiseks summale nominaalväärtuses 1 188 201 tuh krooni (75 940 tuh eurot). Seisuga 31.12.2007 oli vastav summa 805 174 tuh krooni (51 460 tuh eurot).

Kõigi intressimäära vahetustehingute tingimused ja tähtajad jälgivad maandatava laenu tagasimaksegraafikut ja neid on käsitletud rahavoo riskimaandamisinstrumendina.

Seisuga 31.12.2008 oli ASil Tallinna Sadam sõlmitud 5 tuletistehingut intressimäära riski maandamiseks. Kõikide tuletistehingute lõpptähtaeg on 2009. aastal ja vahetatav ujuv intressimäär on Euribor.

Tuletisinstrumentide õiglase väärtuse aluseks on Nordea Bank Finland Plc, SEB Panga ja Danske Bank A/S Eesti filiaali noteeringud.

Tuletisinstrumentidega seotud maksed teostatakse eurodes.

tuhandetes	Varad		Kohustused	
	EEK	EUR	EEK	EUR
Intressimäära swap seisuga 31.12.07	11 427	730	0	0
Intressimäära swap seisuga 31.12.08	2 776	177	9 242	591

Lisa 9 järg

tuhandetes	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Alussumma seisuga 31. detsember	1 188 201	805 174	75 940	51 460
Õiglane väärtus aruandeperioodi alguses (positiivne (+)/ negatiivne (-))	11 427	9 078	730	580
Õiglase väärtuse muutus sh	-7 484	5 654	-478	361
kasumiaruandes kajastatud (lisa 24)	5 799	5 506	371	352
riskimaandamise reservis kajastatud (lisa 20)	-13 283	148	-849	9
Makstud (+)/saadud (-) intressid (lisa 17)	-10 409	-3 305	-665	-211
Õiglane väärtus aruandeperioodi lõpus (positiivne (+)/ negatiivne (-))	-6 466	11 427	-413	730

Tuletisinstrumentidega seotud riskimaandamise reserv on esitatud käesoleva aruande lisa 20. Seisuga 31. detsember 2008 oli keskmine fikseeritud intress 4,55% (31.12.2007: 3,53%); ujuva intressimäära aluseks on Euribor. Omakapitalis riskimaandamisreservi koosseisus kajastatud kasumid ja kahjumid intressimäära vahetuslepingutelt kajastatakse kasumiaruandes kuni tuletisinstrumentide lepingute lõppemiseni.

10. NÕUDED OSTJATE VASTU JA MUUD NÕUDED

tuhandetes	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
seisuga 31. detsember				
Ostjatelt laekumata arved	157 583	94 784	10 071	6 058
Ebatõenäoliselt laekuvad arved	-2 990	-3 665	-191	-234
Maksude ettemaksed (lisa 16)	24 505	9 399	1 566	601
Muud ettemaksed	5 212	4 743	333	303
Nõuded ühisettevõtjale (lisa 25)	14	37	1	2
Muud nõuded	9 362	10 770	598	689
Muud varad	880	1 771	57	113
Kokku nõuded ostjate vastu ja muud nõuded	194 566	117 839	12 435	7 532
sh lühiajalised nõuded	190 113	110 880	12 150	7 087
pikaajalised nõuded	4 453	6 959	285	445

Kõikide pikaajaliste nõuete maksetähtaeg saabub 5 aasta jooksul alates bilansipäevast.

Lisa 10 järg**Ostjatelt laekumata arved maksetähtaja järgi**

tuhandetes	EEK	EEK	EUR	EUR
seisuga 31. detsember	2008	2007	2008	2007
Nõuded, mille maksetähtaeg ei ole veel saabunud ja mille väärtus ei ole langenud (lisa 5.2)*	137 555	85 098	8 791	5 439
Nõuded, mille maksetähtaeg on möödas, kuid mille väärtus ei ole langenud*, sh:	17 038	6 021	1 089	385
1-30 päeva	2 778	3 014	178	193
31-60 päeva	1 066	2 370	68	151
61-120 päeva	6 994	637	447	41
121-180 päeva	6 200	0	396	0
Nõuded, mille maksetähtaeg ei ole veel saabunud, kuid mis on allahinnatud**	119	121	8	8
Nõuded, mille maksetähtaeg on möödas ja mis on allahinnatud**	2 871	3 544	183	226
1-30 päeva	160	128	10	8
31-60 päeva	124	156	8	10
61-120 päeva	74	319	5	20
121-180 päeva	1 267	241	81	15
181-360 päeva	817	1 205	52	77
üle 360 päeva	429	1 495	27	96
Kokku ostjatelt laekumata arved	157 583	94 784	10 071	6 058

* Nõudeid ostjate vastu, mille maksetähtaeg ei ole veel saabunud või mis on vähem kui 90 päeva üle tähtaja, käsitletakse üldiselt nõuetena, mille väärtus ei ole langenud.

** Seisuga 31. detsember 2008 oli allahinnatud nõudeid summas 2 990 tuh krooni (191 tuh eurot), seisuga 31. detsember 2007 summas 3 665 tuh krooni (234 tuh eurot). Allahindluste suurus aruandeperioodil on toodud allolevas tabelis. Kontsern on ajaloolise kogemuse põhjal sätestanud reegli, mille kohaselt üle 90 päeva ületähtaegsed arved hinnatakse pärast nende individuaalset analüüsi alla. Võrreldes 2007. aastaga on ostjatelt laekumata arved kasvanud. Enamus nõuete kasvust on tingitud 2008. aasta lõpul väljastatud leppetrahvide arvetest summas 49 810 tuh krooni (3 183 tuh eurot).

Muutused ebatõenäoliselt laekuvates arvetes

tuhandetes	EEK	EEK	EUR	EUR
	2008	2007	2008	2007
Ebatõenäoliselt laekuvad arved aruandeperioodi algul	-3 665	-2 084	-234	-133
Aruandeperioodil ebatõenäoliselt laekuvateks loetud	-3 422	-4 994	-219	-319
Aruandeperioodil laekunud varem alla hinnatud arved	3 970	2 142	254	137
Ebatõenäoliselt laekuvate arvete korrigeerimine	106	1 260	7	80
Lootusetuks kantud ebatõenäoliselt laekuvad arved	21	11	1	1
Ebatõenäoliselt laekuvad arved aruandeperioodi lõpul	-2 990	-3 665	-191	-234

Väärtuse langusest tingitud muudatused kajastatakse kasumiaruandes tegevuskulude koosseisus, kui tegemist on müügitulu eest esitatud arvetega ja muude ärikulude koosseisus, kui tegemist on muude äritulude eest esitatud arvetega.

Allahinnatud nõuded kantakse lootusetuks, kui puuduvad igasugused võimalused nõuete kättesaamiseks või kui nende tagasinõudmiseks tehtavad kulutused ületavad hinnanguliselt laekumisest saadaolevat tulu.

Lisa 10 järg**Ostjatelt laekumata arvete jaotus valuutade järgi**

tuhandetes	EEK	EEK	EUR	EUR
seisuga 31. detsember	2008	2007	2008	2007
Eesti kroon	140 601	83 095	8 986	5 311
Euro	16 982	11 591	1 085	741
USA dollar	0	98	0	6
Kokku ostjatelt laekumata arved	157 583	94 784	10 071	6 058

Ostjatelt laekumata arvete ja muude nõuete maksimaalne avatus krediidiriskile aruandluskupäeval võrdub nende nõuete õiglase väärtusega. Ostjatelt laekumata arvete laekumine ja muude nõuete eest saadavate teenuste ja kaupade laekumine ei ole tagatistega kaetud.

Muude nõuete ja ettemaksete väärtus ei ole langenud.

11. INVESTEERINGUD ÜHISETTEVÕTJASSE**AS Green Marine**

ASi Green Marine tegevusaladeks on sadamates tekkivate jäätmete käitlemine, ohtlike laevajäätmete ja reovete käitliskeskuste haldamine, hooldamine, opereerimine ning sadamate akvatooriumi ja territooriumi puhastamine ja korrashoid. ASi Tallinna Sadam osalus ühisettevõtjas on 51%.

Muutused investeeringutes ühisettevõtjasse

tuhandetes	EEK	EEK	EUR	EUR
seisuga 31. detsember	2008	2007	2008	2007
Raamatupidamisväärtus perioodi algul	2 673	1 774	171	113
Kasum kapitaliosaluse meetodil	1 603	899	102	58
Raamatupidamisväärtus perioodi lõpul	4 276	2 673	273	171

tuhandetes	EEK	EEK	EUR	EUR
seisuga 31. detsember	2008	2007	2008	2007
Varad	16 847	11 774	1 077	752
Kohustused	8 463	6 534	541	418
Müügitulu	23 875	22 331	1 526	1 427
Kasum (+)/kahjum (-)	3 143	1 763	201	113

12. MATERIAALNE JA IMMATERIAALNE PÕHIVARA**Materiaalne põhivara**

tuhandetes kroonides	Maa ja ehitised	Masinad ja seadmed	Muu materiaal- ne põhi- vara	Lõpeta- mata ehitus	Ette- maksed	Kokku
Materiaalne põhivara seisuga 31.12.2006						
Soetusmaksumus	6 629 734	687 238	71 352	169 503	22 878	7 580 705
Akumuleeritud kulum ja väärtuse langus	-1 404 151	-364 819	-53 863	0	0	-1 822 833
Jääkmaksumus seisuga 31.12.2006	5 225 583	322 419	17 489	169 503	22 878	5 757 872
<i>Liikumine 2007. aastal</i>						
Soetamine ja rekonstrueerimine (lisa 27)	260 372	35 407	20 548	536 315	-18 157	834 485
Müüdnud põhivara jääkväärtuses	0	-1 539	-46	0	0	-1 585
Arvestatud kulum	-152 788	-33 879	-7 086	0	0	-193 753
Väärtuse langus	-4 887	-5 617	-39	0	0	-10 543
Ümberklassifitseeritud jääkväärtuses	414 930	77 845	0	-493 482	0	-707
Materiaalne põhivara seisuga 31.12.2007						
Soetusmaksumus	7 292 648	782 375	87 999	212 336	4 721	8 380 079
Akumuleeritud kulum ja väärtuse langus	-1 549 438	-387 739	-57 133	0	0	-1 994 310
Jääkmaksumus seisuga 31.12.2007	5 743 210	394 636	30 866	212 336	4 721	6 385 769
<i>Liikumine 2008. aastal</i>						
Soetamine ja rekonstrueerimine (lisa 27)	21 201	20 716	11 481	506 519	83 474	643 391
Müüdnud põhivara jääkväärtuses	-19 165	0	-175	-1	0	-19 341
Arvestatud kulum	-163 271	-37 555	-6 454	0	0	-207 280
Väärtuse langus	0	0	-112	-24 971	0	-25 083
Ümberklassifitseeritud jääkväärtuses	226 422	69 873	206	-296 501	0	0
Materiaalne põhivara seisuga 31.12.2008						
Soetusmaksumus	7 482 458	871 285	97 240	397 382	88 195	8 936 560
Akumuleeritud kulum ja väärtuse langus	-1 674 061	-423 615	-61 428	0	0	-2 159 104
Jääkmaksumus seisuga 31.12.2008	5 808 397	447 670	35 812	397 382	88 195	6 777 456

Lisa 12 järg**Materiaalne põhivara**

tuhandetes eurodes	Maa ja ehitised	Masinad ja seadmed	Muu materiaalne põhivara	Lõpetamata ehitus	Ettemaksed	Kokku
Materiaalne põhivara seisuga 31.12.2006						
Soetusmaksumus	423 718	43 922	4 560	10 833	1 462	484 495
Akumuleeritud kulum ja väärtuse langus	-89 742	-23 316	-3 442	0	0	-116 500
Jääkmaksumus seisuga 31.12.2006	333 976	20 606	1 118	10 833	1 462	367 995
<i>Liikumine 2007. aastal</i>						
Soetamine ja rekonstrueerimine (lisa 27)	16 640	2 263	1 313	34 277	-1 160	53 333
Müüdnud põhivara jääkväärtuses	0	-98	-3	0	0	-101
Arvestatud kulum	-9 766	-2 165	-453	0	0	-12 384
Väärtuse langus	-312	-359	-2	0	0	-673
Ümberklassifitseeritud jääkväärtuses	26 520	4 975	0	-31 540	0	-45
Materiaalne põhivara seisuga 31.12.2007						
Soetusmaksumus	466 085	50 003	5 624	13 570	302	535 584
Akumuleeritud kulum ja väärtuse langus	-99 027	-24 781	-3 651	0	0	-127 459
Jääkmaksumus seisuga 31.12.2007	367 058	25 222	1 973	13 570	302	408 125
<i>Liikumine 2008. aastal</i>						
Soetamine ja rekonstrueerimine (lisa 27)	1 355	1 324	734	32 372	5 335	41 120
Müüdnud põhivara jääkväärtuses	-1 225	0	-11	0	0	-1 236
Arvestatud kulum	-10 435	-2 400	-413	0	0	-13 248
Väärtuse langus	0	0	-7	-1 596	0	-1 603
Ümberklassifitseeritud jääkväärtuses	14 471	4 466	13	-18 950	0	0
Materiaalne põhivara seisuga 31.12.2008						
Soetusmaksumus	478 216	55 686	6 215	25 396	5 637	571 150
Akumuleeritud kulum ja väärtuse langus	-106 992	-27 074	-3 926	0	0	-137 992
Jääkmaksumus seisuga 31.12.2008	371 224	28 612	2 289	25 396	5 637	433 158

Kontserni varad ei ole panditud.

Materiaalse põhivaraga seotud siduvad kohustused on kajastatud käesoleva aruande lisa 26.

Immateriaalne põhivara

2008. aastal on lõpetamata immateriaalse põhivarana kajastatud tarkvara soetusega seotud väljaminekud summas 716 tuh krooni (46 tuh eurot). Võrreldaval 2007. aastal ei omanud kontsern immateriaalset põhivara.

13. KASUTUSRENDI TINGIMUSTEL RENDILE ANTUD VARAD**Kasutusrendile antud põhivarade bilansiline väärtus**

seisuga 31. detsember tuhandetes kroonides	2008		2007	
	Soetus- maksumus	Akumuleeri- tud kulum	Soetus- maksumus	Akumuleeri- tud kulum
Maa	421 806	0	398 388	0
<i>sh hoonestusõigusega</i>	389 679	0	366 261	0
Ehitised	597 542	321 214	604 923	309 607
Masinad, seadmed	204 744	194 661	202 975	192 158
Muu materiaalne põhivara	30 568	13 144	27 193	11 629
Kokku kasutusrendile antud põhivarade bilansiline väärtus	1 254 660	529 019	1 233 479	513 394

seisuga 31. detsember tuhandetes eurodes	2008		2007	
	Soetus- maksumus	Akumuleeri- tud kulum	Soetus- maksumus	Akumuleeri- tud kulum
Maa	26 958	0	25 462	0
<i>sh hoonestusõigusega</i>	24 905	0	23 408	0
Ehitised	38 190	20 529	38 662	19 787
Masinad, seadmed	13 086	12 441	12 972	12 281
Muu materiaalne põhivara	1 954	840	1 738	743
Kokku kasutusrendile antud põhivarade bilansiline väärtus	80 188	33 810	78 834	32 811

Kasutusrendile antud põhivara arvestatud kulum

tuhandetes	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Ehitised	15 338	15 086	980	964
Masinad, seadmed	2 340	2 509	150	160
Muu materiaalne põhivara	1 680	1 094	107	70
Kokku kasutusrendile antud põhivara kulum	19 358	18 689	1 237	1 194

Kasutusrendile antud põhivara renditulu

tuhandetes	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Maa	49 526	48 676	3 165	3 111
Ehitised	62 102	57 246	3 969	3 659
Masinad, seadmed	5 031	5 242	322	335
Muu materiaalne põhivara	2 689	1 099	172	70
Kokku kasutusrendile antud põhivara renditulu (lisa 21)	119 348	112 263	7 628	7 175

Lisa 13 järg**Järgmiste perioodide renditulud mittekatkestatavatest kasutusrendilepingutest**

tuhandetes seisuga 31. detsember	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
< 1 aasta	101 803	83 031	6 506	5 307
> 1-5 aasta	407 758	315 756	26 060	20 180
> 5 aastat	2 380 658	1 702 605	152 152	108 816
Kokku tuleviku rendimaksete summa	2 890 219	2 101 392	184 718	134 303

Kasutusrendid, kus kontsern tegutseb rentnikuna, ja siduvad tulevikukohustused kasutusrentide osas on esitatud käesoleva aruande lisa 26. Kasutusrendikulud on esitatud käesoleva aruande lisa 22.

14. LÜHIAJALISED ERALDISED

tuhandetes	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Aruandeperioodi alguses				
Preemia eraldis	18 910	17 189	1 208	1 099
Kokku aruandeperioodi alguses	18 910	17 189	1 208	1 099
Moodustamine ja ümberhindamine				
Preemia eraldis	11 739	18 254	751	1 166
Koondamishüvitiste eraldis	2 893	0	185	0
Muud eraldised	1 180	0	75	0
Kokku moodustamine ja ümberhindamine	15 812	18 254	1 012	1 166
Kasutamine				
Preemia eraldis	-14 211	-16 533	-908	-1 057
Kokku kasutamine	-14 211	-16 533	-908	-1 057
Aruandeperioodi lõpus				
Preemia eraldis	16 438	18 910	1 051	1 208
Koondamishüvitiste eraldis	2 893	0	185	0
Muud eraldised	1 180	0	75	0
Kokku aruandeperioodi lõpus	20 511	18 910	1 311	1 208

Preemia eraldis

Eraldisena on kajastatud arvestuslik preemia kontserni kuuluvate ettevõtjate juhatuse liikmetele ja töötajatele aruandeaasta töötulemuste eest. Eraldis sisaldab sotsiaal- ja töötuskindlustusmaksu. Kontserni ettevõtjate juhatuse liikmetele preemiate maksmine otsustatakse nõukogude poolt pärast vastavate ettevõtjate 31.12.2008 lõppenud majandusaasta aruannete kinnitamist.

Koondamishüvitiste eraldis

2009. aasta alguses koondati ASist Tallinna Sadam 36 töötajat. Toimuvate koondamisest tulenevate koondamiskulude ja sellega seotud sotsiaal- ja töötuskindlustusmaksu kulude katteks moodustati koondamishüvitiste eraldis.

15. VÕLAD TARNIJATELE JA MUUD VÕLAD

tuhandetes seisuga 31.detsember	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Võlad tarnijatele	137 192	79 269	8 768	5 067
Võlad töövõtjatele	13 396	13 496	856	863
Intressivõlad	25 493	29 387	1 629	1 878
Viitkohustused töötasudelt arvestatud maksude osas	4 401	4 189	281	268
Maksuvõlad (lisa 16)	33 943	60 826	2 171	3 887
Ettemaksed kaupade ja teenuste eest	8 095	4 959	517	317
Võlad ühisettevõtjale (lisa 25)	2 224	2 224	142	142
Muud võlad	16 041	10 240	1 025	654
Kokku võlad tarnijatele ja muud võlad	240 785	204 590	15 389	13 076
sh lühiajalised kohustused	230 950	195 190	14 760	12 475
pikaajalised kohustused	9 835	9 400	629	601

Võlad tarnijatele ja muud võlad põhivara eest

tuhandetes seisuga 31.detsember	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Võlad tarnijatele sh	137 192	79 269	8 768	5 067
<i>materiaalse põhivara eest</i>	88 471	45 917	5 654	2 935
<i>immateriaalse põhivara eest</i>	21	0	1	0
Muud võlad sh	16 041	10 240	1 025	654
<i>materiaalse põhivara eest</i>	4 763	0	305	0
Kokku võlad tarnijatele ja muud võlad põhivara eest	93 255	45 917	5 960	2 935
sh	93 234	45 917	5 959	2 935
<i>materiaalse põhivara eest (lisa 27)</i>	93 234	45 917	5 959	2 935
<i>immateriaalse põhivara eest</i>	21	0	1	0

16. MAKSUVÕLAD

tuhandetes seisuga 31.detsember	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Üksikisiku tulumaks	2 091	136	134	9
Ettevõtte tulumaks*	27 048	56 642	1 729	3 620
Sotsiaalmaks	4 204	4 036	269	258
Töötuskindlustusmaks	89	6	6	0
Kogumispension	121	6	8	0
Aktsiisid	390	0	25	0
Kokku maksuvõlad (lisa 15)	33 943	60 826	2 171	3 887

* sh tulumaks dividendidelt summas 26 582 tuh krooni (1 699 tuh eurot). Võrreldaval 2007. aastal 56 410 tuh krooni (3 605 tuh eurot). (lisa 19).

Seisuga 31.12.2008 on kontsernil käibemaksu ettemaks 15 799 tuh krooni (1 010 tuh eurot) ja muude maksude ettemaks 8 706 tuh krooni (556 tuh eurot), võrreldaval perioodil seisuga 31.12.2007 oli käibemaksu ettemaks 9 392 tuh krooni (600 tuh eurot) ja maamaksu ettemaks 7 tuh krooni (0,5 tuh eurot). Nimetatud ettemaksed on esitatud käesoleva aruande lisas 10.

17. LAENUD JA VÕLAKIRJAD

tuhandetes	EEK	EEK	EUR	EUR
seisuga 31. detsember	2008	2007	2008	2007
Lühiajaline osa				
Pikaajaliste pangalaenude lühiajaline osa	207 882	207 882	13 286	13 286
Lühiajalised võlakirjad	1 134 379	400 553	72 500	25 600
Kokku lühiajaline osa	1 342 261	608 435	85 786	38 886
Pikaajaline osa				
Pangalaenud	981 194	1 189 077	62 710	75 996
Võlakirjad	0	264 427	0	16 900
Kokku pikaajaline osa	981 194	1 453 504	62 710	92 896
Kokku võlakohustused	2 323 455	2 061 939	148 496	131 782
Makstud intressid				
tuhandetes	EEK	EEK	EUR	EUR
	2008	2007	2008	2007
Emiteeritud võlakirjadelt	36 677	12 464	2 344	797
Pangalaenudelt	72 053	64 715	4 605	4 136
Tuletisinstrumentidelt (lisa 9)	-10 409	-3 305	-665	-211
Kokku makstud intressid	98 321	73 874	6 284	4 722

Intressikulud on kajastatud kasumiaruandes kirjel "Finantskulud" ja esitatud käesoleva aruande lisas 24.

Võlakirjade emiteerimine ja lunastamine

ASil Tallinna Sadam on Tallinna Börsil noteeritud 17. märtsil 2006. aastal toimunud suunatud võlakirjaemissioon nominaalväärtuses 16 900 tuh eurot (264 427 tuh krooni) tähtajaga 3 aastat. Võlakirjad on emiteeritud ujuva intressimääraga, baasintressiks on 6 kuu Euribor, millele lisandub marginaal 0,32% aastas. Aruandeperioodil ja võrreldaval 2007. aastal Tallinna Börsil võlakirjadega tehinguid ei toimunud.

20. oktoobril 2008. aastal viis AS Tallinna Sadam läbi suunatud võlakirjaemissiooni nominaalväärtuses 30 000 tuh eurot (469 398 tuh krooni) tähtajaga 6 kuud. Võlakirjad on emiteeritud ujuva intressimääraga, baasintressiks on 1 kuu Euribor, millele lisandub marginaal 0,30% aastas. Emissioon ei ole noteeritud Tallinna Börsil.

18. novembril 2008. aastal pikendas AS Tallinna Sadam olemasoleva üheaastase võlakirjaemissiooni nominaalväärtuses 25 600 tuh eurot (400 553 tuh krooni) tähtaega 6 kuu võrra täiendava ühepoolse õigusega pikendada emissiooni tähtaeg selle 6 kuu jooksul 10-aastaseks. Perioodil 01.01.2008-19.11.2008 kehtis nimetatud emissioonile ujuv intressimäär, baasintressiks oli 1 kuu Euribor, millele lisandus marginaal 0,31% aastas. Pikendatud 6-kuulisel perioodil kehtib emissioonile ujuv intressimäär, baasintressiks on 1 kuu Euribor, millele lisandub marginaal 1,15% aastas. Kui AS Tallinna Sadam otsustab kasutada võimalust muuta võlakirjaemissiooni tähtaeg 10-aastaseks, kehtib võlakirjadele baasintressimäär 6 kuu Euribor, millele lisandub tagasiulatuvalt intressimarginaal 2,50% aastas.

Arvestades intressimäära riski maandamiseks kasutatud tuletistehingute mõju, oli seisuga 31.12.2008 võlakirjade kaalutud keskmine intressimäär 4,629% (31.12.2007: 4 934%).

Lisa 17 järg**Pikaajalised laenud**

Laenulepingud on nomineeritud eurodes ja sõlmitud ujuva intressimäära baasil (baasintressiks on 6 kuu Euribor). Seisuga 31.12.2008 moodustas kaalutud keskmine intressimäär väljavõetud laenudelt 5,652% (võrreldaval 2007. aastal 4,981%). Arvestades intressiriski maandamiseks kasutatud tuletistehingute mõju, oli seisuga 31.12.2008 laenude keskmine intressimäär 5,218% (31.12.2007: 4,492%).

Intressimakseid tasutakse laenujäägilt kaks korda aastas. Vastavalt laenulepingule on laenuandja kohustatud fikseerima uue baasintressi 2 pangapäeva enne järgmise intressiperioodi algust.

Laenulepingutest tulenevad maksekohustused on tagatiseta võlakohustused ehk kohustuste katteks ei ole varasid panditud. Kontsern on täitnud kõik laenulepingutes sätestatud lepingulised kohustused, mis puudutavad eritingimuste täitmist, informeerimise kohustust ja miinimumnõudeid majandusnäitajate suhtarvude osas.

2008. aastal tasuti laenude põhiosamakseid summas 207 882 tuh krooni (13 286 tuh eurot), võrreldaval 2007. aastal tasuti põhiosamakseid summas 185 282 tuh krooni (11 842 tuh eurot).

Seisuga 31.12.2008 ei olnud kontsernil väljavõtmata laene, võrreldaval 2007. aastal ei olnud kontsernil samuti väljavõtmata laene. Laenude lõplik tagastamise tähtaeg on aastatel 2013 – 2016.

Võlakohustuste lepingulised tagastamise tähtajad

tuhandetes seisuga 31. detsember	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
< 6 kuu	1 212 416	78 037	77 487	4 987
6 - 12 kuud	129 845	530 398	8 299	33 899
1 - 5 aastat	831 530	1 095 957	53 145	70 045
> 5 aasta	149 664	357 547	9 565	22 851
Kokku võlakohustused	2 323 455	2 061 939	148 496	131 782

Võlakohustuste bilansilise maksumuse ja õiglase väärtuse võrdlus

tuhandetes seisuga 31. detsember	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Bilansiline maksumus				
Võlakirjad	1 134 379	664 980	72 500	42 500
Laenukohustused	1 189 076	1 396 959	75 996	89 282
Kokku bilansiline maksumus	2 323 455	2 061 939	148 496	131 782
Õiglase väärtus				
Võlakirjad	1 135 805	664 980	72 591	42 500
Laenukohustused	1 125 901	1 396 959	71 958	89 282
Kokku õiglase väärtus	2 261 706	2 061 939	144 549	131 782

18. SIHTFINANTSEERIMINE

tuhandetes	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Pikaajalised sihtfinantseerimise ettemaksed aruandeperioodi alguses				
TEN-T fond	2 392	8 837	153	565
Ühtekuuluvusfond	9 063	9 063	579	579
Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus	0	458	0	29
Kokku pikaajalised sihtfinantseerimise ettemaksed aruandeperioodi alguses	11 455	18 358	732	1 173
Arvestatud tuludesse				
TEN-T fond	6	6 445	0	412
Ühtekuuluvusfond	9 063	0	579	0
Kokku arvestatud tuludesse (lisa 23)	9 069	6 445	580	412
Korrigeerimine*				
Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus	0	-458	0	-29
Kokku korrigeerimine	0	-458	0	-29
Pikaajalised sihtfinantseerimise ettemaksed aruandeperioodi lõpus				
TEN-T fond	2 386	2 392	152	153
Ühtekuuluvusfond	0	9 063	0	579
Kokku pikaajalised sihtfinantseerimise ettemaksed aruandeperioodi lõpus	2 386	11 455	152	732

* korrigeeritud seoses tütarettevõtja ümberklassifitseerimisega ühisettevõtjaks

Kulude sihtfinantseerimine

Euroopa Liidu TEN-T fondi projekt "Tehniline abi lainemurdjate ehitamiseks Muuga sadamas ja Paldiski lõunasadamas keskkonnakaitse eesmärgil" (2006-2007)

Nimetatud projekt on 50% ulatuses kaasfinantseeritav Euroopa Liidu TEN-T fondist.

Projekti raames teostati uuringuid ja analüüse ning koostati projektid Muuga sadama ja Paldiski lõunasadama lainemurdjate ehitamiseks. Projekti lõpparuanne on esitatud Euroopa Ühenduste Komisjonile heakskiitmiseks.

Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi projekt "Tehniline abi Muuga sadama laiendamiseks" (2004-2006)

Tehnilise abi projekti raames koostati vajalikud dokumendid, sh keskkonnamõjude hinnang ja projektdokumentatsioon Muuga sadama idaosa laienduse väljaehitamiseks. Euroopa Liidu poolne kaasfinantseerimise määr projektis oli 80,45%. Kuna projekt on lõpetatud ja heaks kiidetud ei kuulu tagastamisele ka saadud toetus.

Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi projekt "Muuga sadama idaosa laiendus" (2007-2010)

26.12.2006 tehti Euroopa Ühenduste Komisjonis otsus, millega nõustuti kaasfinantseerima Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondist Muuga sadama idaosa laiendamise I etapi ehituse abikõlblikke kulusid.

Euroopa Ühenduste Komisjon nõustus rahastama Muuga sadama laiendamist 361 280 tuh krooniga (23 090 tuh euroga), mis moodustas abikõlblikest kuludest 32,3%.

Peale 2007.aasta aprillis toimunud Eesti-Vene suhete jähenemist ning Venemaalt pärinevate transiitkaupade mahtude vähenemist korrigeeris AS Tallinna Sadam Muuga sadama idaosa laienduse esialgset, Euroopa Ühenduste Komisjonile esitatud, projekti ning rõhuasetus pandi konteinerkaupade käitlemise võimsuste suurendamisele. Sellega seoses esitas AS Tallinna Sadam 2008. aasta lõpus Euroopa Ühenduste Komisjonile korrigeeritud abitaotluse, mille kohta loodetakse Euroopa Ühenduste Komisjoni otsust 2009. aasta esimeses pooles.

Eelnevast tulenevalt ei olnud seisuga 31.12.2008 nimetatud projekti osas toetusi saadud.

19. OMAKAPITAL**Aktiivkapital**

Seisuga 31.12.2008 ja võrreldaval perioodil seisuga 31.12.2007 oli ASil Tallinna Sadam registreeritud 278 620 401 aktsiat. Aktsia nimiväärtus on 10 krooni (0,64 eurot). Kõik seltsi aktsiad kuuluvad Eesti Vabariigile. Nende valitsejaks ja aktsionäri õiguste teostajaks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, mida esindab seltsi aktsionäride üldkoosolekul majandus- ja kommunikatsiooniminister.

ASi Tallinna Sadam põhikirjas fikseeritud maksimaalne lubatud lihtaktsiate arv on 1 000 000 000 (võrreldaval 2007. aastal 1 000 000 000). Seisuga 31.12.2008 ja võrreldaval perioodil 31.12.2007 on kõikide väljastatud aktsiate eest täielikult tasutud.

Kasum aktsia kohta

	2008		2007	
Kaalutud keskmine aktsiate arv (tk)	278 620 401		277 340 401	
	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Aruandeperioodi konsolideeritud puhaskasum (tuhandetes)	416 644	335 831	26 628	21 464
Puhaskasum ja lahjendatud puhaskasum aktsia kohta (kroonides, eurodes)	1,50	1,21	0,10	0,08

Vaba omakapital

Emaettevõtja vaba omakapital (arvestades seaduses ette nähtud kohustust kanda 1/20 aruandeaasta puhaskasumist kohustuslikku reservkapitali) moodustas seisuga 31. detsember 2008 1 736 489 tuh krooni (110 981 tuh eurot), 2007. aastal oli vastav näitaja 1 419 844 tuh krooni (90 745 tuh eurot). Bilansipäeva seisuga oleks võimalik omanikule dividendidena välja maksta 1 371 826 tuh krooni (87 675 tuh eurot) ja dividendide väljamaksmisega kaasneks dividendide tulumaks summas 364 663 tuh krooni (23 306 tuh eurot), 2007. aastal olid vastavad näitajad 1 121 677 tuh krooni (71 689 tuh eurot) ja 298 167 tuh krooni (19 056 tuh eurot).

Järgnevas tabelis on esitatud vaba omakapitali, võimaliku dividendisumma ja sellega kaasneva dividendi tulumaksu arvutuse alus:

tuhandetes	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
seisuga 31. detsember				
Jaotamata kasum	1 736 489	1 422 902	110 981	90 940
Kohustuslik reservkapital 5%	0	-3 058	0	-195
Vaba omakapital	1 736 489	1 419 844	110 981	90 745
Tulumaks kogu vaba omakapitali väljamaksmisel (21%)	364 663	298 167	23 306	19 056
Võimalikud netodividendid	1 371 826	1 121 677	87 675	71 689

Kohustuslik reservkapital

2008. aastal suurendati vastavalt Äriseadustikus sätestatud nõuetele reservkapitali summas 3 058 tuh krooni (195 tuh eurot). Võrreldaval 2007. aastal suurendati reservkapitali summas 562 tuh krooni (36 tuh eurot).

Lisa 19 järg**Dividendid**

tuhandetes	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Aruandeperioodil väljakuulutatud ja makstud dividendid	100 000	300 000	6 391	19 173
Dividendid aktsia kohta (kroonides, eurodes)	0,36	1,08	0,02	0,07

Tulumaks dividendidelt

tuhandetes	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Tasumata tulumaks dividendidelt aruandeperioodi alguses	56 410	0	3 605	0
Arvestatud	26 582	84 615	1 699	5 408
Tasutud, sh:				
<i>rahas</i>	56 410	17 830	3 605	1 140
<i>tasaarvestatud käibemaksuga</i>	0	10 375	0	663
Kokku tasutud	56 410	28 205	3 605	1 803
Tasumata tulumaks dividendidelt aruandeperioodi lõpus (lisa 16)	26 582	56 410	1 699	3 605

20. RISKIMAANDAMISE RESERV

tuhandetes	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Riskimaandamise reserv aruandeperioodi alguses (positiivne (+)/negatiivne (-))	8 642	8 494	552	543
Tuletisinstrumentide õiglase väärtuse muutus (lisa 9)	-7 484	5 654	-478	361
Kasumiaruandes kajastatud kulu vähendus	-6 617	-5 506	-423	-352
Kasumiaruandes kajastatud kulu	818	0	52	0
Riskimaandamise reserv aruandeperioodi lõpus (positiivne (+)/negatiivne (-))	-4 641	8 642	-297	552

Riskimaandamise reservis kajastatud tuletisinstrumentid on esitatud käesoleva aruande lisa 9.

21. MÜÜGITULU

tuhandetes	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Sadamatasud	661 155	660 111	42 256	42 189
Kaubatasu	137 749	163 888	8 804	10 474
Reisijatetasu	147 723	127 553	9 441	8 152
Renditulu (lisa 13)	119 348	112 263	7 628	7 175
Elektrienergia müük	72 307	73 465	4 621	4 695
Muude teenuste müük	30 686	25 165	1 961	1 609
Kokku müügitulu	1 168 968	1 162 445	74 711	74 294

Kogu müügitulu tekkis Eesti Vabariigis.

22. TEGEVUSKULUD

tuhandetes	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Kütuse-, õli- ja energiakulu	67 786	68 792	4 332	4 397
Põhivarade tehniline korrashoid ja remont	78 339	82 375	5 007	5 265
Valve- ja heakorrasteenused	50 066	49 684	3 200	3 175
Maksukulud	36 446	21 631	2 329	1 382
<i>sh maamaks</i>	30 844	20 297	1 971	1 297
Konsultatsiooni- ja arenduskulud	10 907	22 189	697	1 418
<i>sh uuringute- ja arengukulud</i>	7 697	19 964	492	1 276
Ostetud teenused	29 728	28 145	1 900	1 799
Väheväärtusliku vara soetus ja korrashoid	5 818	5 726	372	366
Reklaamikulud	8 483	6 451	542	412
Rendikulud	8 730	8 553	558	547
Kindlustuskulud	2 888	3 296	185	211
Muud kulud	8 680	12 410	555	793
Kokku tegevuskulud	307 871	309 252	19 677	19 765

Tööjõukulud

tuhandetes	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Palgakulu	132 995	132 588	8 500	8 474
Sotsiaalmaksud	43 376	43 437	2 772	2 776
Kokku tööjõukulud	176 371	176 025	11 272	11 250

sh

kontserni ettevõtjate nõukogu ja juhatuse liikmete lühiajalised hüvitised

3 433 3 800 219 243

kontserni ettevõtjate nõukogu ja juhatuse liikmete sotsiaalmaksu kulu

1 133 1 254 72 80

Kokku arvestatud kontserni ettevõtjate nõukogu ja juhatuse liikmetele**4 566 5 054 291 323**

Seisuga 31.12.2008 on ASil Tallinna Sadam kehtivate lepingute põhjal kohustus maksta juhatuse liikmetele tagasikutsumise korral hüvitist kolme kuu juhatuse liikmetasu ulatuses. Konkurentsikeelu kohustuse täitmise eest on kohustus maksta 12 kuu jooksul lepingu lõppemisest igakuiselt hüvitist 25% ulatuses juhatuse liikmetasust.

23. MUUD ÄRITULUD JA -KULUD**Muud äritulud**

tuhandetes	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Kasum põhivara müügist	16 159	345	1 033	22
Trahvid, viivised*	56 910	20 285	3 637	1 297
Tulud sihtfinantseerimisest (lisa 18)	9 069	6 445	580	412
Muud	588	3 099	37	198
Kokku muud äritulud	82 726	30 174	5 287	1 929

* sh on trahvidena kajastatud leppetrahvid 2008. aasta minimaalse kaubamahu mittetäitmisest 49 810 tuh krooni (3 183 tuh eurot), võrreldaval 2007. aastal 17 844 tuh krooni (1 140 tuh eurot).

Lisa 23 järg**Muud ärikulud**

tuhandetes	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Kahjum põhivara müügist	22	272	1	17
Trahvid, viivised*	3 047	19 775	195	1 264
Väljamaksed endistele töötajatele	1 057	957	67	61
Muud kulud (+)/kulude vähendus (-)	3 751	-1 352	240	-86
Kokku muud ärikulud	7 877	19 652	503	1 256

* sh trahvid 2007. aastal 19 735 tuh krooni (1 261 tuh eurot) lepingute ennetähtaegsest lõpetamisest tulenevalt transiidisektoris toimunud muudatustest.

24. FINANTSTULUD JA - KULUD**Finantstulud**

tuhandetes	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Intrassitulud pangakontodelt ja deposiitidelt	15 582	11 774	996	753
Intrassitulud võlakirjadelt	0	352	0	22
Kasum õiglase väärtuse muutusest	0	672	0	43
Muud finantstulud	50	0	3	0
Kokku finantstulud	15 632	12 798	999	818

Finantskulud

tuhandetes	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Intrassikulud võlakohustustelt, sh:				
intrassikulud pikaajalistelt laenudelt	67 554	67 754	4 317	4 330
intrassikulud võlakirjadelt	37 927	14 131	2 424	903
intrassikulud tuletisinstrumentidelt (lisa 9)	-5 799	-5 506	-371	-352
Kokku intrassikulud võlakohustustelt	99 682	76 379	6 370	4 881
Kahjum valuutakursi muutustest	40	48	3	3
Muud finantskulud	1 499	218	96	15
Kokku finantskulud	101 221	76 645	6 469	4 899

25. TEHINGUD SEOTUD OSAPOOLTEGA

tuhandetes	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Tehingud ühisettevõtjaga				
Müügitulu	254	392	16	25
Tegevuskulud	22 634	22 155	1 447	1 416
Tehingud ettevõtjatega, kus riigil on valitsev mõju				
Müügitulu	12 787	7 314	817	467
Muud äritulud	426	41	27	3
Tegevuskulud	84 840	91 218	5 422	5 830
Muud ärikulud	4 046	890	259	57
Materiaalse põhivara soetus	31 497	4 508	2 013	288
Tehingud ettevõtjatega, milles kontserni ettevõtjate nõukogu ja juhatuse liikmed omavad olulist mõjuvõimu				
Müügitulu	781	520	50	33
Tegevuskulud	618	73	39	5
tuhandetes	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
seisuga 31.detsember				
Äritegevusega seotud nõuded ja võlad ühisettevõtjale				
Nõuded (lisa 10)	14	37	1	2
Võlad (lisa 15)	2 224	2 224	142	142
Äritegevusega seotud nõuded ja võlad ettevõtjatele, kus riigil on valitsev mõju				
Nõuded	12 475	5 660	797	362
Võlad	16 075	11 344	1 027	725
Äritegevusega seotud nõuded ja võlad ettevõtjatele, milles kontserni ettevõtjate nõukogu ja juhatuse liikmed omavad olulist mõjuvõimu				
Nõuded	11	35	1	2
Võlad	157	0	10	0

Kõik tehingud seotud osapooltega baseeruvad õiglastel, mitteseotud isikutega võrdsetel tingimustel.

Juhatusel liikmetele makstavate hüvitiste suurus on esitatud käesoleva aruande lisa 22.

26. SIDUVAD TULEVIKUKOHUSTUSED

Seisuga 31.12.2008 olid lepingulised kohustused materiaalse põhivara soetamiseks, remondiks, uuringu- ja arenguväljaminekute tegemiseks 837 902 tuh krooni (53 552 tuh eurot), seisuga 31.12.2007 59 190 tuh krooni (3 783 tuh eurot).

**Järgmiste perioodide rendikulu mittekatkestatavatest kasutusrendilepingutest
(kontsern kui rentnik)**

tuhandetes	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
seisuga 31. detsember				
< 1 aasta	8 367	9 312	535	595
> 1 - 5 aastat	9 622	13 959	615	892
> 5 aastat	909	0	58	0
Kokku kasutusrendi siduvad maksed	18 898	23 271	1 208	1 487

27. SELGITUSED RAHAVOOGUDE ARUANDE JUURDE**Mitterahalised tehingud**

tuhandetes	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Tasaarvestused teenuste osutamisest ning võlgnevusest tarnijatele kaupade ja teenuste eest	18 848	13 429	1 205	858
Tasaarvestatud maksunõuded ja -kohustused	49 405	82 806	3 158	5 292
Kokku mitterahalised tehingud	68 253	96 235	4 363	6 150

Materiaalse põhivara soetamine

tuhandetes	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Rahavoog	-575 620	-781 436	-36 789	-49 943
Tasaarvestused	-20 454	-10 284	-1 307	-657
Ümberklassifitseerimised	0	-587	0	-38
Mitterahalised sissemaksed	0	-30 585	0	-1 955
Tasutud eelmise aasta eest	45 917	34 324	2 935	2 195
Tasumata perioodi lõpul (lisa 15)	-93 234	-45 917	-5 959	-2 935
<i>Kokku korrigeerimised</i>	<i>-67 771</i>	<i>-53 049</i>	<i>-4 331</i>	<i>-3 390</i>
Soetamine ja rekonstrueerimine (lisa 12)	643 391	834 485	41 120	53 333

28. TINGIMUSLIKUD KOHUSTUSED

Maksuhalduril on õigus kontrollida kontserni maksuarvestust kuni 6 aasta jooksul maksudeklaratsiooni esitamise tähtajast ning vigade tuvastamisel määrata täiendav maksusumma ja trahv. Aruandeaastal ega võrreldaval perioodil ei ole maksuhaldur algatanud ega läbi viinud kontserni kuuluvate ettevõtjate maksurevisjone ega üksikjuhtumite kontrollide. Kontserni juhtkonna hinnangul ei esine asjaolusid, mille tulemusena võiks maksuhaldur määrata kontserni ettevõtjatele olulise täiendava maksusumma.

Kontserni poolt sõlmitud laenulepingutes on kehtestatud piirmäärad kontserni konsolideeritud finantsnäitajatele. Kehtestatud piirmäärasid ei ole ületatud.

Alates 2003. aastast on kontsernil lepinguline kohustus rajada koostööpartneri jaoks terminalialune territoorium tähtajaga 31. detsember 2006. Seisuga 31. detsember 2008 ei olnud kontsern alustanud terminalialuse territooriumi rajamist, mis vastavalt sõlmitud lepingutele võib põhjustada leppetrahvi maksmise kohustuse. Kuna kontserni juhtkonna hinnangul on tulenevalt kehtivast seadusandlusest, muutunud asjaoludest ning kliendi huvist koostöölepingu täitmise ja terminali rajamise vastu lepingutest tulenevate trahvide realiseerumine ebatõenäoline, siis ei ole lepingu täitmisest tulenevate võimalike leppetrahvide katteks bilansis eraldist kajastatud.

Vastavalt osadele rendi- ja hoonestusõiguse lepingutele on ASil Tallinna Sadam kohustus kompenseerida lepingu lõppemisel rentniku poolt püstitatud ehitiste või ASi Tallinna Sadam varale tehtud parenduste õiglase väärtus. Majandusaasta aruande koostamise hetkeks ei ole selle kohustuse suurst võimalik usaldusväärselt hinnata.

29. BILANSIPÄEVAJÄRGSED SÜNDMUSED

AS Tallinna Sadam on äriühing, mille kõik aktsiad kuuluvad riigile. Igal majandusaastal määratakse Eesti Vabariigi Valitsuse korraldusega ASi Tallinna Sadam poolt riigieelarvesse oodatav dividendisumma. Vastavalt Vabariigi Valitsuse otsusele on 2008. aasta puhaskasumist makstav dividendisumma 100 000 tuh krooni (6 391 tuh eurot). Dividendidelt makstav tulumaks on 26 582 tuh krooni (1 699 tuh eurot).

Lisa 29 järg

AS Tallinna Sadam sõlmis 12.02.2009 Euroopa Investeeringuspangaga (European Investment Bank) laenulepingu, mille mahuks on 40 milj eurot (625,9 milj krooni) ja laenuperioodi pikkuseks maksimaalselt 20 aastat. Laenu on võimalik välja võtta neljas osas nii ujuva kui fikseeritud intressimäära baasil, mis fikseeritakse iga osa väljavõtmise hetkel eraldi. Laenulepingus fikseeritud baasintressile lisanduv intressimarginaal on 0,41% aastas. AS Tallinna Sadam planeerib laenu välja võtta 2009. aasta jooksul.

30. TEGEVUSE JÄTKUVUS

Seisuga 31.12.2008 ületasid kontserni lühiajalised kohustused käibevara 997 milj krooni (63,7 milj euro) võrra. Kontserni raamatupidamise aastaaruanne on koostatud lähtudes kontserni tegevuse jätkumisest. Juhtkonna hinnangul ei tekita negatiivne käibekapital 2009. aastal kontsernile majandusraskusi. Peamiselt põhjustab negatiivse käibekapitali pikaajaliste investeeringute katteks 2008. aasta oktoobris emiteeritud 6-kuuline võlakirjaemissioon mahus 30 milj eurot (469,4 milj krooni) ning 2007. aasta sügisel emiteeritud 1-aastase võlakirjaemissiooni mahus 25,6 milj eurot (400,6 milj krooni) lunastustähtaja pikendamine kuue kuu võrra, mis on mõlemad planeeritud 2009. aastal refinantseerida pikaajalisteks. Nimetatud pikaajaliste investeeringute sildfinantseerimine ehk lühiajaliste võlakirjade emiteerimine pikaajaliseks refinantseerimise eesmärgiga oli tingitud kriisist rahvusvahelistel rahaturgudel ning rahvusvaheliste pankade finantseerimise ettevalmistamise protsesside pikaajalisest iseloomust. Bilansipäeva seisuga oli ASil Tallinna Sadam olemas ühepoolne õigus 25,6 milj euro (400,6 milj krooni) suuruse võlakirjaemissiooni kestvuse pikendamiseks 10 aastani ja Euroopa Investeeringuspanga nõukogu otsus ettevõtte investeeringute finantseerimiseks pikaajalise kapitaliga kuni 40 milj euro (625,9 milj krooni) ulatuses 2009. aastal. Arvestades kontserni äritegevuse rahavoogu ja kapitalistruktuuri ei ole juhtkonnal põhjust kahelda kontserni täiendava laenukapitali kaasamise võimes.

31. LISAINFORMATSIOON EMAETTEVÕTJA KOHTA

Emaettevõtja kohta esitatava finantsinformatsioonina on toodud emaettevõtja eraldiseisvad põhjaruanded, mille avalikustamine on nõutud Eesti raamatupidamise seadusega. Emaettevõtja põhjaruanded on koostatud kasutades samu arvestuspõhimõtteid, mida on kasutatud konsolideeritud aruannete koostamisel. Emaettevõtja konsolideerimata aruannetes kajastatakse investeeringud tütarettevõtjatesse soetusmaksumuses.

Bilanss

tuhandetes seisuga 31. detsember	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
-------------------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------

VARAD**Käibevara**

Raha ja raha ekvivalendid	217 356	269 601	13 892	17 231
Üle 3-kuulise tähtajaga deposiidid pankades	193 000	0	12 335	0
Müügiootel finantsvara	2 855	2 855	182	182
Tuletisinstrumentid	2 776	11 427	177	730
Lühiajaline kapitalirendi nõue	3 195	3 037	204	194
Nõuded ostjate vastu ja muud nõuded	208 588	121 588	13 331	7 771
Kokku käibevara	627 770	408 508	40 121	26 108

Põhivara

Investeeringud tütarettevõtjatesse	100 050	100 040	6 394	6 394
Investeeringud ühisettevõtjasse	2 040	2 040	130	130
Pikaajaline kapitalirendi nõue	71 580	74 775	4 575	4 779
Muud pikaajalised nõuded	4 453	6 078	285	388
Materiaalne põhivara	6 550 010	6 162 753	418 621	393 872
Immateriaalne põhivara	716	0	46	0
Kokku põhivara	6 728 849	6 345 686	430 051	405 563

Kokku varad	7 356 619	6 754 194	470 172	431 671
--------------------	------------------	------------------	----------------	----------------

KOHUSTUSED**Lühiajalised kohustused**

Võlakirjade ja pikaajaliste laenude tagasimaksed järgmisel perioodil	1 342 261	608 435	85 786	38 886
Tuletisinstrumentid	9 242	0	591	0
Lühiajalised eraldised	19 816	17 756	1 266	1 135
Võlad tarnijatele ja muud võlad	219 920	181 829	14 055	11 621
Kokku lühiajalised kohustused	1 591 239	808 020	101 698	51 642

Pikaajalised kohustused

Pikaajalised võlakohustused	981 194	1 453 504	62 710	92 896
Sihtfinantseerimine	2 386	11 455	152	732
Kokku pikaajalised kohustused	983 580	1 464 959	62 862	93 628

Kokku kohustused	2 574 819	2 272 979	164 560	145 270
-------------------------	------------------	------------------	----------------	----------------

OMAKAPITAL

Aktsiakapital nimiväärtuses	2 786 204	2 786 204	178 071	178 071
Kohustuslik reservkapital	278 620	275 562	17 807	17 612
Riskimaandamise reserv	-4 641	8 642	-297	552
Jaotamata kasum	1 307 749	1 077 192	83 580	68 845
Aruandeaasta kasum	413 868	333 615	26 451	21 321
Kokku omakapital	4 781 800	4 481 215	305 612	286 401
Kokku kohustused ja omakapital	7 356 619	6 754 194	470 172	431 671

Lisa 31 järg**Kasumiaruanne**

tuhandetes	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Müügitulu	1 097 198	1 089 696	70 124	69 644
Muud äritulud	86 330	33 929	5 517	2 168
Tegevuskulud	-265 160	-264 069	-16 947	-16 877
Tööjõukulud	-165 704	-165 997	-10 590	-10 609
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-220 201	-192 293	-14 073	-12 290
Muud ärikulud	-7 836	-19 611	-501	-1 253
Ärikasum	524 627	481 655	33 530	30 783
Finantstulud ja -kulud				
Finantstulud	17 044	13 220	1 089	845
Finantskulud	-101 221	-76 645	-6 469	-4 899
Kokku finantstulud ja -kulud	-84 177	-63 425	-5 380	-4 054
Kasum enne tulumaksustamist	440 450	418 230	28 150	26 729
Tulumaks	-26 582	-84 615	-1 699	-5 408
Aruandeaasta puhaskasum	413 868	333 615	26 451	21 321

Rahavoogude aruanne

tuhandetes	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Kaupade või teenuste müügist laekunud raha	1 148 202	1 164 386	73 383	74 418
Muude äritulude eest laekunud raha	21 248	13 593	1 358	869
Maksed tarnijatele	-391 928	-407 851	-25 049	-26 066
Maksed töötajatele ja töötajate eest	-109 605	-96 334	-7 005	-6 157
Maksed muude ärikulude eest	-3 871	-24 396	-247	-1 559
Makstud tulumaks dividendidelt	-56 410	-17 830	-3 605	-1 140
Äritegevuse rahavoog	607 636	631 568	38 835	40 365
Materiaalse põhivara soetamine	-557 289	-751 561	-35 617	-48 034
Materiaalse põhivara müük	20 297	1 706	1 297	109
Immateriaalse põhivara soetamine	-695	0	-44	0
Tütarettevõtjate soetus	-10	0	-1	0
Muude finantsvarade soetus	0	-36 851	0	-2 355
Muude finantsvarade müük	1 440	72 730	92	4 648
Antud laenud	-82 614	-74 554	-5 280	-4 765
Antud laenude laekumised	74 932	60 453	4 789	3 864
Saadud intressid	14 783	13 060	945	835
Üle 3-kuuliste deposiitide netomuutus	-193 000	0	-12 335	0
Investeermise rahavoog	-722 156	-715 017	-46 154	-45 698
Võlakirjade emiteerimine	469 398	400 553	30 000	25 600
Saadud laenude tagasimaksed	-207 882	-185 282	-13 286	-11 842
Makstud dividendid	-100 000	-300 000	-6 391	-19 173
Makstud intressid	-98 321	-73 874	-6 284	-4 721
Muud finantseerimistegevusest tulenevad maksed	-920	-201	-59	-13
Finantseerimise rahavoog	62 275	-158 804	3 980	-10 149
RAHAVOOG KOKKU	-52 245	-242 253	-3 339	-15 482
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	269 601	511 854	17 231	32 713
Raha ja raha ekvivalentide muutus	-52 245	-242 253	-3 339	-15 482
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	217 356	269 601	13 892	17 231

Lisa 31 järg**Omakapitali aruanne**

tuhandetes kroonides

	Aktsia- kapital nimiväär- tuses	Kohus- tuslik reserv- kapital	Riski- maan- damise reserv	Jaota- mata kasum	Omakapi- tal kokku
Omakapital seisuga 31.12.2006	2 755 619	275 000	8 494	1 377 754	4 416 867
Riskimaandamisinstrumentide ümberhindluse reserv	0	0	148	0	148
<i>Kokku tulud kajastatud otse omakapitalis</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>148</i>	<i>0</i>	148
Aruandeaasta kasum	0	0	0	333 615	333 615
<i>Kokku kajastatud tulud ja kulud 2007. aastal</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>148</i>	<i>333 615</i>	333 763
Aktsiakapitali suurendamine	30 585	0	0	0	30 585
Reservkapitali suurendamine	0	562	0	-562	0
Väljakuulutatud dividendid	0	0	0	-300 000	-300 000
Omakapital seisuga 31.12.2007	2 786 204	275 562	8 642	1 410 807	4 481 215
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste bilansiline väärtus	0	0	0	-100 040	-100 040
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil	0	0	0	112 135	112 135
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital seisuga 31.12.2007	2 786 204	275 562	8 642	1 422 902	4 493 310

tuhandetes kroonides

	Aktsia- kapital nimiväär- tuses	Kohus- tuslik reserv- kapital	Riski- maan- damise reserv	Jaota- mata kasum	Omakapi- tal kokku
Omakapital seisuga 31.12.2007	2 786 204	275 562	8 642	1 410 807	4 481 215
Riskimaandamisinstrumentide ümberhindluse reserv	0	0	-13 283	0	-13 283
<i>Kokku kulud kajastatud otse omakapitalis</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-13 283</i>	<i>0</i>	-13 283
Aruandeaasta kasum	0	0	0	413 868	413 868
<i>Kokku kajastatud tulud ja kulud 2008. aastal</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-13 283</i>	<i>413 868</i>	400 585
Reservkapitali suurendamine	0	3 058	0	-3 058	0
Väljakuulutatud dividendid	0	0	0	-100 000	-100 000
Omakapital seisuga 31.12.2008	2 786 204	278 620	-4 641	1 721 617	4 781 800
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste bilansiline väärtus	0	0	0	-100 050	-100 050
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil	0	0	0	114 922	114 922
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital seisuga 31.12.2008	2 786 204	278 620	-4 641	1 736 489	4 796 672

Lisa 31 järg

tuhandetes eurodes

	Aksia- kapital nimiväär- tuses	Kohus- tuslik reserv- kapital	Riski- maan- damise reserv	Jaota- mata kasum	Omakapi- tal kokku
Omakapital seisuga 31.12.2006	176 116	17 576	543	88 055	282 290
Riskimaandamisinstrumentide ümberhindluse reserv	0	0	9	0	9
<i>Kokku tulud kajastatud otse omakapitalis</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>9</i>	<i>0</i>	<i>9</i>
Aruandeaasta kasum	0	0	0	21 322	21 322
<i>Kokku kajastatud tulud ja kulud 2007. aastal</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>9</i>	<i>21 322</i>	<i>21 331</i>
Aksiakapitali suurendamine	1 955	0	0	0	1 955
Reservkapitali suurendamine	0	36	0	-36	0
Väljakuulutatud dividendid	0	0	0	-19 173	-19 173
Korrigeerimine	0	0	0	-2	-2
Omakapital seisuga 31.12.2007	178 071	17 612	552	90 166	286 401
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste bilansiline väärtus	0	0	0	-6 394	-6 394
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil	0	0	0	7 168	7 168
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital seisuga 31.12.2007	178 071	17 612	552	90 940	287 175

tuhandetes eurodes

	Aksia- kapital nimiväär- tuses	Kohus- tuslik reserv- kapital	Riski- maan- damise reserv	Jaota- mata kasum	Omakapi- tal kokku
Omakapital seisuga 31.12.2007	178 071	17 612	552	90 166	286 401
Riskimaandamisinstrumentide ümberhindluse reserv	0	0	-849	0	-849
<i>Kokku kulud kajastatud otse omakapitalis</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-849</i>	<i>0</i>	<i>-849</i>
Aruandeaasta kasum	0	0	0	26 451	26 451
<i>Kokku kajastatud tulud ja kulud 2008. aastal</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-849</i>	<i>26 451</i>	<i>25 602</i>
Reservkapitali suurendamine	0	195	0	-195	0
Väljakuulutatud dividendid	0	0	0	-6 391	-6 391
Omakapital seisuga 31.12.2008	178 071	17 807	-297	110 031	305 612
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste bilansiline väärtus	0	0	0	-6 394	-6 394
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil	0	0	0	7 344	7 344
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital seisuga 31.12.2008	178 071	17 807	-297	110 981	306 562

Korrigeeritud konsolideerimata jaotamata kasum on vastavalt Eesti Vabariigi raamatupidamise seadusele summa, millest aktsiaselts võib teha aktsionäridele väljamakseid.

SÖLTUMATU AUDIITORI ARUANNE

AS Tallinna Sadam aktsionäridele

Oleme auditeerinud kaasnevat AS Tallinna Sadam ja selle tütaretevõtete (kontsern) konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet, mis sisaldab konsolideeritud bilanssi seisuga 31. detsember 2008, konsolideeritud kasumiaruannet, konsolideeritud omakapitali muutuste aruannet ja konsolideeritud rahavoogude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta, aastaaruande koostamisel kasutatud oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ning muid selgitavaid lisasid.

Juhatuse kohustused raamatupidamise aastaaruande osas

Juhatuse kohustuseks on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamine ning õige ja õiglane esitamine kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt, nõuetega. Selle kohustuse hulka kuulub asjakohase sisekontrollisüsteemi kujundamine ja töös hoidmine, mis tagab raamatupidamise aastaaruande korrektse koostamise ja esitamise ilma pettustest või vigadest tulenevate oluliste väärkajastamisteta; asjakohaste arvestuspõhimõtete valimine ja rakendamine; ning antud tingimustes põhjendatud raamatupidamishinnangute tegemine.

Audiitori kohustused

Meie kohustuseks on avaldada auditi põhjal arvamust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta. Välja arvatud allpool kirjeldatu, viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega. Need standardid nõuavad, et me oleme vastavuses eetikanõuetega ning et me planeerime ja viime auditi läbi omandamaks põhjendatud kindlustunnet, et raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi väärkajastamisi.

Audit hõlmab raamatupidamise aastaaruandes esitatud arvnaõtajate ja avalikustatud informatsiooni kohta auditi tõendusmaterjali kogumiseks vajalike protseduuride läbiviimist. Nende protseduuride hulk ja sisu sõltuvad audiitori otsustustest, sealhulgas hinnangust riskidele, et raamatupidamise aastaaruanne võib sisaldada pettustest või vigadest tulenevaid olulisi väärkajastamisi. Asjakohaste auditi protseduuride kavandamiseks võtab audiitor nende riskihinnangute tegemisel arvesse õige ja õiglase raamatupidamise aastaaruande koostamiseks ning esitamiseks juurutatud sisekontrollisüsteemi, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust sisekontrolli tulemuslikkuse kohta. Audit hõlmab ka kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasuse, juhatuse poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute põhjendatuse ja raamatupidamise aastaaruande üldise esituslaadi hindamist.

Usume, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamuse avaldamiseks.

Märkusega arvamuse avaldamise alus

Nagu on kirjeldatud aruande lisas 4, kontserni bilansis seisuga 31. detsember 2008 on kajastatud materiaalse põhivarana reisijate veoga seotud kaisid ja territooriume summas 128 miljonit krooni, mille kaetav väärtus on sensitiivne tulevikuproгноoside suhtes ning mille allahindluse vajadus sõltub nende prognooside täitumisest. Vastavalt juhtkonna poolt läbi viidud varade väärtuse testile ületas nimetatud varade kaetav väärtus bilansilist jääkmaksumust, mistõttu juhtkond ei pidanud vajalikuks varasid alla hinnata. Auditi käigus ei õnnestunud meil saada piisavat toetust varade väärtuse testis kasutatud eeldustele ja sisenditele (sh kasutatud diskontomäärade ja laevaliikluse kasvule), mistõttu ei saanud me ka alternatiivseid auditiprotseduure kasutades piisavat tõendusmaterjali põhivara bilansilise maksumuse õigsuse ja võimaliku allahindluse summa kohta.

Märkusega arvamus

Meie arvates, välja arvatud lõigus *Märkusega arvamuse avaldamise alus* kirjeldatud asjaolu võimalik mõju, kajastab kaasnev konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne olulises osas õigesti ja õiglaselt kontserni finantsseisundit seisuga 31. detsember 2008 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta finantstulemust ja rahavoogusid kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt.

Asjaolu, mis ei mõjuta arvamust

Lisamata täiendavat märkust meie arvamusele juhime tähelepanu lisale 4, milles kirjeldatakse seisuga 31. detsember 2008 kontserni bilansis materiaalse põhivara koosseisus kajastatud kaubavedudega seotud kaisid ja territooriume summas 756 miljonit krooni, mille kaetav väärtus on äärmiselt sensitiivne tulude prognoosides kasutatud eelduste täitumise suhtes. Tulude prognoosides kasutatud eelduste täitumine sõltub tulevikus sadamat läbivast kaubamahust.

Ago Vilu
AS PricewaterhouseCoopers

27. veebruar 2009

KASUMI JAOTAMISE ETTEPANEK

ASi Tallinna Sadam juhatus teeb ettepaneku jaotada 31.12.2008 lõppenud majandusaasta kasum summas 416 644 129 krooni (26 628 413 eurot) järgnevalt:

eelmiste perioodide jaotamata kasumisse

416 644 129 krooni

(26 628 413 eurot)

Ain Käljurand
Juhatusesimees

Allan Kiil
Juhatuseliige

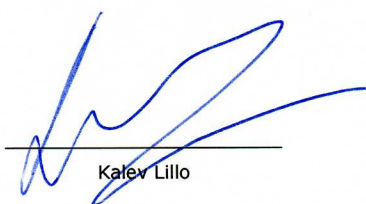
NÕUKOGU KINNITUS

ASi Tallinna Sadam nõukogu kiitis heaks ASi Tallinna Sadam konsolideeritud majandusaasta aruande 31.12.2008 lõppenud majandusaasta kohta, mis koosneb tegevusaruandest, raamatupidamise aastaaruandest, kasumi jaotamise ettepanekust ja sõltumatu audiitori aruandest.

31. märts 2009

Neinar Seli

Kalev Lillo

Eerik-Niiles Kross

Randel Länts

Priit Paiste

Tõnis Palts

Indrek Raudne

Remo Holsmer

LISAINFORMATSIOON MÜÜGITULU KOHTA

ASi Tallinna Sadam konsolideerimata kasumiaruande alusel müügitulu Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori (EMTAK) järgi:

tuhandetes	EMTAKi kood	EEK 2008	EEK 2007	EUR 2008	EUR 2007
Sadamate töö ja veeteede kasutamisega seotud tegevused	52221	1 097 198	1 089 696	70 124	69 644

Lisa on esitatud vastavalt Raamatupidamise seaduse § 21 lg 1'1, § 45'1 ja Äriseadustiku § 4 lg 6 alusel

Majandusaasta aruande allkirjad

aktsiaselts TALLINNA SADAM (registrikood: 10137319) 01.01.2008 - 31.12.2008
majandusaasta aruande andmete õigsust on elektrooniliselt kinnitanud:

Ain Kaljurand (Juhatuse liige) - kinnitanud 11.05.2009